

**DENİZLİ'DE YAŞAYAN GÖÇMENLERİN SOSYO
EKONOMİK VE SOSYO-KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİNİN
BELİRLENMESİ VE YAŞAM MEMNUNİYETİ ANALİZİ**

**Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
İktisat Ana Bilim Dalı
İktisat Programı**

Sayed Alawadin MAQUL

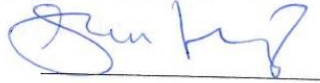
Danışman: Prof. Dr. Sevcin GÜNEŞ

Kasım 2019

DENİZLİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

İktisat Anabilim Dalı, İktisat Bilim Dalı öğrencisi Sayed Alawadin MAQUL tarafından Prof.Dr. Sevcan GÜNEŞ yönetiminde hazırlanan “DENİZLİ’DE YAŞAYAN GÖÇMENLERİN SOSYO EKONOMİK VE SOSYO-KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ VE YAŞAM MEMNUNİYETİ ANALİZİ” başlıklı tez aşağıdaki jüri üyeleri tarafından 08.11.2019 tarihinde yapılan tez savunma sınavında başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

Prof.Dr.Sevcan GÜNEŞ

Jüri Üyesi

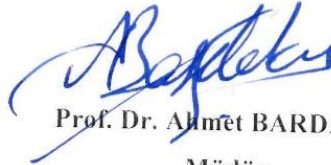
Dr.Öğretim Üyesi Tuğba AKIN

Jüri Üyesi

Dr.Öğretim Üyesi Özgür ALTUNTAŞ

Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 20/11/2019...tarih ve ...47/13 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Ahmet BARDAKCI

Müdür

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atıfta bulunulduğunu beyan ederim.

İmza

Sayed Alawadin MAQUL

ÖN SÖZ

Yüksek lisans eğitimi boyunca sabır ve güler yüzle hep yanımda olan, değerli tecrübeleri ve birikimleri ile bana yol gösteren, çok değerli danışman hocam, Prof. Dr. Sevcan GÜNEŞ'e yaptığı her şey için en samimi duygularıyla teşekkür etmek istiyorum. Anket ve verilerin analizi kısmında yoğun olduğu halde değerli yorum ve katkılarıyla yardımcı olan değerli Prof. Dr. Selçuk Burak HAŞILOĞLU hocama çok teşekkür ederim. Lisans döneminden bu yana hep yanımda olan maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, yüksek lisans eğitimine başlamam için teşvik eden değerli Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Ozan YILDIRIM hocama çok teşekkür ederim.

Son olarak, hayatımın her anında yanımda olan, maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen başta babam olmak üzere aileme en samimi duygularıyla şükran ve minnettarlığımı bildirmek istiyorum.

ÖZET

DENİZLİ'DE YAŞAYAN GÖÇMENLERİN SOSYO EKONOMİK VE SOSYO-KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ VE YAŞAM MEMNUNİYETİ ANALİZİ

MAQUL, Sayed Alawadin

Yüksek Lisans Tezi

İktisat, ABD

İktisat Programı

Tez Yöneticisi: Prof. Dr., Sevcan GÜNEŞ

Kasım 2019, İX+106 Sayfa

Göç hareketi insanoğlunun varoluşundan bu yana devam eden bir coğrafi yer değiştirme eylemidir. Göç olgusu ilk çağlarda sadece yeme ve barınma ihtiyaçlarını giderebilmek için insanların bir yerden başka bir yere hareket etmesiydi, ancak 21. Yüzyılda göç olgusunun sebepleri farklılaşmaktadır. Son yıllarda daha çok Ortadoğu ve Asya ülkelerinde çıkan ekonomik istikrarsızlıklar, siyasi çatışmalar, iç savaşlar vb. olaylar, insanların ülke sınırlarını aşarak kendi ve ailelerine daha iyi bir hayat sunabilmek için refah düzeyi yüksek olan kendilerini daha rahat hissedebilen Asya ve Avrupa ülkelerine gitmelerine mecbur etmiştir.

Bu tez çalışmasında, Türkiye'nin Denizli ilinde yaşamakta olan Afgan göçmenler, İranlı göçmenler ve Suriyeli göçmenler olmak üzere üç farklı göçmen grubunun sosyo ekonomik ve sosyo-kültürel özelliklerini belirlemek ve yaşam memnuniyetlerinin analiz etmek için anket yöntemine başvurulmuştur. Elde edilen veriler IBM SPSS Statistics 21.0 programı aracılığıyla analiz edilmiş ve bu analiz ve değerlendirmeler sonucunda önemli bulgular elde edilmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre gelen göçmenlerin Türkiye'ye geliş nedenlerini en fazla savaş faktörü oluşturmaktadır. Gelen göçmenlerin çoğu lise mezunudur. Göçmenlerin uyum sağlamada, hizmetlerden memnuniyet ve yaşam memnuniyetlerinden en fazla memnun olan erkek göçmenlerdir. Okuma yazması olmayan göçmenler daha iyi uyum sağlayabilmişlerdir. Göçmenlerin çoğu inşaat sektöründe çalışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Göçmen, Denizli, Afganistan, İran, Suriye

ABSTRACT**DETERMINATION OF SOCIO ECONOMIC AND SOCIO-CULTURAL
CHARACTERISTICS OF IMMIGRANTS LIVING IN DENIZLI AND LIFE
SATISFACTION ANALYSIS**

MAQUL, Sayed Alawadin

Master Thesis

Department of Economics

Economics Programme

Advisor of Thesis: Prof. Dr., Sevcan GÜNEŞ

November 2019, IX+106 Pages

The movement of migration is an act of geographical displacement that has continued since the existence of human beings. The phenomenon of migration was that people moved from one place to another only in order to meet their food and shelter needs in the early ages, but the reasons for migration in the 21st century are different. In recent years, economic instabilities, political conflicts, civil wars, etc., which are mostly in the Middle East and Asian countries, forced people to go beyond from Asian borders to Asian and European countries. These countries provide both higher welfare level and better life for themselves and their families.

In this study, Turkey's immigrants' who live in Denizli, covering three different immigrant groups (Iranian, Afghan and Syrian), socio economic and socio-cultural characteristics and life satisfaction level have been investigated through employing survey method. Sample covers 150 survey. The data was obtained from surveys and were analyzed through IBM SPSS Statistics 21.0 program.

It is found that the most important cause of immigrants coming to Turkey is the war-factor. Most of the immigrants are high school graduates. Compared to female, male migrants are most satisfied with their adaptation, satisfaction with services and life satisfaction. The illiterate migrants were able to adapt better as well. It is seen that most immigrants work in the construction sector.

Keywords: Migration, Migrants, Denizli, Afghanistan, Iran, Syria

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vi
TABLolar DİZİNİ	vii
SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GÖÇ KAVRAMI, ÇEŞİTLERİ, NEDENLERİ, DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE GÖÇ İSTATİSTİKLERİ

1.1. Göç Kavramı	3
1.2. Uluslararası Göç Hareketlerinin Özellikleri.....	5
1.3. Göçün Çeşitleri.....	6
1.3.1. İradî (Gönüllü) Göç.....	6
1.3.2. Gayri İradî (Zorunlu) Göç.....	6
1.3.3. İç Göç.....	7
1.3.4. Dış Göç	9
1.3.5. Beyin Göçü	9
1.3.6. Geçici Göç	10
1.3.7. Daimî Göç.....	10
1.4. Göçün Nedenleri	10
1.4.1. Ekonomik Nedenler	10
1.4.2. Sosyal ve Siyasal Nedenler.....	11
1.4.3. Doğal Nedenler	11
1.5. Dünya'da Göçmen İstatistikleri	13
1.6. Türkiye'de Göç ve Yabancıların İstatistikleri.....	17

İKİNCİ BÖLÜM

GÖÇ TEORİLERİ VE LİTERATÜR TARAMA

2.1. Göç Teorileri	29
2.1.1. Ravenstein'in Göç Teorisi	29
2.1.2. İtme-Çekme Teorisi	30

2.1.3. Neo-Klasik Ekonominin Makro Teorisi	31
2.1.4. Neo-klasik Ekonominin Mikro Teorisi	33
2.1.5. Yeni Ekonomi Göç Teorisi	33
2.1.6. İkiye Bölünmüş Emek Piyasası Teorisi	34
2.1.7. Merkez-Çevre Teorisi	35
2.1.8. Göç Sistemleri Teorisi	36
2.1.9. Göçmen İlişkiler Ağı (Network) Teorisi.....	37
2.2. Literatür Taraması.....	39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SAHA ÇALIŞMASI VE UYGULAMA

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	43
3.2. Araştırmanın Yöntemi.....	43
3.3. Bulgular.....	44
SONUÇ	85
EKLER	98
Ek 1. Cinsiyetlerine Göre Memnuniyet Farklılık Analizi T Testi	99
Ek 2. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Memnuniyet Farklılık Analizi	100
Ek 3. Göçmenlerin Medeni Durumlarına Göre Memnuniyet Farklılık Analizi.....	101
Ek 4. Anket Formu	102
ÖZ GEÇMİŞ	106

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Dünya İşçi Göçmenlerinin Bölgelere Dağılımı	17
Şekil 2. 2017 Yılında Göçmenlerin Buldukları Üllele.....	17
Şekil 3. Türkiye’de UK Başvurusunda Bulunan Yabancılar 2010-2018.....	21
Şekil 4. 2018 Yılında Yabancıları Aldıkları İkamet Çeşitleri.....	25
Şekil 5. 2018 Yılında Kısa Dönem İkamet İzniyle Kalan İlk 10 Ülke	26
Şekil 6. 2018 Yılında Aile İkamet İzniyle Kalan İlk 10 Ülke.....	26
Şekil 7. 2018 Yılında Öğrenci İkamet İzniyle Kalan İlk On Ülke.....	27
Şekil 8. 2018 Yılında Çalışma İzniyle Kalan İlk On Ülke.....	27
Şekil 9. 2018 Yılında Diğer İkamet İzniyle Kalan İlk On Ülke	28
Şekil 10. Lee’nin Göç Modeli.....	30

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Yerleşim Yerlerine Göre İç Göç	8
Tablo 2. İtici ve Çekici Faktörler	8
Tablo 3. 1980-2014 Döneminde Meydana Gelen Doğal Afetlerin Etkisi	12
Tablo 4. 1990-2018 Yıllar arası Dünya Nüfusu	13
Tablo 5. Yıl Ortası Uluslararası Göçmen Stokları (1990-2019)	14
Tablo 6. Dünya Uluslararası Göçmen Stokunun Toplam Dünya Nüfusuna Oranı	14
Tablo 7. Göçmen Stokunun Yıllık Değişim Oranı	14
Tablo 8. 2017 yılında Bölgelerin Aldığı ve Verdiği Göçmen Miktarı	15
Tablo 9. Hedef Bölgeye Göre Uluslararası Göçmen Sayısı (Milyon)	15
Tablo 10. 2019 Yılında En Fazla Uluslararası Göçmene Ev Sahipliği Yapan 20 Ülke ...	16
Tablo 11. 1990-2018 Yılları Arasında Türkiye Nüfusu	18
Tablo 12. Yıl Ortası Uluslararası Göçmen Stoku (Türkiye,1990-2010)	20
Tablo 13. Göçmen Stokunun Yıllık Değişim Oranı (Türkiye, 1990-2019)	20
Tablo 14. Türkiye Göçmen Stokunun Toplam Türkiye Nüfusuna Oranı	20
Tablo 15. 2018 Yılında Uluslararası Koruma Başvurusunda Bulunan Yabancıların Uyruklarına Göre Dağılımı	21
Tablo 16. Geçici Koruma Başvurusunda Bulunanlar 2011-2019	22
Tablo 17. GK Kapsamında Yaşayan Yabancıların En Fazla İkamet Ettikleri İller, illerin Nüfusuna Oranı ve Denizli	23
Tablo 18. Yıllar İtibarıyla Türkiye’de Giriş ve Çıkış Yapan Yabancı Sayısı	23
Tablo 19. Yıllar İtibarıyla Türkiye’de İkamet İzniyle İkamet Eden Yabancılar	24
Tablo 20. 2018 Yılında İkamet İzniyle Bulunan Yabancılar	24
Tablo 21. Yıllara Göre Yakalanan Düzensiz Göçmenler	28
Tablo 22. Göçe İlişkin Literatür Taraması	39
Tablo 23. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Cinsiyet Dağılımları	44
Tablo 24. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Yaş Grupları	45
Tablo 25. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Medeni Durumları	46
Tablo 26. Göçmenlerin Türkiye’ye Giriş Şekilleri	47
Tablo 27. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Denizli’de Yaşadıkları Süre	48
Tablo 28. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Türkiye’de Yaşayan Birinci Dereceden Aile Sayıları	49
Tablo 29. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Okul Çağında Çocuk Sayıları	50
Tablo 30. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Okul Çağındaki Çocuklarının Okula Gidenlerinin Sayısı	51
Tablo 31. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Eğitim Durumları	52
Tablo 32. Göçmenlerin Eğitim Durumları İle Baba, Anne ve Eşlerinin Eğitim Durumları Arasındaki İlişki	53
Tablo 33. Uyruklarına Göre Türkiye Geliş Sebepleri	55
Tablo 34. Uyruklarına Göre Göçmenlerin Yaşadıkları Mahalleler	56
Tablo 35. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Aylık Kira Giderleri	58
Tablo 36. Göçmenlerin İhtiyaçlarının Karşılama Yüzdesi	58
Tablo 37. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Türkiye’de İhtiyaçlarını Karşılama Yüzdesi	60
Tablo 38. Göçmenlerin Uyruklara Göre Harcama Dağılımlarının Yüzdesi	62
Tablo 39. Göçmenlerin Uyrukların Göre Ülkelerinde Mülklerinin Olup Olmadığı	63
Tablo 40. Göçmenlerin çalıştıkları sektörler	64

Tablo 41. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Ülkerindeki Meslekleri.....	66
Tablo 42. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Ülkelerindeki Meslekleriyle Şimdiki Mesleklerinin Birbiriyle İlgili Olup Olmadığı	68
Tablo 43. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Aylık Ortalama Gelirleri.....	69
Tablo 44. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Göç Öncesi ve Göç Sonrası Ekonomik Durumları	70
Tablo 45. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Göç Yurtdışına Paralarını Nasıl Gönderdikleri	70
Tablo 46. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Son Bir Yılın Gelir/Gider Sonucu	71
Tablo 47. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Denizli’yi Tercih Etme Sebepleri	72
Tablo 48. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Türkiye’ye Yerleştikleri İlk İl.....	73
Tablo 49. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Başka İlden Denizli’ye Gelmelerinin Sebepleri.....	74
Tablo 50. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Türkiye’de Dışlanmaya Maruz Kalma/Kalmama Durumları.....	75
Tablo 51. Göçmenlerin Uyruklarına Göre İnadıkları Dini İnanışın Önemi.....	75
Tablo 52. Göçmenlerin Uyruk Dağılımlarına Göre Türkiye’den Başka Bir Ülkeye Gitme Düşünceleri	76
Tablo 53. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Türkiye Vatandaşı Olmak İsteyen/İstemeyen	77
Tablo 54. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Türkiye’de İnadıkları Dini İnanışı Yaşama Dereceleri	78
Tablo 55. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Türkçe Seviyeleri.....	79
Tablo 56. Göçmenlerin Medeni Durumlarına Göre Yaşam Memnuniyeti Analizi	79
Tablo 57. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Memnuniyet Farklılık Dağılımı.....	81
Tablo 58. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Memnuniyet Farklılık Dağılımı.....	83

SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ

BMMYK	Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
Ç.E	Çocukların Eğitim
E	Erkek
G.İ	Göç İdaresi
GİGM	Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
GK	Geçici Koruma
GMK	Geçici Mülteci Kampı
K	Kadın
O.Y	Okuma Yazma
UK	Uluslararası Koruma
UN DESA	Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Bölümü
VB.	Ve benzeri
YUKK	Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

GİRİŞ

İnsanlık tarihi kadar eski bir tarihe sahip olan göç; teknolojik ilerlemeler sonucu oluşan işgücü arz fazlalıkları, ülkeler arasındaki gelir eşitsizlikleri, finansal ve ticari küreselleşme arttıkça devam edecektir. Göç olgusu bir ülkenin kültürüne ve sosyo-ekonomisine doğrudan ve dolaylı bir şekilde etki ettiği kaçınılmaz bir gerçektir.

Genellikle az gelişmiş ya da gelişmemiş ülkelerde yıllardır süregelen siyasi istikrarsızlıklar, ekonomik krizler, savaş, çatışma, terör vb. olaylar orada yaşayan insanları buldukları bölgeyi terk etmelerine sebep olmuştur. Göç hareketine neden olan sebeplere bakıldığında birçok faktörün etkili olduğunu görmek mümkündür. Kimileri hem kendi hem de ailelerine daha iyi bir hayat sunmak adına yaşadıkları yerden iradi bir şekilde göç ederken, kimileri ise buldukları yerdeki siyasi karışıklıklar, savaş, can güvenliğinin olmaması, tehdit, gasp vb. itici sebeplerden dolayı zorunlu olarak göç etmektedirler. Uluslararası göç hareketleri sonucunda, göç veren ve göç alan ülke için olumlu ve olumsuz bir takım sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti yıllardır bir göç veren ülke konumundayken, son yıllarda, özellikle 2011 yılında Suriyeli göçmenlerin akın ettiği dönem ile birlikte, göç alan bir ülke konumunda gelmiştir. Göçmenlerin büyük bir bölümünü orta doğu ülkelerinden gelen göçmenler oluşturmaktadır. 2011 yılında Arap baharı adı altında çıkan savaş, Ortadoğu ülkelerini ve Suriye'yi derinden etkilediği için Suriye uyruklu insanlar bireysel ve kitlesel olarak komşu ülkelere sığınmak zorunda kalmışlardır. Türkiye Suriyeli mağdurlara açık kapı politikası izleyerek geçici sığınma statüsü tanımıştır. Aynı zamanda, Türkiye'nin jeopolitik konumu göçmenlerin Avrupa ülkelerine gitmek için ülkeyi bir transit ülke olarak görmelerine neden olmuştur.

Türkiye'de düzenli ve düzensiz göçmen grubunda farklı uyruklu insanlar yaşamaktadır. Afgan göçmenler hemen hemen dünyanın bütün ülkelerinde düzenli ve düzensiz bir şekilde yaşamaktadırlar. Sovyetler Birliği ve İngiltere ile ve Mücahitler döneminde çıkan savaşlar nedeniyle Afganlar ilk başta ülke içinde göç etmişler, daha sonra sınır komşusu olan, Pakistan, İran gibi ülkelere göç etmek zorunda kalmışlardır. İlk başlarda zorunlu olarak gerçekleşen bu göç olayı, sonraları daha çok ekonomik sebeplerden dolayı iradi biçimde gerçekleşmiştir. Afganistan'ın savaşla iç içe olması, işsizliğin sürekli artması, enflasyonun yüksek olması, istihdam olanaklarının olmaması, ekonomik açıdan daha iyi olan komşu ülkelere gitmelerine neden olmuştur. Türkiye ile

Afganistan arasında sınır olmadığı için Afgan göçmenler ilk başta İran'a gitmişler, daha sonra çoğunlukla Van hudut kapısından Türkiye'ye giriş yapmışlardır.

İranlı vatandaşlar Türkiye'yi Avrupa ülkelerine gitmek için adeta bir geçiş ülkesi mahiyetinde görmektedirler. 1979 İran devriminden sonra, rejime karşı çıkan ve mağdur olan İranlılar ülkelerinden ayrılmak zorunda kalmışlardır. Mağdur olanlar kitlesel olarak Türkiye'ye sığınma müracaatında bulunmuşlardır. 1980-1991 yılları arasında Türkiye'yi Kuzey Avrupa ve Avrupa ülkelerine gitmek için transit bir ülke olarak kullanan 15 milyon İranlı olduğu tahmin edilmektedir (Kara ve Korkut, 2010:157). İran ile Türkiye arasında vize rejimi olmadığı için İranlıların büyük çoğunluğu halen yasal bir şekilde Türkiye'ye giriş yapmaktadırlar. Göçmenlerin gelme sebeplerinin başında din değiştirme, cinsel tercihler, sosyal ve siyasal sebepler gelmektedir.

1988-1991 yılları arasında yaklaşık 6000 bin Kürt Türkiye'ye sığınmıştır. İran-İrak savaşının verdiği huzursuzluklar ve Körfez savaşından kaçan bu sığınmacıların büyük bir kısmı batıya göç etmişlerdir (Kara ve Korkut, 2010: 158).

Çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde farklı görüş açılarından göç kavramları ve tanımları yapılmıştır. Alt bölümde göçün çeşitleri ve sebepleri analiz edilmiş; daha sonra dünya ve Türkiye genelinde göçmen stoku, işçi göçmenler, düzenli-düzensiz göçmenlerin istatistikleri verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde ise göç teorileri ve alt başlıkta göçle ilgili literatür taraması yapılmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümünde ise, Tezin konusu olan Denizli'de yaşayan göçmenlerin sosyo ekonomik ve sosyo-kültürel özelliklerinin belirlemek ve yaşam memnuniyet analizlerini yapmak için yapılan saha çalışması sonuçları sunulmuştur. Anket çalışmasının sonuçları IBM SPSS Statistics 21.0 programı vasıtasıyla yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GÖÇ KAVRAMI, ÇEŞİTLERİ, NEDENLERİ, DÜNYA VE TÜRKİYE’DE GÖÇ İSTATİSTİKLERİ

1.1. Göç Kavramı

İnsanlık tarihi kadar eski olan göç olgusu, tarih boyunca çeşitli sebeplerden dolayı insanların yaşadıkları bölgeden başka bir bölgeye yer değiştirmeye sebep olmuştur. Tarih boyunca kitlelerin karşı karşıya kaldığı sosyolojik olgu olan göç her ne kadar toplumsal, ekonomi ve siyasal faktörlerden kaynaklansa da bazen göç olgusu bu faktörleri hızlandıran bir unsur olmuştur. İnsanoğlunun varoluşundan bu yana süregelen göç hareketinde birtakım farklılıklar söz konusu olmuştur. Göç hareketinin ilk gerçekleştiği zamanlarda insanlar daha çok kıtlık ve savaş gibi nedenlerden dolayı göç ediyorken yeniçağda göç hareketi daha çok politik, toplumsal, dini vb. nedenlerden dolayı gerçekleşmektedir (Akıncı vd., 2015: 60-61). Göç kavramı belli nüfusun coğrafi yer değiştirmesinden daha çok toplumsal, sosyal, iktisadi birçok faktörü de içinde barındırmaktadır (Sağlam, 2006: 33).

Türk Dil Kurumu (TDK) Türkçe sözlüğünde göçü “Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret” olarak tanımlamaktadır (tdk.gov.tr, 2015). Bazı araştırmacılar tarafından yapılan göç tanımları da aşağıda özetlenmiştir;

Şahin (2001) göçü “insanların bireysel veya kitlesel olarak yaşadıkları yeri iktisadi, sosyal ve politik gibi nedenlerden dolayı yer değiştirme eylemi” olarak tanımlanmıştır (Şahin, 2001: 59).

Doğanay (1994) göçü “Nüfusun; devamlı yaşama bölgelerini kişisel olarak, aileler veya gruplar halinde terk edip, geçici veya sürekli olarak yaşamak amacıyla bir başka yere gitmesi hareketi” olarak tanımlamıştır (Doğanay, 1994: 165).

Fichter (1996) göçü “kişilerin zamanda, fiziki mekânda veya sosyal yapılarıdaki her tür hareketliliği” olarak yorumlamıştır (Fichter, 1996: 154).

Türkyılmaz (1998) göçü “Belirli zaman ve mekânda bireylerin ve sosyal grupların, kısa veya daimî olarak bir mekân veya sosyo-kültürel alana yerleşmeleri” şeklinde ifade etmiştir (Türkyılmaz, 1998: 25).

Çakır (2001) göçü “göç, zaman süreci içinde iki mekân arasındaki yatay hareketlilik ya da yer değiştirme olarak ifade edilebilir” olarak tanımlamıştır (Çakır, 2001: 133).

Bayhan (1997)’a göre göç “Coğrafi mekân değiştirme sürecinin sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi boyutlarıyla toplum yapısını değiştiren nüfus hareketleridir”

Akkayan (1979)’a göre göç “Kişilerin hayatlarının gelecekteki kısmının tamamını veya bir parçasının geçirmek üzere, tamamen yahut geçici bir süre için bir iskân biriminden (şehir, köy, gibi) diğerine yerleşmek kaydıyla yaptıkları coğrafi yer değiştirme olayıdır”.

Göçü en genel hali ile, insanların, bireysel veya kitlesel olarak buldukları bölgenin itici (terör, gasp, savaş, vb. gibi) faktörlerinden kurtulmak ve diğer bölge veya ülkenin çekici faktörlerine (güvenlik, istihdam, daha iyi hayat, yüksek refah) doğru iradi ya da gayri iradi bir şekilde hareket etme eylemi olarak tanımlanabilir.

Göçmen: Göç eden kişiye göçmen denir (Göç Terimleri Sözlüğü, 2009: 36) . Göçmen kelimesi siyasi, ekonomi vb. sebeplerden dolayı ülkesini değiştiren kişiye denir (Ağır ve Sezik, 2015: 98). Muhacir kelimesi ile bilinen bu kavram artık literatürde yerini göçmen sözcüğüne bırakmıştır.

Sığınmacı: Tehdit, zulüm, işkence gibi ciddi sorunlardan korunmak amacıyla kendi ülke sınırlarını aşan, uluslararası belgeler doğrultusunda yapmış olduğu göç başvurusunun neticesini bekleyen kişiye denir (Göç Terimleri Sözlüğü, 2009: 74).

Mülteci: “Avrupa Ülkelerinde meydana gelen olaylar nedeniyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinde dolayı zulme uğrayacağından korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesi dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında mülteci statüsü verilir.” (YUKK, Madde 61).

Şartlı Mülteci: “Avrupa ülkeleri dışında meydana gelen olaylar sebebiyle, ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle yaralanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesini dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında şartlı mülteci statüsü verilir. Üçüncü ülkeye yerleştirilinceye kadar, şartlı mültecinin Türkiye’de kalmasına izin verilir.” (YUKK, Madde. 62).

Geçici Koruma: “Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici kruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma sağlanabilir” (YUKK, Madde 91).

1.2. Uluslararası Göç Hareketlerinin Özellikleri

Unat (2017), Uluslararası göç hareketlerinin özelliklerini beş aşamada incelemektedir.

1. Dünyada göçlerin birinci dalgası 17. Yüzyılda Avrupa devletlerinin emperyalizmi ile başlamıştır. Üç yüz yıllık göç I. Dünya Savaşı’nın sona ermesiyle bitmiştir. İngiltere, İspanya, Portekiz, Hollanda ve Fransa, gelişen ülkelere ucuz istihdam sağlamak için sömürgeler kurmuşlar; Kuzey ve Güney Amerika’ya gemiler dolusu göçmen yollamışlardır. 1824-1924 yılları arasında toplam 55 milyon Avrupalı deniz aşırı yollara düşüp kendilerine yeni bir yer seçmiştir.
2. 17-18. Yüzyılda daha çok Avrupalı tüccarlar çalışabilir nüfusu bir taraftan diğer tarafa intikal ettirmişlerdir. 19. Yüzyılda köleliğin ortada kaldırılmasına kadar topladıkları köleleri güney Amerika, Karayip Adalarına ve Brezilya’ya götürmüşlerdir. Kölelik devrinin bitmesinde sonra daha çok sözleşmeli işçi istihdam edilmiştir.
3. Üçüncü uluslararası göç dalgası, imparatorlukların sona ermesi ve tasfiye edilmesini beraberine getirmiştir. Bağımsızlığını ilan eden ülkelerin devlet sınırları, etnik gruplarının sınırları ile örtüşmemiş ve nüfusun homojenleştirme çabaları nihayetinde mübadele göç hareketini zorunlu hale getirmiştir.
4. Dördüncü göç dalgası imparatorlukların tasfiye edilmesi sonucunda kurulan yeni bağımsız devletlerin etnik sorunlardan dolayı parçalanmasından kaynaklanmıştır.

Bu durum şiddet hareketlerine neden olarak milyonlarca insanı sığınmacı olarak diğer ülkelere gitmesine zorlamıştır.

5. Beşinci göç dalgası daha çok ekonomik nedenlerden dolayı ortaya çıkmıştır. 1950 ve 1960'lı yıllarda ABD, Avrupa ülkeleri ve petrol üreten ülkeler ekonomilerini daha canlandırmak adına işgücü ithal etmişlerdir (Unat, 2017: 75-77).

1.3. Göçün Çeşitleri

Göç olgusu farklı tanımlara tabi tutulduğu gibi, farklı bilim ve araştırmacılar tarafından sınıflandırılmıştır. Göç en genel hali ile niteliğine göre (iradi ve iradi olmayan), süresine göre (geçici ve daimî), yapılan bölgenin niteliğine (iç göç ve dış göç) göre çeşitlilik göstermektedir. Bu bölümde başlıklar altında göç çeşitleri analiz edilmiştir.

1.3.1. İradi (Gönüllü) Göç

İradi ya da başka bir ismiyle gönüllü göç, kişilerin daha iyi yaşam şartları, iş olanakları, mali olanaklar, emniyet ve çeşitli sosyal imkânlar elde etmek için kendi hür iradeleri ile yaptıkları yer değiştirme olayıdır (Akkayan, 1979: 22-23). Özgürce göç hareketini gerçekleştirmek isteyen kişi, kendisinden önce giden aile, akraba ve tanıdıklarının yaşamakta oldukları bölgelerde yerleşmeyi tercih etmektedir (Sağbaş, 2009: 28). Tamamen bireysel faktörlerden kaynaklanan bu tür göç, göç etme veya etmemesi tamamen bireyin kendi isteğine bağlıdır.

1.3.2. Gayri İradi (Zorunlu) Göç

Gayri iradi ya da gönüllü olmayan göç, kişilerin kendi arzu ve istekleri dışında istemsizce farklı güç ve kuvvetlerin baskısı altında kaldıkları için yer değiştirme mecburiyetinde kalmaları durumunda ortaya çıkar (Akkayan, 1979: 23). Gayri iradi göç türünde insanların göç etmelerinde rol oynayan belli itici faktörler vardır. Bu itici faktörler bazen dini kimlikten olabileceği gibi bazen ise etnik kimlikten kaynaklanabilmektedir (Atım, 2016: 19).

Türkiye'nin son 30 yılına bakıldığında kitlesel ve zorunlu göçlerle karşı karşıya kaldığı görülmektedir. Türkiye 1988 yılında Irak'tan, 1989-1995 yılları arasında Bulgaristan'dan, 1991 yılında 1. Körfez savaşından sonra Irak'tan, 1992-1995 yılları arasında Bosna'dan, 1998-1999 yılları arasında Kosova'dan aldığı göçler

oluşturmaktadır. Son olarak, 2011 yılında Suriyeliler çıkan savaştan dolayı ülkelerinden kitlesel olarak göç etmeye mecbur kalmışlardır (Bostan, 2018: 41).

1.3.3. İç Göç

İç göç ülke sınırları içerisinde, eğitim, sağlık ve sosyal hizmetlerden faydalanmak amacıyla köy ve kasabalardan daha çok gelişmiş ve gelişmekte olan şehir merkezlerine doğru yer değiştirme eylemidir (Gürler, 2017: 7).

1950'li yıllarda 63 ili olan Türkiye nüfusunun %18,1' kentlerde yaşamaktadır. Ancak 1960'lı yıllarda il sayısı 63'ten 67'ye, kentlerde yaşayan %18,1'lik nüfus ise %26,3'ye yükselmiştir. Kentsel nüfus 1970 yılında %35,8'e, 1980 yılında %45,4'e çıkmıştır. 1990 yılında 73 ile sahip olan Türkiye'nin kentsel nüfusunun toplam nüfusa oranı %56,3 olmuştur. 2000 yılında 81 ile yükselen Türkiye'de kentte yaşayanların nüfusu toplam nüfusa oranı %65'tir (Başel,2011: 517).

İç göç genel olarak dört grup altında incelenebilir:

1. Şehirden» Şehire
2. Köyden» Şehire
3. Şehirden» Köye
4. Köyden» Köye

Türkiye'de şehirden şehire olan göç akımı 1975-2000 yılları arasında sürekli bir artış göstermiştir. 2000'li yıllardan sonra uygulanan bölgesel kalkınma politikalarıyla köye dönüş oranında da ılımlı bir artış görülmektedir (Akan ve Arslan, 2008:19-20). Tablo 1'da görüldüğü üzere 1975-2000 yılları arasında ülke içinde gerçekleşen göçlerde 1. sırada şehirden-şehire, 2. sırada ise köyden-şehire, 3. sırada ise şehirden-köye ve 4. sırada ise köyden-köye vardır.

Tablo 1. Yerleşim Yerlerine Göre İç Göç

Yerleşim Yerlerine Göre İç Göç				
Yerleşim yeri	1975-1980	1980-1985	1985-1990	1995-2000
Şehirden – Şehire	1,752,817	2,146,110	3,359,357	3,867,979
Köyden - Şehire	610,067	860,438	969,871	1,168,285
Şehirde - Köye	692,828	490,653	680,527	1,342,518
Köyden - Köye	528,709	322,709	392,935	313,418
Toplam	3,584,421	3,8119,910	5.402,690	6,692,263

Kaynak: Akan ve Arslan, 2008: 20

1991 yılında Türkiye'nin dört bölgesinden seçilen köylerde uluslararası çalışma örgütü tarafından yapılan anket çalışmasının sonucunda göçe neden olan itici/çekici faktörleri üç grupta toplamıştır (Akgür, 1997: 70).

Tablo 2. İtici ve Çekici Faktörler

İtici faktörler	Çekici faktörler
<ul style="list-style-type: none"> • İşsizlik veya içinde bulunduğu ortamdan memnun olmamak. • Göç eden şahısların refah-gelir farklılığı. • Gelecek nesilleri için daha iyi yaşam şartları ve daha iyi eğitim şartları sunmak arzuları. 	<ul style="list-style-type: none"> • İş bulma arzuları. • Müreffeh bir hayat yaşamak veya müreffeh bir hayat yakalama çabası. • Gelecek nesillere daha iyi yaşam olanakları sağlam arzu ve isteği.

Kaynak: Akgür, 1997: 70

İç göçlerin önemli etkenlerinden olan itici faktörlere bakıldığında bireylerin yaşadıkları ortamın şartlarından memnun olmadıkları ve çalışma olanaklarının olmadığı durumlarda göç ettiği görülmektedir.

Ekonomik açıdan çekici faktörler incelendiğinde kentlerdeki sanayinin gelişmesinin, ticaret merkezlerinin çok olmasının, teknolojinin kırsal kesime göre daha hızlı ilerlemesinin insanları kente doğru sürüklemekte olduğu görülmektedir.

Türkiye özelinde iç göç hareketinde bulunanların birçoğu ekonomik, siyasi, kültürel sebeplerden dolayı göç etseler de aslında göç etmelerinin arkasına yatan ana neden ekonomik sebeplerdir (Şen, 2014: 239).

İç göç hareketi hem göç veren hem de göç alan iller ve bölgelerde birtakım sonuçlar doğurmaktadır. Göç veren bölge açısından incelendiğinde göçle beraber aktif nüfusun gitmesi o bölgenin gelişme hızını düşürmekte, gelişme hızının düşmesi de göç eden kişi sayısını daha da artırmaktadır. Aynı zamanda göç hareketi sonucunda oluşan nüfus ve tüketici kaybı göç veren bölge pazarının zayıflamasına yol açmaktadır (Özer, 2004: 27).

1.3.4. Dış Göç

Dış göç ya da uluslararası göç, insanların kendi ülke sınırları dışında yaptıkları harekettir. Dış göç ülkeler arasındaki ücret farklılığı, iş olanakları, iyi koşullarda yaşama isteği gibi ekonomik nedenlerden olabileceği gibi, ülke içi ve çevresindeki savaş, toplumsal sorunlar ya da daha iyi eğitim alabilmek amacıyla da gerçekleşebilir (İnliceliler, 2019: 8-9).

1619-1776 yılları arasında Amerika'daki tarım emek talebini karşılamak için milyonlarca siyahi Amerika'ya götürülmüştür. Sanayi devriminin ortaya çıktığı dönemde Avrupa'da ortaya çıkan işgücü kıtlığı sonucunda büyük bir göç hareketliliği ortaya çıkmış ve bu hareketlilik sonucunda 1846-1932 yılları arasında 50 milyondan fazla kişi Avrupa'ya göç etmiştir (Tokatlı, 2011: 54).

1945 yılından bu yana özellikle 1980'li yıllardan sonra hacmi ve önemi artmakta olan uluslararası göç hareketi küresel değişim üzerinde etkili ve önemli bir unsur olmuştur. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında artan işsizlik, daha iyi yaşam isteği için göç eden göçmen sayısı büyük olasılıkla artmaya devam edecektir. Savaş, çatışma gibi baskılar bir insanın kendi ülkesinde başka bir ülkeye göç etmesine zorlayacağı beklenmektedir (Castels ve Miller, 2008: 7).

Özetle birçok göçmen siyasi çalkantılar, ekonomik belirsizlikler, istihdam olanaklarının yetersizliği, insan haklarının olmaması, çatışma, savaş ve canlarını kurtarmak için ve geçinmelerini sağlayacak kadar para bulmak için ucuz işgücüne ihtiyacı olan batı ülkelerine yönelmişlerdir (Sezgin ve Yolcu, 2016: 419-420).

1.3.5. Beyin Göçü

Önemli bir sosyolojik olgu olan göç, ilk çağlarda her ne kadar insanların açlık, savaş, dini ve bireysel ihtiyaçlarından dolayı gerçekleşmişse de günümüzün 21. Yüzylında gün geçtikçe teknoloji ve sanayinin gelişmesi göç çeşidini de değiştirmiştir (Akan ve Arslan, 2008: 6).

Alanında uzmanlaşmış, nitelikli, becerikli ve yüksek eğitim düzeyine sahip olan şahısların çalışma olanakları daha iyi olan, daha iyi bir gelir elde etmek için ülke sınırlarını aşarak bu imkânları sunan ülkeye gitmeleri beyin göçü olarak adlandırılır (Aksoy, 2012: 294). Beyin göçü genellikle gelişmemiş, az gelişmiş veya gelişmekte

ülkelerden gelişmiş ülkelere gerçekleşmektedir. Eğitim düzeyi yüksek olan insanlar kendi alanında iş bulamaması, iyi bir gelir düzeyine sahip olamaması, siyasi, dini, sosyal vb. olaylarda tam özgürlüğünün olmaması nedeniyle göç etmektedirler.

Beyin göçü sonucunda, göç veren ülke yetişmiş bireylerini kaybetmesine neden olurken göç alan ülkeye yetişmiş ve eğitilmiş beşeri sermaye kazandırmaktadır (Bayraklı, 2007: 28).

1.3.6. Geçici Göç

İnsanların farklı sebeplerden dolayı aylık veya mevsimlik olarak belirli bir zaman dilimi için buldukları konumlarından başka bir konuma yer değiştirmeleri olarak gerçekleşmektedir (Gürler, 2017: 13). Mevsimlik göçler turizm amaçlı başka yerleri gezip görmek şeklinde gerçekleşebileceği gibi ucuz işgücü ihtiyacını karşılamak üzere çalışıp geri tekrar dönmek üzere işgücü ihtiyacı olan yerlere gitmek şeklinde de olabilir (Kars, 2018: 11).

1.3.7. Daimî Göç

İnsanların mevcut buldukları konumlarını gerek ülke sınırları içerisinde gerek ülke sınırların aşarak başka bir konuma belirli bir süre için değil daimî olarak taşınmaları anlamına gelmektedir (Gürler, 2017: 13).

1.4. Göçün Nedenleri

Göç insanların bölgede yaşadıkları olumsuz koşullarından kaçmak veya gitmeyi hedefledikleri yerlerin avantajlarından faydalanmak için yapılmaktadır. Genel olarak nedenler ekonomik, siyasi, sosyal ve doğal olmak üzere 3 grupta incelenebilir.

1.4.1. Ekonomik Nedenler

Göç hareketine neden olan en önemli faktörlerin başında ekonomik nedenler gelmektedir. Ülkelerin ekonomik düzeylerinin ve fert başına düşen milli gelirin yüksek altyapının ve sosyal imkânların daha fazla olduğu bölgeler; bireylerde daha mutlu olabilecekleri ve refah içinde yaşayabilecekleri düşüncesini uyandırmakta ve göç eylemine neden olmaktadır. Aynı zamanda göç veren ülkede yaşam şartlarının kötüleşmesi, işsizlik, enflasyon sıkıntılarının giderek artması, devlet yetkililerinin kendi çıkarları doğrultusunda ülke kaynaklarını kullanması, yatırımların azalması insanların

ekonomik göç hareketine sebebiyet vermektedir (Memiş, 2015: 101-102). Genel olarak düşük ücret politikasının varlığı, vergi oranlarının yüksek olması, istikrarsızlığın olmaması ve gelecek endişesinin göçün ekonomik nedenlerin arasındadır (Siklon, 2010: 62).

1.4.2. Sosyal ve Siyasal Nedenler

Daha yüksek gelir düzeyi, daha iyi hayat şartları gibi refah arttırıcı ekonomik sebeplerin yanı sıra ülke içindeki farklılıkların neden olduğu ayrımcılık, yurttaş mübadele politikaları, siyasal istikrarsızlık, rejim değişiklikleri gibi siyasal ve sosyal etkenler de uluslararası göç akımlarına neden olabilmektedir. Ayrıca macera arama, yeni deneyimler kazanma, dünya turu ve yabancı ülkelerde çalışıp ülkelerine geri dönenlerin kazandıkları sosyal saygınlık gibi nedenler de vardır (Kutlu, 1992).

Tarih boyunca yaşanan göç hareketi bölgeler arasında eşitsiz dağıtılan ekonomik fırsatlardan faydalanma arzusu, savaş, sürgün gibi nedenlerden dolayı da ortaya çıkabildiği gibi, çocuklarına daha iyi eğitim imkânı sağlayabilmek ya da dini hürriyetlerini kullanmak için de gerçekleşebilmektedir (Pazarcık, 2010: 3).

1.4.3. Doğal Nedenler

Depremler, volkanik olaylar, iklim değişiklikleri, küresel ısınma, kuraklık, göçe neden olan en önemli doğal nedenlerin başına gelmektedir. 1994 yılında Kırgızistan'da meydana gelen toprak kayması sonucunda insanlar göç etmiştir. Dünyanın farklı yerlerindeki iklim değişikliği de göçe sebebiyet vermektedir. İklimin bazı yerlerde sert, bazı yerlerde sıcak ve bazı yerlerde ılımlı olması insan hayatını oldukça etkilemiş ve göç hareketine yön vermiştir (Günay vd., 2017: 42).

Doğal afetlerin çeşitleri ülkeden ülkeye değişiklik göstermekle birlikte birçoğu ölüm ve yaralanmaya neden olmaktadır. Doğal afetlerin ortaya çıkması ülkelerin ekonomik yapıları üzerinde de etki yaratmaktadır.

Tablo 3. 1980-2014 Döneminde Meydana Gelen Doğal Afetlerin Etkisi

Kıta	Meydana Gelen Doğal Afet Sayısı	Ölü Sayısı	Yaralı Sayısı	Etkilenen İnsan Sayısı	Toplam Zarar (1000\$)
Afrika	2,157	734,124	80,785	419,656,685	25,010,782
Kuzey ve Güney Amerika	2,618	395,229	2,678,770	197,051,717	939,767,941
Asya	4,177	1,233,674	3,290,131	5,415,710,338	1,180,741,886
Avrupa	1,436	181,682	71,001	34,782,093	345,039,757
Okyanusya	467	5,822	8,991	20,414,231	71,131,862
Toplam	10,882	2,540,531	6,129,678	6,227,034,895	2,561,692,228

Kaynak: Yavuz ve Dikmen, 2015:305

1.5. Dünya’da Göçmen İstatistikleri

Dünya bankası verilerine göre 1990-2018 yılları arasında dünya nüfusu yıllar itibarıyla hızla artmıştır. 1990 yılında dünya nüfusu 2 milyar 656 milyonu erkek ve 2 milyar 622 milyon kadın olmak üzere 5 milyar 281 milyon iken bu rakam 2018 yılında 3 milyar 827 milyonu erkek ve 3 milyar 764 milyonu kadın olmak üzere toplam 7 milyar 594 milyona ulaşmıştır.

Tablo 4. 1990-2018 Yıllar arası Dünya Nüfusu

Dünya Nüfusu (1990-2018)			
Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1990	2,656,099,490	2,622,609,126	5,281,340,078
1991	2,700,681,296	2,665,850,743	5,369,210,095
1992	2,743,228,833	2,707,445,754	5,453,393,960
1993	2,786,303,920	2,749,386,099	5,538,448,726
1994	2,828,866,429	2,790,911,653	5,622,575,421
1995	2,871,900,051	2,832,795,838	5,707,533,023
1996	2,913,708,271	2,873,869,895	5,790,454,220
1997	2,955,294,723	2,914,864,034	5,873,071,768
1998	2,996,483,262	2,955,492,159	5,954,810,550
1999	3,037,159,215	2,995,482,598	6,035,284,135
2000	3,077,569,896	3,034,946,679	6,115,108,363
2001	3,117,857,478	3,073,997,263	6,194,460,444
2002	3,158,119,131	3,112,787,311	6,273,526,441
2003	3,198,503,785	3,151,539,293	6,352,677,699
2004	3,239,196,687	3,190,529,470	6,432,374,971
2005	3,280,157,678	3,229,784,082	6,512,602,867
2006	3,321,501,660	3,269,437,229	6,593,623,202
2007	3,363,073,267	3,309,350,976	6,675,130,418
2008	3,405,223,852	3,349,936,614	6,757,887,172
2009	3,447,255,508	3,390,589,521	6,840,591,577
2010	3,489,002,295	3,431,180,153	6,922,947,261
2011	3,529,978,443	3,471,250,764	7,004,011,262
2012	3,571,766,752	3,512,426,908	7,086,993,625
2013	3,613,957,310	3,554,181,422	7,170,961,674
2014	3,656,522,075	3,596,307,202	7,255,653,881
2015	3,699,248,029	3,638,491,322	7,340,548,192
2016	3,742,363,274	3,680,912,168	7,426,103,221
2017	3,785,204,133	3,722,940,052	7,510,990,456
2018	3,827,240,569	3,764,164,315	7,594,270,356

Kaynak: World Bank Open Data, 2019

Nüfusun hızlı artmasıyla birlikte yıllar itibarıyla göç eden kişi sayısı da hızlı bir artış eğilimi göstermiştir. 1990 yılında Toplam dünya göçmen stoku 153 milyon 011 bin kişiyken beş yıl sonrasında %5 artış hızı göstererek bu rakam 161 milyon 316 bin kişiye

ulaşmıştır. 2019 yılının verilerine göre yıl ortası uluslararası göçmen stoku 271,642,105 kişi olmuştur.

Tablo 5. Yıl Ortası Uluslararası Göçmen Stokları (1990-2019)

Yıl Ortası Uluslararası Göçmen Stokları (1990-2019)			
Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1990	77,664,689	75,349,784	153,011,473
1995	81,686,116	79,630,770	161,316,895
2000	88,029,221	85,559,220	173,588,441
2005	97,860,838	93,754,736	191,615,574
2010	114,061,680	106,720,229	220,781,909
2015	128,863,389	119,997,907	248,861,296
2019	141,488,004	130,154,101	271,642,105

Kaynak: UN DESA, 2019

Dünya göçmen stokunun Toplam dünya nüfusuna oranı 1990'lı yıllarda % 2,9 iken bu oran 2019 yılında % 3,5'e ulaşmıştır.

Tablo 6. Dünya Uluslararası Göçmen Stokunun Toplam Dünya Nüfusuna Oranı

Dünya Uluslararası Göçmen Stokunun Toplam Dünya Nüfusuna Oranı			
Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1990	2,9	2,8	2,9
1995	2,8	2,8	2,8
2000	2,8	2,8	2,8
2005	3	2,9	2,9
2010	3,3	3,1	3,2
2015	3,5	3,3	3,4
2019	3,6	3,4	3,5

Kaynak: UN DESA, 2019

Göçmen stokunun yıllık değişimine bakıldığında ise yıllar itibariyle artışı görülmektedir. 1990-1995 yılları arasında %1,1 olan bu oran, 2000-2005 yılları arasında %2'ye, 2015-2019 yılları arasında ise %2,2'e çıkmıştır.

Tablo 7. Göçmen Stokunun Yıllık Değişim Oranı

Göçmen Stokunun Yıllık Değişim Oranı			
Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1990-1995	1	1,1	1,1
1995-2000	1,5	1,4	1,5
2000-2005	2,1	1,8	2
2005-2010	3,1	2,6	2,8
2010-2015	2,4	2,3	2,4
2015-2019	2,3	2	2,2

Kaynak: UN DESA, 2019

2017 yılında dünya bölgelerinde bakıldığında Kuzey Amerika'da 58 milyon göçmen yaşamakta iken Kuzey Amerika'dan diğer bütün bölgeler giden toplam 5 milyon

göçmen bulunmaktadır. Asya bölgesi aldığı ve verdiği göçmen rakamları ile diğer tüm bölgelere üstünlük kazanmış durumdadır. Asya bölgesinde 80 milyon göçmen yaşamaktadır. Asya bölgesinden diğer tüm bölgelere giden 110 milyon göçmen bulunmaktadır. Afrika da ise 25 milyon göçmen bulunmaktadır. Afrika'nın diğer tüm bölgelerde ise 38 milyon göçmeni bulunmaktadır.

Tablo 8. 2017 yılında Bölgelerin Aldığı ve Verdiği Göçmen Miktarı

2017 Yılında Bölgelerin Aldığı ve Verdiği Göçmen Miktarı		
	Ne Kadar Göçmen Aldığı	Ne Kadar Göçmen Verdiği
Afrika	25	38
Asya	80	110
Avrupa	78	64
Kuzey Amerika	58	5
Latin Amerika ve Krayipler	10	39
Okyanusya	8	2

Kaynak: Global Migration Indicators, 2018

2018 dünya göç örgütü raporu 2000-2017 yıllar arası hedef bölgeye göre uluslararası göçmen sayısını incelemektedir. Verilen verilere göre Okyanusya hariç diğer tüm bölgelerde göçmenlerin arttığı görülmektedir. 2000 yılında Asya'da 49,2 milyon göçmen varken bu rakam 2017 yılında yaklaşık iki katına çıkarak 79,6 milyon kişiye ulaşmıştır. 2000 yılında Avrupa 56,3 milyon göçmene ev sahipliği yaparken 2017 yılında 77,8 milyon göçmene ev sahipliği yapmıştır. 2017 yılında 2000 yılına kıyasla Kuzey Amerika 17,3 milyon göçmen, Afrika (9,8) milyon göçmen, Latin Amerika ve Karayip (2,9) milyon göçmen eklerken Okyanusya göçmen konusunda gerilme göstermiştir.

Tablo 9. Hedef Bölgeye Göre Uluslararası Göçmen Sayısı (Milyon)

Bölgeler	2000	2017
Asya	49,2	79,6
Avrupa	56,3	77,8
Kuzey Amerika	40,4	57,7
Afrika	14,8	24,7
Latin Amerika ve Karayip	6,6	9,5
Okyanusya	8,4	8,4

Kaynak: International Migration Report, 2017

2019 yılında Dünya genelinde en fazla göçmen barındır ilk 20 ülkenin 10'u Asya'da, 6'sı Avrupa'da, 2'si Kuzey Amerika'da, 1'i Afrika ve diğer 1'i ise Okyanusya kıtalarındadır. 50,7 milyon sığınmacıya ev sahipliği yapan Amerika Birleşik Devletleri en fazla göçmen barındıran ülkedir. Suudi Arabistan ve Almanya 13,1 milyon göçmenle sıralamada Amerika Birleşik Devletleri'ni takip etmektedir. Türkiye 5,9 milyon göçmeni barındırmaktadır.

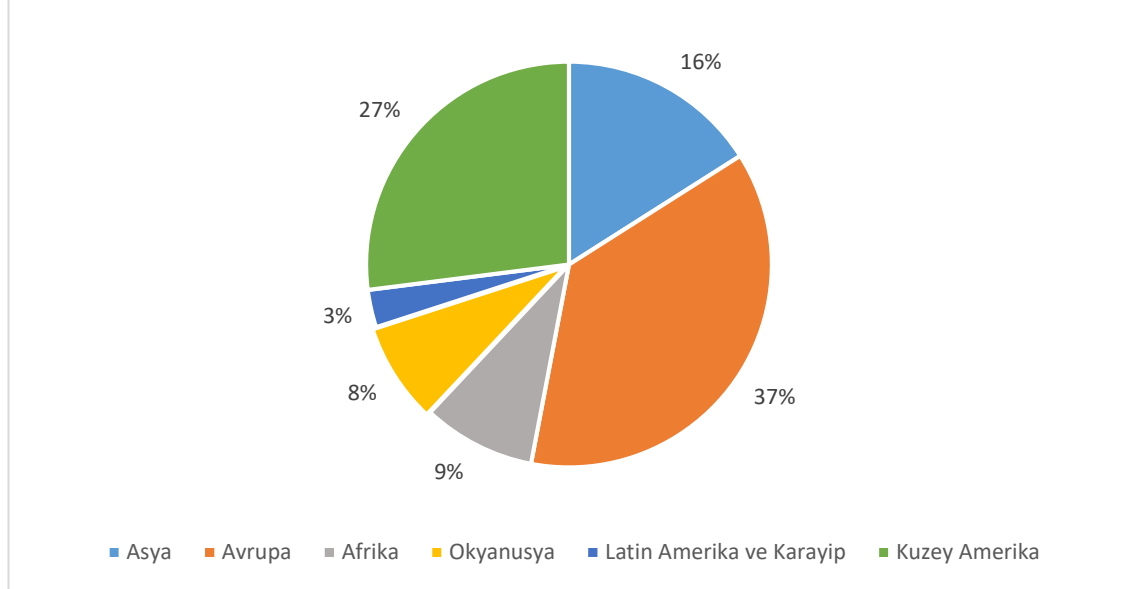
Tablo 10. 2019 Yılında En Fazla Uluslararası Göçmene Ev Sahipliği Yapan 20 Ülke

2019 Yılında En Fazla Uluslararası Göçmene Ev Sahipliği Yapan 20 Ülke		
No	Ülkeler	Göçmen Rakamları (Milyon)
1	ABD	50,7
2	Almanya	13,1
3	Suudi Arabistan	13,1
4	Rusya Federasyonu	11,6
5	İngiltere	9,6
6	Birleşik Arap Emirlikleri	8,6
7	Fransa	8,3
8	Kanada	8
9	Avustralya	7,5
10	İtalya	6,3
11	İspanya	6,1
12	Türkiye	5,9
13	Hindistan	5,2
14	Ukrayna	5
15	Güney Afrika	4,2
16	Kazakistan	3,7
17	Tayland	3,6
18	Malezya	3,4
19	Pakistan	3,4
20	Ürdün	3,2

Kaynak: UN DESA, 2019

Uluslararası göç örgütünün verilerine göre dünya genelindeki işçi göçmenlerin %27'si Kuzey Amerika'da, %37'si Avrupa'da, %16'sı Asya'da, %3'ü Latin Amerika ve Sibiry'a'da, %9'u Afrika'da ve %8'i ise Okyanusya'da yaşamaktadır.

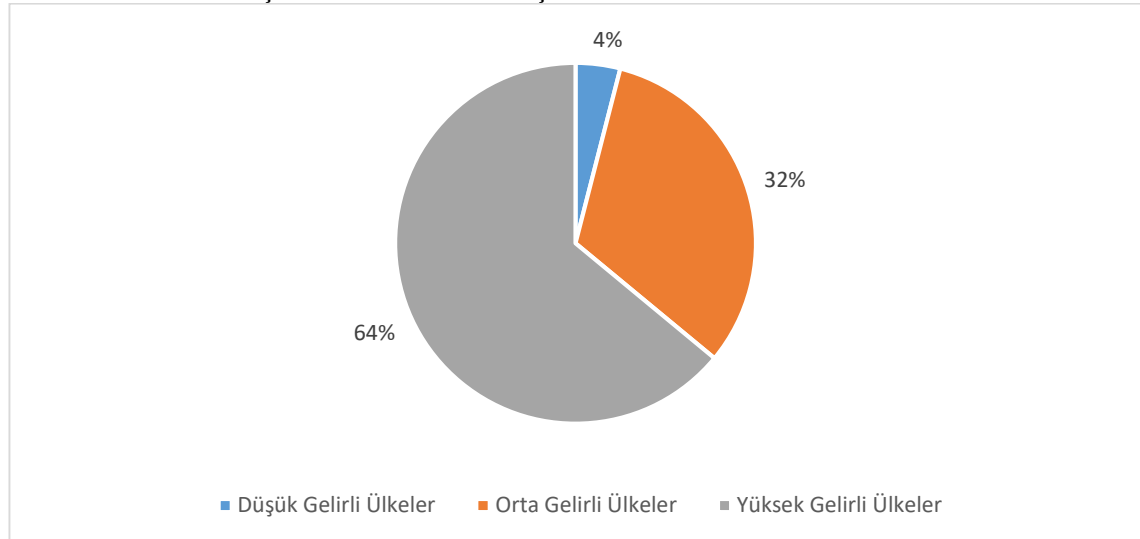
Şekil 1. Dünya İşçi Göçmenlerinin Bölgelere Dağılımı

Kaynak: Global Migration Indicators, 2018

2017 yılında 165 milyon göçmen (%64) yüksek gelirli ülkelerde, 81 milyon göçmen (%32) orta gelirli ülkelerde ve 11 milyon göçmen (%4) ise düşük gelirli ülkelerde yaşamaktadır. 2000 yılına kıyasla yüksek gelirli ülkelerde yaşayan göçmenlerin sayısı artmış ancak orta ve düşük gelirli ülkelerdeki göçmen sayısı azalmıştır.

Şekil 2. 2017 Yılında Göçmenlerin Buldukları Ülke

Kaynak: International Migration Report, 2017

1.6. Türkiye’de Göç ve Yabancıların İstatistikleri

Dünya bankası verilerine göre Türkiye’nin 1990 yılında toplam nüfusu 53 milyon 921 bin kişi iken bu rakam 2018 yılında ise 82 milyon 319 bin kişiye ulaşmıştır.

Tablo 11. 1990-2018 Yılları Arasında Türkiye Nüfusu

Türkiye Nüfusu (1990-2018)			
Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1990	26,630,273	27,291,487	53,921,760
1991	27,075,885	27,764,705	54,840,590
1992	27,514,978	28,233,970	55,748,948
1993	27,951,509	28,702,295	56,653,804
1994	28,390,760	29,173,444	57,564,204
1995	28,836,446	29,650,010	58,486,456
1996	29,289,971	30,133,311	59,423,282
1997	29,750,115	30,622,453	60,372,568
1998	30,214,701	31,114,975	61,329,676
1999	30,680,246	31,607,151	62,287,397
2000	31,144,048	32,096,146	63,240,194
2001	31,608,401	32,583,842	64,192,243
2002	32,074,138	33,071,229	65,145,367
2003	32,535,620	33,553,782	66,089,402
2004	32,985,357	34,025,573	67,010,930
2005	33,419,598	34,483,871	67,903,469
2006	33,833,208	34,923,602	68,756,810
2007	34,231,986	35,349,862	69,581,848
2008	34,636,376	35,782,228	70,418,604
2009	35,074,147	36,247,252	71,321,399
2010	35,564,234	36,762,754	72,326,988
2011	36,110,364	37,333,499	73,443,863
2012	36,703,149	37,949,867	74,653,016
2013	37,331,597	38,596,967	75,928,564
2014	37,978,984	39,252,923	77,231,907
2015	38,629,972	39,899,437	78,529,409
2016	39,286,260	40,535,464	79,821,724
2017	39,942,895	41,158,997	81,101,892
2018	40,570,021	41,749,703	82,319,724

Kaynak: World Bank Open Data, 2019.

Türkiye’de iç göç hareketi uzun yıllar öncesinden günümüze kadar devam eden yapısal problemlerden birisidir. 20. Yüzyıl ortalarında başlayan ve 1950’li yıllardan sonra hızla artarak devam eden göç ekonomik ve sosyal alandaki gelişmelere paralel olarak demografik yapıda önemli bir rol oynamıştır. Türkiye’de yaşanan göçün yönü genellikle ekonomik nedenlerle Karadeniz, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesi illerinden,

sanayileşmiş ve kişi başına gelir düzeyi yüksek batı bölgelerindeki illere doğru gerçekleşmiştir. Kırdan kente doğru başlayan göç, günümüzde çoğunlukla kentten kente doğru gerçekleşmektedir (Bülbül ve Köse, 2010: 76).

Türkiye’de kırdan kente göç özellikle 1950’li yıllardan sonra yoğun bir şekilde başlamıştır. Amerika’dan alınan Marshall yardımlarını etkisiyle tarımda makineleşme başlamıştır. Ulaşım, alt yapı teknolojik ilerlemenin kırsal alandan ortaya çıkan istihdam fazlası nüfus, sosyal ve ekonomik nedenlerden dolayı kente doğru yönelmişlerdir (Tümtaş ve Ergun, 2016: 1350).

Cumhuriyet öncesi ve sonrası Türkiye’nin önemli unsurlarından olan dış göç hareketi, Türk kökenli insanların Osmanlı imparatorluğunu çökmesiyle kaybolan topraklardan sonra ana ülkelerine dönmeleriyle başlamıştır. 1923 Lozan antlaşmasından sonra Türkiye ile Yunanistan arasında ‘nüfus mübadelesi’ kabul edilmiş ve 384 bin kişi Türkiye’ye yerleşmiştir. Benzer anlaşma, Bulgaristan ile ‘gönüllü değişim’ olarak yinelenmiştir (Kınık, 2017: 38).

Türk vatandaşları 1961 anayasasını kabulü ile birlikte özgür bir şekilde ülke dışına çıkış-giriş yapma hakkı kazanmıştır. İstatistiklere bakıldığında Türklerin Almanya’da 1961 yılında sayısı 6,700 kişi iken bu rakam 1987 yılında 1,530,700 kişiye ulaşmıştır. Türk işgücü göçü Avrupa ülkelerine 1960 yıllarında başlamış, 1960 yıllarının ortalarında hızlanmış ve 1970 yıllarının başlarında yaygın bir hale gelmiştir. İşgücü göçü 1970 yılında yaşanan petrol bunalımı ve ekonomik darboğaz nedeniyle Almanya’nın işçi alımını durdurmasıyla yavaşlamıştır (Akan ve Arslan, 2008: 11).

1990 yılında Türkiye’de farklı uyruklu göçmenlerin toplamı 1 milyon 163 bin kişiyken beş yıl sonrasında fazla bir artış göstermemiş ve 1 milyon 216 bin kişiye ulaşmıştır. Bu durağan göçmen artışları 2010 yılında sona ermiştir. 2011 yılında Suriye’de yaşanan iç çatışmalar ve savaşlar büyük göç dalgasına neden olmuştur. Bu dönemde Türkiye açık kapı politikası izlemiş ve Suriyeli yabancıların ülkeye girmelerine müsaade etmiştir. Bu olay göçmen stokunu inanılmaz derecede artırmıştır. 2010 yılında 1 milyon 367 bin göçmen varken bu rakam 2019 yılında 5 milyon 876 bin kişi olmuştur.

Tablo 12. Yıl Ortası Uluslararası Göçmen Stoku (Türkiye,1990-2010)

Yıl Ortası Uluslararası Göçmen Stoku (Türkiye, 1990-2019)			
Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1990	577,329	586,357	1,163,686
1995	593,938	622,235	1,216,173
2000	616,007	664,956	1,280,963
2005	618,938	700,298	1,319,236
2010	625,960	741,074	1,367,034
2015	2,390,166	1,956,031	4,346,197
2019	3,258,212	2,618,617	5,876,829

Kaynak: UN DESA, 2019

1990-1995 yılları arasında Türkiye göçmen stokunun yıllık değişim oranı %0,9 iken bu oran 1995-2000 yılında %1'e yükselmiştir. 2010-2015 yılları arasında ise %23,1'e ulaşmıştır.

Tablo 13. Göçmen Stokunun Yıllık Değişim Oranı (Türkiye, 1990-2019)

Göçmen Stokunun Yıllık Değişim Oranı (Türkiye, 1990-2019)			
Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1990-1995	0,6	1,2	0,9
1995-2000	0,7	1,3	1
2000-2005	0,1	1	0,6
2005-2010	0,2	1,1	0,7
2010-2015	26,8	19,4	23,1
2015-2019	7,7	7,3	7,5

Kaynak: UN DESA, 2019

Türkiye'de yaşayan göçmen stokunun Türkiye nüfusu oranına 1990'lı yıllarda %2,2 iken 2019 yılında %7'ya ulaşmıştır.

Tablo 14. Türkiye Göçmen Stokunun Toplam Türkiye Nüfusuna Oranı

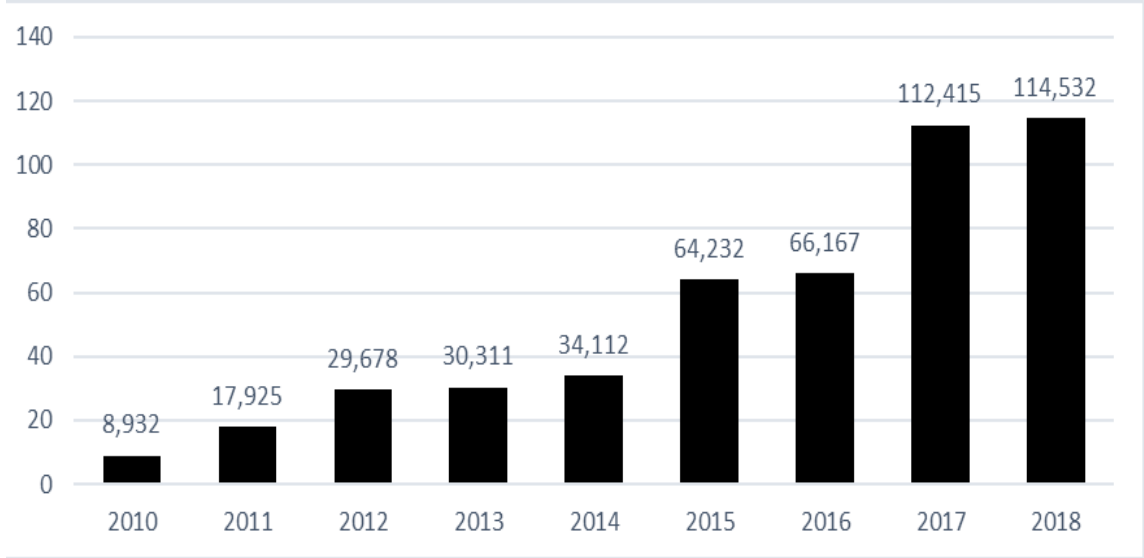
Türkiye Göçmen Stokunun Toplam Türkiye Nüfusuna Oranı			
Yıllar	Erkek	Kadın	Toplam
1990	2,2	2,1	2,2
1995	2,1	2,1	2,1
2000	2	2,1	2
2005	1,9	2	1,9
2010	1,8	2	1,9
2015	6,2	4,9	5,5
2019	7,9	6,2	7

Kaynak: UN DESA, 2019

2010 yılından bu yana Uluslararası koruma başvurusunda bulunan yabancı sayısı yıllar itibarıyla artarak devam etmiştir. Göç idaresi genel müdürlüğü istatistiklerine göre 2010 yılında uluslararası koruma başvurusunda bulunan yabancıların sayısı 8,932 kişi,

2011 yılında bir önceki yılın yaklaşık iki katına çıkarak 17,925 kişi olmuştur. 2018 yılında ise 114,532 kişi uluslararası koruma'ya başvuru yapmıştır.

Şekil 3. Türkiye’de UK Başvurusunda Bulunan Yabancılar 2010-2018

Kaynak: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2019

Uluslararası koruma müracaatında bulunan yabancıların uyruklarına bakıldığında 1. sırada 68,117 kişi ile Irak, 37,854 kişi ile Afganistan 2. ve İran 5,036 kişi ile 3. sırada yer almaktadır. Bu ülkeleri Somali, Pakistan, Filistin, Türkmenistan, Yemen ve Özbekistan izlemektedir.

Tablo 15. 2018 Yılında Uluslararası Koruma Başvurusunda Bulunan Yabancıların Uyruklarına Göre Dağılımı

2018 Yılında Uluslararası Koruma Başvurusunda Bulunana Yabancıların Uyruklarına Göre Dağılımı		
Yıl	Ülke	Yabancı (Bin kişi)
2018	Irak	68,117
	Afganistan	37,854
	İran	5,036
	Somali	1,723
	Pakistan	227
	Filistin	183
	Türkmenistan	168
	Yemen	138
Özbekistan	96	

Kaynak: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2019

2011 yılında Suriye’de yaşanan iç çatışmalar nedeniyle, milyonlarca insan ülke sınırlarını aşarak komşu ülkelere göç etmek zorunda kalmışlardır. 2011 yılında Suriye 21 milyon nüfusa sahipken bu olaylardan sonra yaklaşık 6 milyonu ülkelerini terk etmek mecburiyetinde kalmışlardır (Bostan, 2018: 47). Türkiye’deki verilere bakıldığında

Suriyelilerin Geçici koruma kapsamında başvurma eğilimleri sürekli artış göstermektedir. 2012 yılında toplam 14,237 kişi geçici koruma başvurusunda bulunmuşken, 07.11.2019 tarihine kadar 3,682,434 kişi geçici korumaya başvuru yapmıştır.

Tablo 16. Geçici Koruma Başvurusunda Bulunanlar 2011-2019

Geçici Koruma Başvurusunda Bulunanlar 2012-2019	
Yıllar	Yabancıların Sayısı
2012	14,237
2013	224,655
2014	1.519,286
2015	2.503,549
2016	2.834,441
2017	3.426,786
2018	3.623,192
2019	3,682,434* ¹

Kaynak: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2019

Geçici koruma kapsamında olan Suriyeliler Türkiye'nin her ilinde ikamet etmektedirler. İkamet ettikleri illeri genellikle akrabaları, arkadaşları, ailelerinin olması veya çalışma olanaklarının iyi olması nedeniyle seçmektedirler. Nüfus olarak en fazla ikamet ettikleri illere bakıldığında 549,903 geçici koruma kapsamında yaşayan yabancı ile 1. sırada İstanbul yer almakta ve İstanbul nüfusunun %3,65'ini oluşturmaktadır. Gaziantep 452,101 geçici koruma kapsamında olan yabancı ile 2. sırada yer almakta ve Gaziantepi Nüfusunun %22,52'sini oluşturmaktadır. Kilis iline bakıldığında ise 116,492 Suriyeli bu ilde yaşamakta olmasına rağmen ilin nüfusunun %81,73'ünü oluşturmaktadır. Denizli'de ise resmi kayıtlara göre 12,678 Suriyeli mevcut olup 1,027,782 nüfuslu Denizli'nin %1,23'ünü oluşturmaktadır.

¹ * Başvurular Hala devam etmektedir.

Tablo 17. GK Kapsamında Yaşayan Yabancıların En Fazla İkamet Ettikleri İller, illerin Nüfusuna Oranı ve Denizli

GK Kapsamında Yaşayan Yabancıların En Fazla İkamet Ettikleri İller, illerin Nüfusuna Oranı ve Denizli			
İller	Yabancı Nüfusu	İllerin Nüfusu	Oranı
İstanbul	549,903	15,067,724	%3,65
Gaziantep	452,101	2,028,563	%22,529
Hatay	440,920	1,609,856	%27,39
Şanlıurfa	429,717	2,035,809	%21,11
Adana	240,178	2,220,125	%10,82
Mersin	204,770	1,814,468	%11,29
Bursa	177,075	2,994,521	%5,91
İzmir	146,885	4,320,519	%3,40
Kilis	116,492	142,541	%81,73
Konya	109,800	2,205,609	%4,98
Denizli	12,678	1,027,782	%1,23

Kaynak: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2019

Türkiye son yıllarda göç akımına en çok maruz kalan ülkelerden birdir. 2005 yılında Türkiye'ye giriş-çıkış yapan yabancıların sayısı 39,947,829 kişi iken bu rakam 2018 yılı itibarıyla 78,783,596 kişiye ulaşarak yaklaşık iki katına çıkmıştır.

Tablo 18. Yıllar İtibarıyla Türkiye'de Giriş ve Çıkış Yapan Yabancı Sayısı

Yıllar İtibarıyla Türkiye'de Giriş ve Çıkış Yapan Yabancı Sayısı		
Yıllar	Giriş	Çıkış
2005	20,275,213	19,67,616
2006	18,916,904	18,373,100
2007	22,249,775	21,926,034
2008	25,002,493	25,096,601
2009	25,592,375	25,799,309
2010	26,623,911	26,448,422
2011	29,093,834	28,976,647
2012	29,704,394	29,573,892
2013	32,865,309	32,639,760
2014	35,11,789	34,780,393
2015	3,633,391	34,285,711
2016	24,686,471	24,718,273
2017	32,058,216	32,033,516
2018	39,468,492	39,315,104

Kaynak: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2019

Yasal bir şekilde Türkiye sınırlarını geçen, düzenli bir şekilde Türkiye'de ikamet etmek isteyen yabancıların sayısı da 2005-2019 yılları arasında her yıl artarak devam etmiştir. Göç idaresi genel müdürlüğü istatistiklerine göre 2005 yılında 178,964 kişi yasal bir şekilde ikamet izniyle Türkiye'de ikamet ediyorken, 2006 yılında ise 200,058 kişi

ikamet etmiştir. 2011 yılından sonra bu sayı artarak devam etmiştir. 07.11.2019 tarihine kadar ikamet ile yaşayanların sayısı 1,076,030 kişiye ulaşmıştır.

Tablo 19. Yıllar İtibarıyla Türkiye'de İkamet İzniyle İkamet Eden Yabancılar

Yıllar İtibarıyla Türkiye'de İkamet İzniyle İkamet Eden Yabancılar	
Yıllar	Yabancılar
2005	178,964
2006	200,058
2007	225,208
2008	174,926
2009	163,326
2010	182,301
2011	234,268
2012	321,548
2013	315,692
2014	379,804
2015	422,895
2016	461,217
2017	593,151
2018	856,470
2019	1,076,030**2

Kaynak: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2019

2018 yılı verilerine göre yasal olarak ikamet edenlerin uyruklarına göre dağılımına bakıldığında ilk 3 sırada Irak (104,444), Suriye (99,643) ve Türkmenistan (67,522) görülmektedir. Bu ülkeleri Azerbaycan, İran, Afganistan, Rusya, Özbekistan, Kırgızistan ve Mısır takip etmektedir.

Tablo 20. 2018 Yılında İkamet İzniyle Bulunan Yabancılar

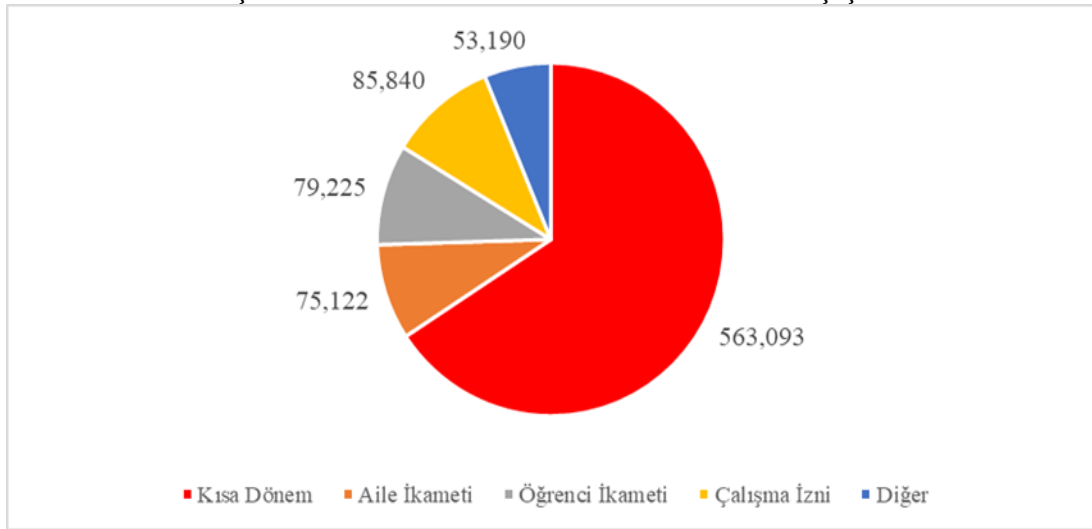
2018 Yılında İkamet İzniyle Bulunan Yabancılar		
Yıl	Ülke	Rakam
2018	Irak	104,444
	Suriye	99,643
	Türkmenistan	67,522
	Azerbaycan	65,027
	İran	44,313
	Afganistan	39,283
	Rusya	36,507
	Özbekistan	34,727
	Mısır	25,784
	Kırgızistan	25,645

Kaynak: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2019

² ** Hala devam etmektedir

Genel olarak yasal ikamet izinleri kısa dönem, aile ikameti, öğrenci ikameti, çalışma izni ve diğer olarak gruplandırılır. Şekil 4'te 2018 yılında farklı ikamet izni ile kalan yabancıların dağılımı verilmiştir. Kısa dönem ikamet izinleri genellikle geçici bir süreliğine Türkiye'de seyahat, konferans, gibi sebeplerle gelenler için verilmektedir. Göç idaresi genel müdürlüğünün verilerine göre 2018 yılında 563,093 kişi kısa dönem ikamet izni ile Türkiye'de ikamet etmiştir. Aile ikamet izni ile kalanların sayısı ise 75,122 kişidir. Farklı ülkelerden Türkiye'de eğitim görmek için gelen ve öğrenci ikamet izni ile kalanların sayısı 79,225 kişidir. Türkiye'de farklı sektörlerde istihdam edilmek için çalışma bakanlığından gerekli izinleri aldıktan sonra Türkiye'de çalışma izni ile kalanların sayısı ise 85,840 kişidir.

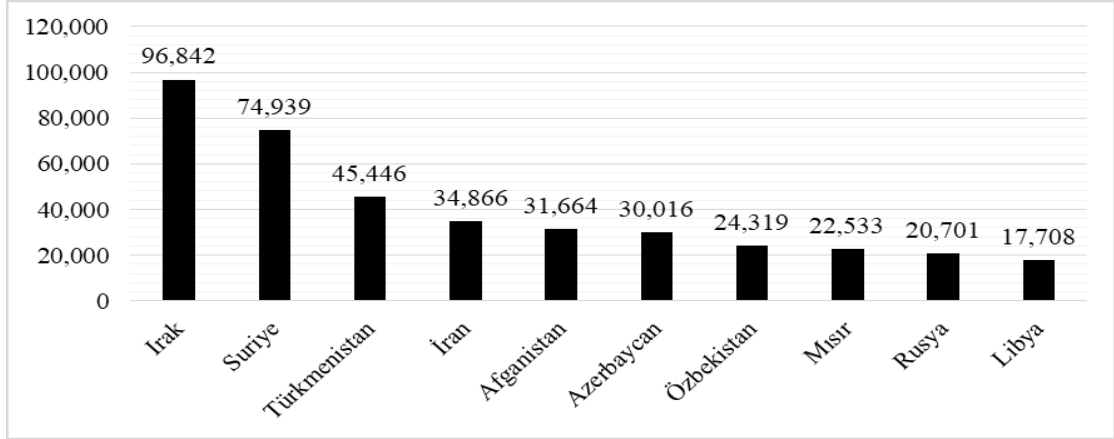
Şekil 4. 2018 Yılında Yabancıları Aldıkları İkamet Çeşitleri

Kaynak: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2019

2018 yılında kısa dönem ikamet izni ile kalanların uyruk dağılımında bakıldığında ilk sırada Irak 96,842 kişi ile yer alırken ikinci sırada Türkiye'de daha çok geçici koruma statüsü kapsamında olan Suriye vatandaşları (74,939) yer almaktadır.

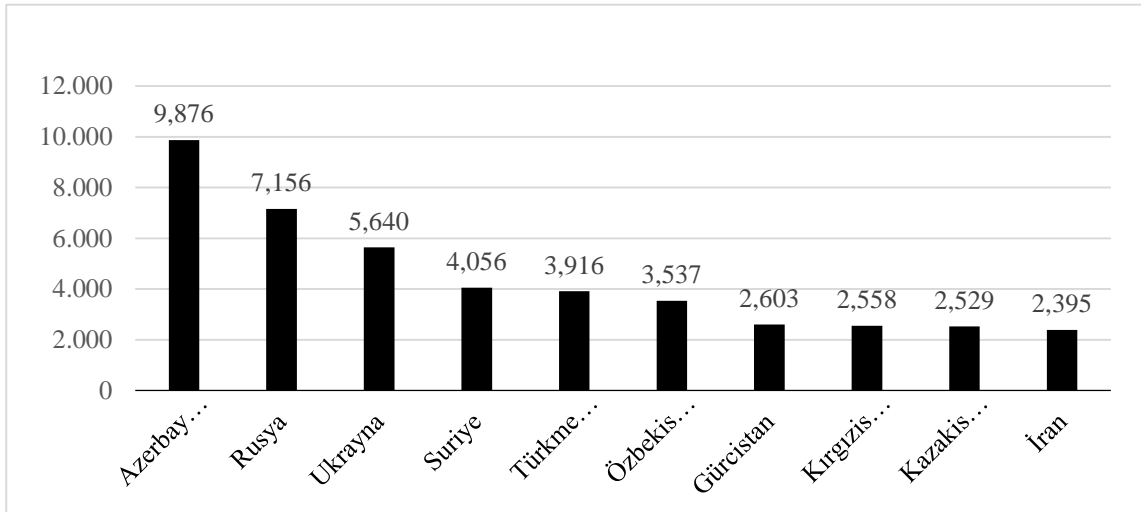
Şekil 5. 2018 Yılında Kısa Dönem İkamet İzniyle Kalan İlk 10 Ülke

Kaynak: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2019

Aile ikamet izniyle kalan yabancıların 2018 yılında sayısı ise 75,122 kişidir. Aile ikamet iznine başvuranların uyruklarına göre dağılımına bakıldığında ise ilk 10 ülke içinde 1. sırada 9,876 kişi ile Azerbaycan, 2. sırada 7,156 kişi ile Rusya, 3. sırada 5,640 kişi ile Ukrayna yer almaktadır. Bu ülkeleri Suriye, Türkmenistan, Özbekistan, Gürcistan, Kırgızistan, Kazakistan ve İran takip etmektedir.

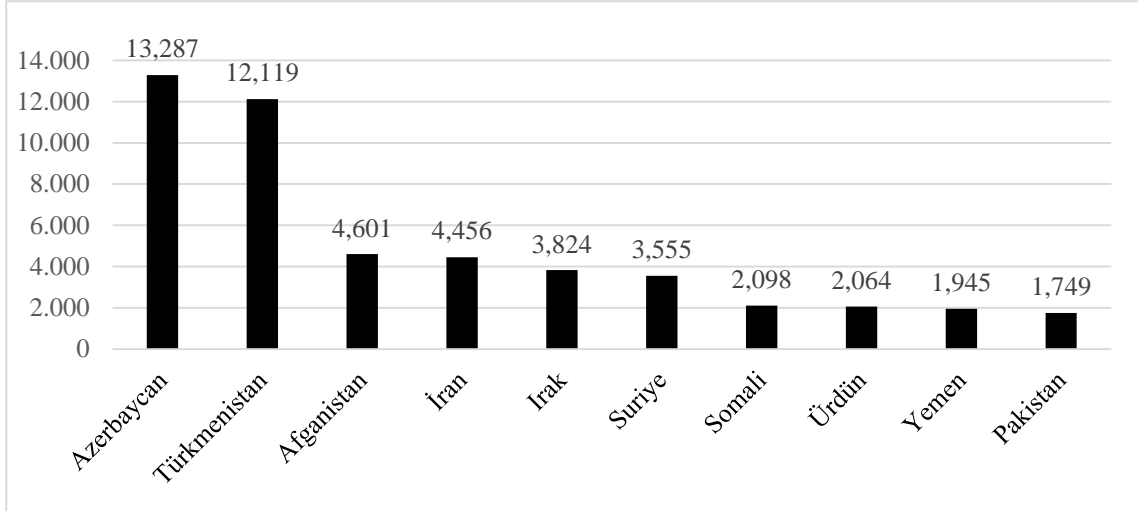
Şekil 6. 2018 Yılında Aile İkamet İzniyle Kalan İlk 10 Ülke

Kaynak: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2019

Genellikle az gelişmiş ülkelerden daha iyi eğitim almak için gerek kendi maddi imkânlarıyla gerek Türkiye burslarıyla Türkiye’de okumak için gelen yabancı öğrenci sayısı 2018 yılında toplam 79,225 kişidir. Azerbaycanlı öğrenciler 13,287 kişi ile 1.sırada, Türkmenistanlı öğrenciler 12,119 kişi ile ikinci sırada, Afganistanlı öğrenciler 4.601 kişi ile üçüncü sırada yer almaktadır.

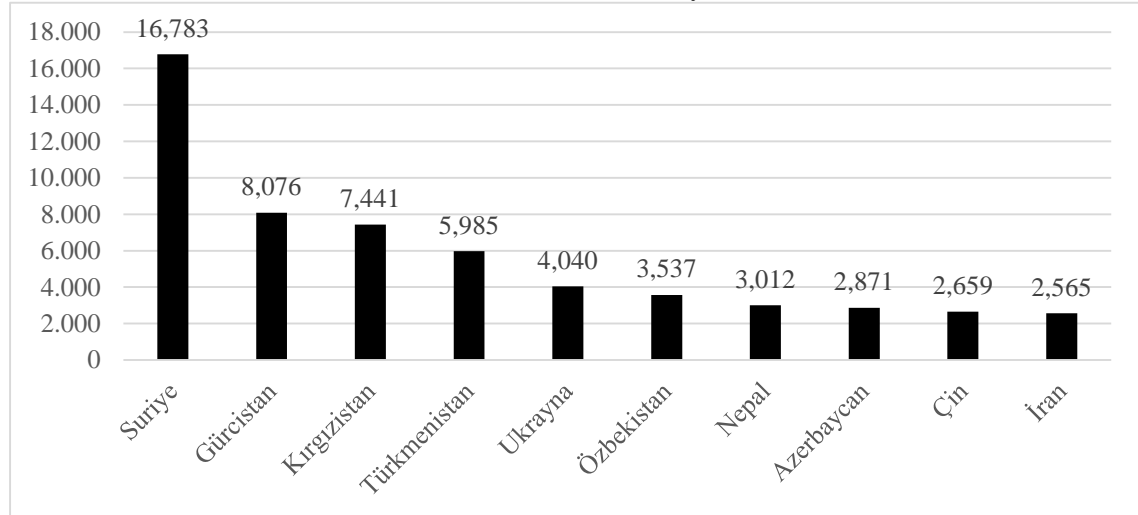
Şekil 7. 2018 Yılında Öğrenci İkamet İzniyle Kalan İlk On Ülke

Kaynak: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2019

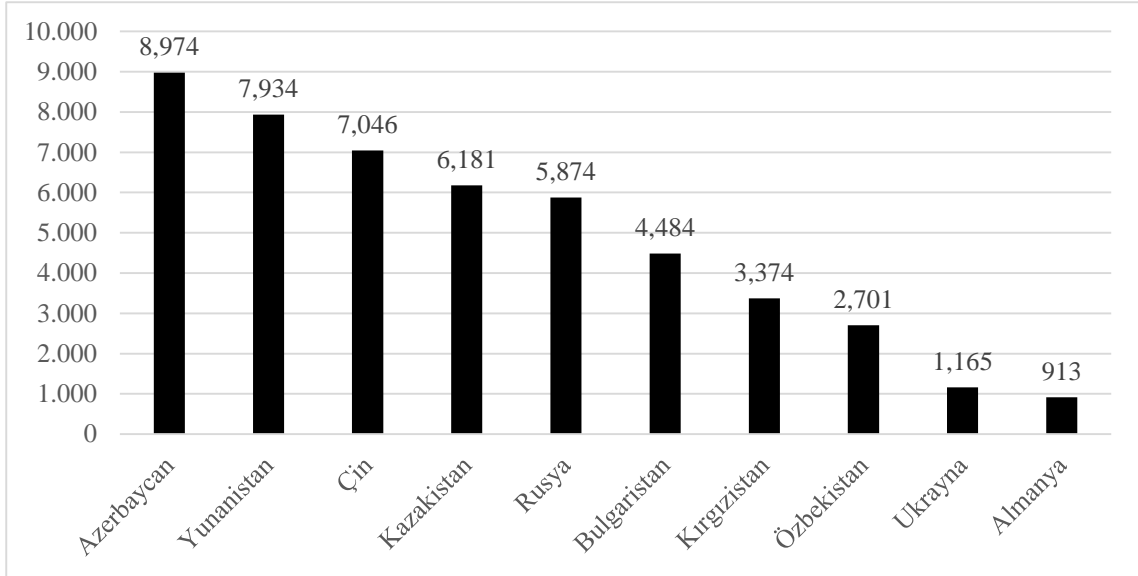
Ülkelerinde mezun oldukları bölümle veya meslekleriyle ilgili iş bulamamaları, ya da ülkeler arası ücret farklılığında doğan sebeplerden dolayı daha çok az gelişmiş ülkelerden gelen 85,840 kişiye çalışabilmeleri için Çalışma ve Sosyal Bakanlığı tarafından çalışma izni verilmiştir. Çalışma izni ile Türkiye’de kalan yabancılar arasında Suriyeli yabancılar 16,783 kişi ile birinci sırada yer alırken, 8,076 kişi ile Gürcistan ikinci sırada yer almaktadır.

Şekil 8. 2018 Yılında Çalışma İzniyle Kalan İlk On Ülke

Kaynak: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2019

Diğer ikamet türüyle kalan yabancıların uyruklarına göre dağılımına bakıldığında ilk sırada 8,974 kişi ile Azerbaycan, ikinci sırada 7,934 kişi ile Yunanistan, 7,046 kişi ile Çin üçüncü sırada yer almaktadır.

Şekil 9. 2018 Yılında Diğer İkamet İzniyle Kalan İlk On Ülke

Kaynak: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2019

Düzensiz göç yıllardır Türkiye'nin en çok sıkıntı yaşadığı ve farklı politikalar izlediği bir sorun haline gelmiştir. Düzensiz göçler farklı şekillerde ortaya çıkabilir. Türkiye ülke refahı için düzensiz göçmenleri yakalamakta ve gerekli incelemeleri yaptıktan sonra sınır dışı etmektedir. Türkiye'de 2005 yılında 57,428 düzensiz göçmen yakalanmıştır. Son yıllarda orta doğu ve Asya ülkelerinde çıkan savaş, ekonomik istikrarsızlıklar düzensiz göçü artırmıştır. 06.11.2019 tarihi itibarıyla 384,967 düzensiz göçmen yakalanmıştır.

Tablo 21. Yıllara Göre Yakalanan Düzensiz Göçmenler

Yıllar	Yakalanan Kişi Sayısı
2005	57.428
2006	51.983
2007	64.290
2008	65.737
2009	34.345
2010	32.667
2011	44.415
2012	47.510
2013	39.890
2014	58.647
2015	146.485
2016	174.466
2017	175.752
2018	268.003
2019	384,967*** ³

Kaynak: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2019

³ Hala devam etmektedir

İKİNCİ BÖLÜM

GÖÇ TEORİLERİ VE LİTERATÜR TARAMASI

2.1. Göç Teorileri

Göç hareketi, gelişmemiş, gelişmekte olan ve gelişmiş olan tüm dünya ülkelerini derinden etkileyen bir olgudur. Kimi insanlar daha iyi bir hayat yasabilmek adına iradi bir şekilde yer değiştirirken, kimileri ise yer değiştirmek zorunda kalmışlardır. Göç hareketine neden olan sebeplere bakıldığında birçok faktörün etkili olduğu görülmektedir. Bu nedenle; göç çalışmalarının araştırma alanı çok yönlüdür. Çalışmalar genellikle göçün kökenleri; göçmen akışlarının yönü ve sürekliliği, göçmen emeğinin kullanılması ve göçmenlerin sosyo-kültürel adaptasyonu olmak üzere 4 temel konu perspektifine odaklanmıştır (Kurekova, 2011: 3). Aslında bu teoriler birbirini dışlayan değil tamamlayan teoriler olarak görülmektedir. Göç ile ilgili özet teori ve literatür bu bölümde verilmiştir.

2.1.1. Ravenstein'in Göç Teorisi

Ravenstein (1885) göçlerin nedenin insanların ekonomik açıdan daha iyi olma arzusundan kaynaklandığını savunmaktadır. Ravenstein yasasında göçlerin kısa mesafeli olduğunu, uzun mesafeli göçlerin ticaret merkezlerinin fazla olduğu yerlere doğru olduğunu ifade etmektedir (Unat, 2017: 52). Ravenstein göçün büyük bölümünü kısa mesafeler arasında olacağını, mesafe ile ters orantılı olduğunu ve göç hareketinin mesafe arttıkça azalacağını belirtmiştir (Şafak, 2013: 11). Endüstri, sanayi ve ticaret merkezlerinin devamlı olarak artmasının göç hareketinin devam etmesine neden olacağını savunmaktadır (Siklon, 2010: 66). Ravenstein'in göçle ilgili ortaya koyduğu 7 kanun şu şekilde özetlenebilir:

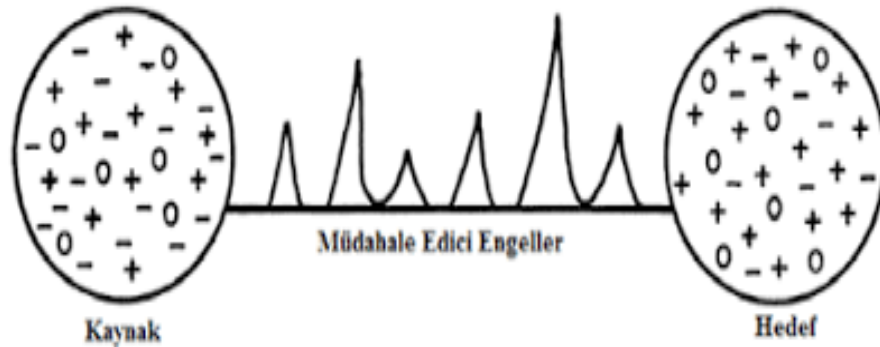
1. Göç hareketlerin büyük bir kısmı kısa mesafelerde olur. Göçmenler daha çok endüstri ve sanayi merkezlerine doğru hareket ederler.
2. Kent ekonomisinin hızlı büyümesi, kent çevresinde bulunan yakın çevreden göç akımı başlar ve bu hareket sonucunda kırsal kesimde nüfus azalır.
3. Göç edenler kentte gelişen ekonomi ve ticari fırsatlarından yararlanırlar.
4. Her göç dalgası, bunu karşılayan karşı dalga yaratır.

5. Ravenstein, göç edenlerin kısa mesafeli göç edeceklerini vurgulamakta, uzun mesafeli göç hareketlerini endüstri ve ticaret merkezlerini yoğun ve fazla olduğu yönde olduğunu ifade etmektedir.
6. Kırsal kesimde yaşayan şahıslar kentte yaşayan şahıslardan daha çok göç etmektedirler.
7. En fazla göç hareketinde bulunanlar kadınlardır. Erkekler kadınlara göre daha az göç eğiliminde bulunmaktadır (Ündücü vd., 2009: 161-162).

2.1.2. İtme-Çekme Teorisi

Lee (1966)'ye göre göçmenler az gelişmiş bölgelerden düşük ücret, yüksek nüfus yoğunluğu ve ekonomik dalgalanmalar nedeniyle gelişmiş ülkelere itilmekte, gelişmiş bölgeler tarafından yüksek ücretler ve iş fırsatlarının çok olması nedeniyle çekilmektedirler. Bu teori temelde, en az avantajlı insanların fakir ülkelerden zengin olanlara göç etmesine dayanır. Ülkeler arasındaki ekonomik farklılıkların varlığı, göç akımlarını belirler. Uzun dönemde bu akımların ücretleri eşitleyeceği ve gelişmiş ve gelişmemiş bölgeler arasındaki koşulları ekonomik dengeye yöneltceği beklentisi söz konusudur (Güllüoğlu, 2012: 59).

Şekil 10. Lee'nin Göç Modeli

Kaynak: E.S. Lee 1966: 50

Lee göç etmeye sebep olan faktörleri pozitif, negatif ve nötr olmak üzere üç kategoride incelemiştir. Bu kurama göre bireylerin çıkış noktalarında kalmalarını sağlayan faktörler pozitif (+), göç etmeye zorlayan faktörler (-) ve şahısların göç etmesinde herhangi bir etkisi olmayan faktörler ise nötr (0) faktörleridir (Özcan, 2016: 192-193). Bu faktörlere göre hem yaşanan hem de gidilmesi düşünülen yerlerde itici ve çekici faktörler vardır (Lee, 1966: 51).

Lee'ye göre itme çekme kuramını sadece yaşanan yer ile göç edilecek yerin olumlu ve olumsuz faktörlerini değil, aynı zamanda engelleyici faktörleri de analize dâhil edilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Lee modelinde göç hareketinde mani olacak göçmen kısıtlamaları gibi faktörlerin, kültürel engeller olduğunu ifade etmiştir. Lee bireysel faktörlere önemle bakmakta ve farklı kişilerin itme-çekme faktörlerine farklı şekillerde tepki vereceğini söylemektedir. Evli bir göçmen için göç edeceği bir ülkede iş olanakları, gelir düzeyi ve eğitim sistemi çok önem arz ederken, bekâr bir göçmen için bu faktörler fazla bir önem arz etmeyebilmektedir (King, 2012: 13). Petersen (1958) itici ve çekici faktörlerin beş tip göç ortaya çıkaracağını ileri sürmüştür.

- **İlkel Göçler (Primitive Migration)** : Yaşadığı muhitten ayrılarak yer değiştirme eylemidir.
- **Zorunlu Göçler (Forced Migration)** : Siyasi ve ya baskı sonucunda göçe zorlanması sonucu gerçekleşir.
- **Yöneltmiş Göçler:** Göç hareketinde bulunan insanların tercih hakkının olması durumunda yaşanan göçtür.
- **Serbest Göçler (Free Migration)** : Ekonomik ve sosyo kültürel bakımdan hayatlarını daha iyi olma arzusuyla herhangi bir zorlama olmadan yapılan göçlerdir.
- **Kitlesele Göçler (Mass Migration)** : Teknolojik ilerlemenin, ticaret ve endüstrinin gelişmesi sonucunda yapılan göçlerdir (Ündücü vd., 2009: 162-163).

2.1.3. Neo-Klasik Ekonominin Makro Teorisi

Bu modelin temel varsayımı, bireylerin faydalarını bütçe kısıdına tabi olarak maksimize ettiği yönündedir. Ana argüman ücretler etrafında gelişir. Göçün, temel olarak işgücü piyasasının arz ve talebindeki coğrafi farklılıklardan kaynaklanmakta olduğu savunulmaktadır (Bauer ve Zimmermann, 1999: 13).

Neoklasik iktisat teorisinden esinlenen bu kuram Lewis, Ranis, Fei ve Todaro gibi sosyal bilimciler tarafından ekonomik gelişme ile ilgili olarak geliştirilmiş en eski uluslararası göç kuramıdır (Toksöz, 2006: 16). 1966'lı yıllarda geliştirilen teoriye göre göçün temel nedeni ülkeler arasındaki ücret ve istihdam şartlarında olan farklılıklardan ve aynı zamanda sermayenin bölgeler arasında eşit ve adil dağılmamasından

kaynaklandığını ileri sürmektedir. Neo-klasik ekonominin makro göç teorisi uluslararası göçün hacminin ücret farklılıklarının boyutuyla ilgili olduğunu vurgulamaktadır (Güllüoğınar, 2012: 58).

Lewis (1954) ölkeler arasındaki işgücü piyasasının dengesizliğinin, gelişmiş ve gelişmekte olan ölkeler arasındaki ücret dağılımının eşitsiz olmasının uluslararası göçü tetikleyen önemli bir neden olduğunu ifade etmektedir. Bu yaklaşıma göre fakir ölkeler sermayeye göre daha fazla işgücüne sahipken, zengin ölkeler sermayeye göre daha az işgücüne sahiptirler. Ücret farklılıklarından dolayı fakir ölkedeki insanlar zengin ölkelere göç etmektedirler. Bu göç hareketi sonucunda fakir ölkedeki işgücü arzı azalmaya ve ücret artmaya başlarken, zengin ölkede işgücü arzı artmaya ve ücret düşmeye başlar. Bu durumun ölkeler arasındaki ücretlerde denge oluşturmasını sağlaması beklenir (Robinson, 2005: 4-5).

Neoklasik makro göç kuramının yaklaşımlarından başka birisi de ticaret modeli olarak ortaya çıkmaktadır. Bu model gelişmiş ölkeler vasıflı/vasıfsız işçilere ve gelişmekte olan ölkeler ise vasıfsız/vasıflı işçilerin olduğunu varsaymaktadır. İki mal olduğunu ve bu ilki malın vasıflı ve vasıfsız işçiler tarafından üretildiğini varsaymaktadır. Gelişmiş ölkeler hem vasıflı hem de vasıfsız emek yoğun mal üretmektedir. Fakat vasıflı işçiler tarafından üretilen malda uzmanlaşmaktadır. Bu iki ölkeler arasındaki ticaret, gelişmiş ölkelerde vasıfsız işçilerin ücretlerinde bir düşüşe, vasıflı işçilerin ücretlerinde artışa neden olmaktadır. Uzun dönemde faktör fiyatları iki ölkede dengeye gelmektedir. Faktör fiyatlarının eşitlenmesi sonucu göç hareketinin azalması beklenmektedir (Sıroyan, 2001: 7-8).

Neoklasik göç teorisine göre göç eden şahıslar sadece kazanç sağlamak için değil aynı zamanda belli bir süre orada kalarak vatandaşlık hakkı kazanmak için de göç etmektedirler. Vatandaşlık hakkı kazanan bireyler yanlarına ailelerini çağırmayı planlamaktadırlar. Neo-klasik ekonominin makro teorisinin varsayımları şunlardır;

- İşgücü göçü, ölkeler arasındaki ücret farklılıklardan ortaya çıkmaktadır.
- Ölkeler arasındaki ücret farklılıklarının olmaması işgücü göçünü bitirir, ücret farkı olmayan yerlerde göç hareketi gerçekleşmez.
- Vasıflı insanların göç etmesi, vasıfsız ve niteliksiz insanların göç etmesinde farklı bir önem taşımaktadır.

- Uluslararası göç hareketinin birincil nedeni, işgücü piyasalarıdır. Diğer piyasalar önem arz etmez.
- Uluslararası işgücü göç gönderen ve işgücü göç kabul eden ülkelerde, işgücü piyasası devlet tarafından denetim ve kontrol altına tutulmalıdır (Unat, 2017: 54).

2.1.4. Neo-klasik Ekonominin Mikro Teorisi

Sjaastad, Borjas ve Todaro (1969) tarafından geliştirilen bu modele göre insanlar göç kararı verirken rasyonel bir şekilde davranarak kar/maliyet hesaplarını yaptıktan sonra değerlendirmelerde bulunarak en fazla kazanç sağlayabileceği yere göç etmektedir (Unat, 2017: 54). Neo-Klasik ekonominin mikro teorisinin varsayımlarını şu şekilde açıklayabilir:

- Uluslararası göç hareketleri, gerek kazanç gerekse istihdam açısından farklılıkların algılanmasına dayanmaktadır.
- Öğrenim düzeyleri, yabancı dil bilgisi, yetenek vb. bireysel özelliklere sahip bir birey gittiği ülkede rahat iş bulabilmektedir.
- Göç masrafların düşüren bireysel özellikler, toplumsal koşullar ve teknolojiler göç sonucu elde edilecek olan kazanımları artıracak niteliktedir. Dolayısıyla bu faktörler uluslararası göçü hızlandırır.
- Ülkeler arasındaki göç akımları bireysel maliyet- kar hesabına dayalı hesapların toplu sonucudur.
- Uluslararası göç hareketleri, ancak ülkeler arasındaki kazanç ve istihdam oranları farklı olduğu hallerde cereyan etmektedir.
- Göç hareketini doğuran kararlar, işgücü piyasaları arasındaki dengesizliğin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.
- Göçmen kabul eden ülkelerin çalışma koşulları psikolojik açıdan çekici ise maliyet masrafları negatif sayılır. Bu takdirde göç hareketini durdurma yolu, bu çekici çalışma koşullarını azaltmak ya da kaldırmaktır (Unat, 2017: 55).

2.1.5. Yeni Ekonomi Teorisi

1980'li ve 1990'lı yıllarda bu teori neo-klasik teorisinin bazı varsayımlarına karşı çıkarak yeni bir analiz ortaya koymuştur ve 1990'lı yıllarda yeni ekonomi teorisi geliştirilmiştir (Ogunleye, 2016: 27).

Yeni ekonomik kuramına göre, göç kararı sadece tek bir birey tarafından değil, aile fertlerinin tüm bireyleri tarafından alınan bir karar sürecidir. Göç; hane halkı ve toplum beklenen gelir ve kazanç en üste seviyeye çıkmasının yansısı, yöresel pazarların piyasa başarısızlıklarının giderilmesine ve gelirle ilgili risklerin azaltılmasında önemli bir rol oynamaktadır (Unat, 2017: 55). Teori savunucularına göre hane halkı yurtdışına göçmen yollarken gelirlerini artırma niyeti gütmeyip, kısmi yoksulluktan kurtulmayı amaçlamaktadırlar (Unat, 2017: 55). Yeni ekonomi teorilerinin varsayımları şu şekilde açıklanabilir.

- Göç kararı alırken birey değil, hane halkı ve toplum, göç kararı almaktadır.
- Uluslararası göç hareketine neden olan önemli etken sadece ülkelerarası ücret farklılıkları değildir. Bazen farklı piyasa risklerini azaltmak için uluslararası göç hareketi olabilir.
- Ülkeler arası ücret farklılıkların sona ermesiyle uluslararası göç hareketi bitmez. Çünkü göçmen gönderen ülkenin çeşitli piyasalarındaki başarısızlıklar göç hareketini devam ettirir.
- Devlet hem sermaye ve sigorta pazarına şekil vermek hem de işgücü pazarını etkileyecek politikalar izleyebilir
- Devletler tarafından uygulanan göç politikaları göç etme arzusunu azaltabilir ya da artırabilir (Unat, 2017: 56-57).

2.1.6. İkiye Bölünmüş Emek Piyasası Teorisi

Michael J. Piore (1979) “Birds Of Passage” adlı eserinde “ikiye bölünmüş işgücü piyasası” hipotezini ortaya atmıştır. Teori gelişmiş ülkelerin ekonomik yapısını sermaye bakımından zengin olan birincil sektörle emek bakımından zengin olan ikincil sektör oluşturmaktadır (Nasırova, 2016: 11). Teorinin önemli savunucusu Michael J. Piore uluslararası göç hareketinin göç veren ülkenin işsizlik ve düşük ücret nedeniyle olmadığını, göç alan ülkenin devamlı düşük ücretli işgücüne ihtiyacından ileri geldiğini savunmaktadır (Ulukan, 2008: 24). Gelişmiş ülkelerde ücret düzeyi sadece arz ve talep dengesini etkilememektedir, aynı zamanda işin statü ve itibarını yansıtmaktadır. Statü açısından düşük statülü işler genellikle düşük ücrete tabidir. Bunun için düşük ücretli işlerde göçmenler istihdam edilerek vasıflı işgücü açığı ülke vatandaşlarıyla doldurulmaktadır (Toksöz, 2006: 18).

Bu teoriye göre uluslararası göç hareketleri, gelişmiş ve modern sanayi toplumlarının işgücü talebinden kaynaklandığını savunmaktadır (Unat, 2017: 57). Küresel göç hareketlerinin göç veren ülkenin itici unsurlarından dolayı olmadığını, göç edilen ülkedeki çekici unsurlardan kaynaklandığını vurgulamaktadır (Massey vd., 1993: 441-443).

İşgücü piyasasında birincil ve ikincil işler mevcut olup farklı gruplar istihdam edilmektedir. İstihdam olanaklarının devamlı olduğu birincil piyasalarda çalışma şartları daha iyi ve olumlu olan işler mevcutken, ikincil piyasa ise, deneyim gerektirmeyen ve vasıfsız işgücünün çalıştığı piyasalardır (Özcan, 2016: 199).

Göçmenler az gelişmiş ülkelerde daha düşük ücretli piyasalarda çalıştıkları için ve göç hareketinin geçici bir eylem olarak gördükleri için göç etmeyi planladıkları ülkelerde ikincil sektörlerde çalışmayı cazip bulmaktadırlar. Bundan dolayı ülkenin yerleşik insanlarından daha kolay iş bulmaktadırlar (Şimşek, 2018: 32). İkiye bölünmüş emek piyasasının varsayımlarını şu şekilde açıklamak mümkündür.

- Dış göç daha çok gelişmiş ülkelerin işverenleri tarafından açıklanan işgücü isteğine bağlı olarak oluşmaktadır.
- Göçmen işçi isteği daha çok istihdam uygulamalarından dolayı ortaya geldiği için ülkeler arası ücret farklılıkları göç hareketinin esas şartı değildir.
- Göç alan ülkenin ücret düzeyi göçmen sayısı ile doğru orantılı değildir, daha doğrusu göçmenlerin azalmasıyla göçmenlere ev sahipliği yapan ülkenin ücret düzeyi yükselmez, çünkü ücret düzeylerinin düşük olması toplumsal ve kurumsal mekanizmalardır (Unat, 2017: 60-61).

2.1.7. Merkez-Çevre Teorisi

1970'li yıllarda Wallerstein, Amin, Galtung, Castle ve Kosack tarafından ortaya atılan dünya sistem teorisidir. Wallerstein'in merkez-çevre teorisine göre kapitalist sistemi benimseyen ve sosyo-ekonomi bakımdan gelişen ülkeler merkez ülkeler olarak anılırken, çevre ülkeler ise merkez ülkelere bağlı olan ülkelerdir (Wallerstein, 2000: 134).

Bağımlılık okulu olarak bilinen bu teoriye göre dünya merkez çevre olmak üzere ikiye ayrılmıştır (Yalçın, 2004: 35). Marksist bakış açısına dayanan bu teoriye göre kapitalist merkez ülkeleriyle, az gelişmiş çevre ülkeleri arasındaki eşitsizlik ilişkisi işgücü göçüne sebebiyet vermektedir (Gezgin, 1991: 37-38).

Kapitalist merkez ülkelerin çevre ülkelerin işgücü ve hammadde piyasalarına girmesiyle çevre ülke nüfusu göç etmeye başlayacak, merkez ülkelerin işgücü piyasalarında bir talep artışına yol açacaktır. Gelişmiş ya da merkez ülkeler ucuz işgücü ve hammadde satın almak için çevre ülkelere gereksinim duymaktadır. Aynı zamanda çevre ülkeler de ekonomik refah düzeyini artırmak için merkez ülkelerine ihtiyaç duymaktadır (Özcan, 2016: 199). Merkez-Çevre varsayımlarını şu şekilde ifade edilebilir.

- Uluslararası göç hareketine sebebiyet veren neden, gelişmiş ülkelerin kapitalist piyasa sisteminin az gelişmiş ülkelere girmesidir.
- Uluslararası göç hareketi sömürgeci devletlerle sömürge altında olan devletler arasında devam etmektedir.
- Kapitalist ekonomiler, diğer ülkelerde yaptıkları yatırımları korumak için bazı zamanlar askeri ve siyasi müdahalelerde bulunacaklardır.
- Uluslararası göç, ülkeler arasındaki ücret ve istihdam koşullarından az etkilenmektedir (Unat, 2017: 63-64).

2.1.8. Göç Sistemleri Teorisi

Neoklasik ve dünya sistemler teorisi eleştirilere maruz kaldığında göç sistemler teorisi ortaya çıkmıştır. Bu teori küresel ilişkilere, sosyo-ekonomiye önem vermektedir. Göç sistem teorisinde iki ülke ve ya daha fazla ülke arasında göçmen değişimini ve bölgesel göç hareketlerinin analizini anlatmaktadır (Toksöz, 2006: 20).

Mabogunje'nin (1970) geliştirdiği teoriye göre göç sistemleri göç veren ve göç alan ülkelerin arasında karşılıklı ticari, sosyal, politik ve hatta sömürge biçiminde olabilen sosyal bir süreci içermektedir (Köşk, 2018: 19). Göç sistemler teorisi aşağıda verilen kuramlara dayanmaktadır.

- Bu teoriye göre coğrafi açıdan yakınlık önemli olmadığı, siyasi ve ekonomik ilişkiler önemli olduğunu savunmaktadır. Coğrafi yakınlık göç hareketini artırıcı ya da azaltıcı bir etki yaratmamaktadır.
- Çok kutuplu sistemlerde mevcuttur.
- Bazı ülkeler birden çok göç sistemine mensup olabilir, ancak uygulamada çoğulcu üyelik daha çok gönderen devletlerde görülmektedir.

- Ülkeler toplumsal değişme, ekonomik dalgalanma ya da siyasal nedenlerle sistemden çıkabilir ya da sisteme katılırlar. Sistemlerin istikrarlı yapıları yoktur (Unat, 2017: 67-68).

Göç sistemleri teorisi ise göçün tüm toplumsal alanı yeniden yapılandırıldığını vurgular. Bu teorem göç hareketlerinin gönderen ve alan devletlerarasındaki önceki bağlantıların (örneğin; sömürge bağları, ticaret veya yatırım akışları) sonucu olduğunu belirtir (Toksöz, 2006:20).

2.1.9. Göçmen İlişkiler Ağı (Network) Teorisi

İlişkiler ağı insanların uluslararası göç etmesine neden olan önemli bir teoridir. Daha önce yerleşen insanlar akraba, eş, dost ve hısımlarının göç etmesinde önemli rol oynamaktadır. Önceden yerleşen insanlar evlerine sadece para göndermemekte aynı zamanda nasıl göç edilmesi gerektiğini, hangi belirsizliklere karşı karşıya kalacağını, ifade etmektedir (Kandemir, 2010: 20).

İlişkiler ağı olmayan bir göçmenin ilk kez bir ülkeye özellikle yasal olmayan yollarla girmesi yüksek meblağda para harcamayı göze almak zorunda kalır. İlişkiler ağı olan, önceden o ülkede herhangi bir akraba, eş, dostu olan bir bireyin o ülkeye girmesi harcamaları azaltmakta ve risk olaylarını minimuma indirmektedir (Unat, 2017: 64). İlişkiler Ağı Teorisi varsayımları şu şekildedir.

- Bu teori göç hareketini teşvik etme suretiyle göç akımında süreklilik arz etmektedir.
- Bu teori göçe yol açan masrafları ve riskleri azalttığı için ücret farklılığı önem arz etmemektedir.
- Göçmen ilişkiler ağı kurulduktan sonra göç kabul eden ülkeler farklı göç politikası izlese de göç akımı devam etmektedir.
- Göçmenlerle aile birleşimini sağlamayı amaçlayan politikalar göçü daha da güçlendirmektedir (Unat, 2017: 64-65).

Göçmen ağları teorisi kurumsal çerçevelere dönüşen göçün, ücret farklılıkları veya işe alım politikaları farklılıkları mevcut olmadığı durumda bile devam etmesini açıklar. Bir diasporanın ya da göçmen ilişki ağlarının varlığı, göçmenlerin hedef ülke kararlarını etkilemektedir (Dustmann ve Glitz, 2005: 1-24). Göçmen ilişkiler ağı teorisi ayrıca göç dağılımının ülkeler arasında eşit olmama nedenlerini de açıklamaya da yardımcı olur.

İlişkiler ağı teorisi çerçevesinde Denizli’de yaşayan iki farklı göçmen görüşme sonuçları şu şekildedir.

A görüşmeci

“ İki yıl önce eşim çalışmak için Türkiye’ye geldi, uluslararası koruma müracaatında bulundu. Türkiye’de belli bir süre kalmak için uluslararası koruma kimliği aldı. Afganistan’da savaş olduğu için bizi Türkiye’ye gelmemizi istedi, Türkiye’ye geldiğimizde bizi otogardan aldı ve bu süre zarfında herhangi bir sıkıntı yaşamadık”.

B görüşmeci

“ Köyümüzde devam eden savaşlardan dolayı mecburen kaçmak zorunda kaldım. Türkiye’de gelmeyi hedeflediğim için mecburen İran’a gittim, kaçakçıya beni Türkiye’ye götürmesi için para vaat ettim. Doğu Beyazıt sınırından Türkiye’ye getirdi. Türkiye’de herhangi bir tanıdığım olmadığı için ilk başlarda fazlasıyla sıkıntı çektim ve beklenmedik harcamalar yapmak zorunda kaldım”.

Yukarıda verilen örneklerden anlaşılacağı gibi önceden göçmenlerin bir ülkeye olması, göçmen grubun arkadaşlarını, eşi, dostunu ve akrabalarının daha kolay bir şekilde göç etmesine ve göç etmeyi hedeflediği ülkeye giriş yaptıktan sonraki aşamalarda daha az bir harcamayla hayatına devam edebileceğini ifade etmektedir.

Görüldüğü üzere 1. göçmenin eşi önceden Türkiye’de olduğu için Türkiye’ye geldikten sonra barınma, yeme içme konusunda fazla sıkıntı çekmediğini ifade ederken, 2. göçmen kimsesi olmadığı için hem sınıra kadar hem de Türkiye’ye geldikten sonraki birkaç aylık dönemde barınma, yeme içme konusunda ciddi bir şekilde sıkıntı yaşadığını dile getirmiştir.

2.2. Literatür Taraması

Göç hareketi küreselleşen dünyayı hem ekonomik hem de sosyal açıdan doğrudan ve dolaylı bir şekilde etkilediği için özellikle son yıllarda araştırma odağı haline gelmiştir. Araştırmacılar göç hareketine neden olan faktörleri farklı boyutlarını incelenmekte ve göçe sebebiyet veren faktörlerin giderilmesi için politik önerilerde bulunmuşlardır. Göç ile yapılan bazı araştırmaları yıllar itibarıyla aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 22. Göçe İlişkin Literatür Taraması

Yazar, Yıl	Ülkeler, Zaman Aralığı	Yöntem	Bulgular
Cemile BAYRAKLI, 2007	İzmir, 2007	225 Hane Üzerinde Anket Çalışması Yapılarak SPSS ile analiz edilmiştir	Göç kararı alan bireylerin yaş ve cinsiyet bileşimi ile ekonomide olan rolleri üzerinde durulmuş ve gelen göçmenlerin sosyo-ekonomik etkilerinin analizi bu belirleyiciler ile açıklanmaya çalışılmıştır.
Ertuğrul GÜREŞÇİ, 2010	Türkiye, 2010	Literatür taraması	Çalışmada Türkiye’de kentten köye göçün, toplumsal gelişmelerin önemli bir sonucu olduğu gerçeği ön plana çıkarılmıştır.
Ozan BAHAR ve Fehim KORKMAZ BİNGÖL, 2010	Türkiye, 2000	2000 yılı verileri	İç göç sektörler arası geçişi sağlamak bağlamında işgücü piyasalarını olumlu etkilerken, kentsel alanda istihdama baskı yaratmakta ve işsizliğin azalmasına neden olmaktadır.
Ayla DENİZ ve E. Murat ÖZGÜR, 2010	Antalya, 2010	Antalya’da yaşayan Ruslar ile 320 anket çalışması ve 10 görüşme yapılmıştır.	-Rusya’dan Antalya’ya gerçekleşen emek hareketi, çoğunlukla evli olmayan genç kadınlardan oluşmakta olup turizme dayalı bir göç hareketidir. -Elde edilen bulgulara göre Rusya’dan Antalya’ya göç hareketi artarak devam edeceği öngörülmektedir.
Ayla DENİZ, 2012	Antalya, 2011 yılı Temmuz, Ağustos ve Eylül	2000 yılı verilerine ulaşıldıktan sonra 114 kişi ile anket çalışması yapılmıştır.	-Antalya’ya göç edenlerin çoğu genç Ruslardır. -Çoğu Ruslar Antalya’ya turist olarak gelmiştir. -Antalya’da gelenlerin çoğunu kadınlar oluşturmaktadır. -Turistlerin yerleşim yerleri birbirine yakındır.
Mustafa YAKAR ve Kadir TEMURÇİN, 2013	Türkiye,2000	Alan araştırması	-Yurtdışından gelen Türk vatandaşları Türkiye’nin geneline yerleştikleri görülmüştür. -Yabancı uyruklu göçmenler Türkiye’nin büyük kentlerine yerleştikleri görülmüştür.
Metin ŞAFAK, 2013	Edirne, Eylül 2011- Eylül 2012	500 yasadışı göçmen üzerine Anket yapılmıştır.	-Bekâr olanların evli olanlara göre daha çok tercih ettiği, -Genel olarak okuma yazma bildikleri görülmüştür.
Hıdır APAK, 2014	Mardin ili, Ağustos 2013-Ocak 2014	132 Suriyeli göçmen üzerine Anket yapılmış.	-Suriyeli göçmenlerin uyum sağlamada çok fazla sıkıntı yaşamadıkları ve bu uyumun kolaylaştırılmasını sağlayan birçok faktörün öne çıktığı görülmektedir.
Engin DÜCAN, 2016	Türkiye,2016	Panel regresyon analizi yapılmış	-Ortaokul düzeyindeki okullaşma oranındaki artış göçü artırırken, istihdam artışı göçü azaltmaktadır.

			-Terör olaylarındaki artış göç sebep olan en önemli faktörlerden biridir.
Şafak KAYPAK ve Muzaffer BİMAY, 2016	Batman, 2016	Literatür taraması	Yaptığı araştırma ve inceleme sonucunda Suriyeli mültecilerin belli konularda uyum sağladığı görünse de geçici misafir olmaktan çıkıp kalıcı duruma geçmeleri nedeniyle birçok ekonomik ve sosyo-kültürel sorunlarla karşı karşıya kaldıkları ve bu kent halkı üzerinde de aynı şekilde etki yarattığı görülmektedir.
Rahime ÇERÇİ, 2017	Hatay, 12-17 Haziran 2017	Yarı Yapılandırılmış Anket Yöntemi	-Yerel aktörlerin sınırları içerisinde yaşayan göçmenlerden haberdar oldukları ve bu göçmenlerin yaşamlarını devam ettirebilmeleri adına belde sınırları içerisinde yer alan uygun bölgelere yerleştirdikleri gözlemlenmiştir. Böylece bölge insanı ile göçmenler arasında meydana gelebilecek sorunlar daha meydana gelmeden engellenmek istenmiştir. -Göçmenlerin bölge insanı ile entegrasyonu kapsamında ele aldığımız belediyelerde yer alan göçmenlerin bu bölgelerde yoğunlaşmalarında bölgelerin sınıra olan yakınlığı ve bu bölgelerde göçmenlerin akrabaların bulunması temel teşkil eden iki önemli unsur olduğu görülmüştür. - Göçmenler üzerinde var olan yetkilerinin artması tarafında olamasalar da araştırma dâhilinde olan yerel yönetimlerin sundukları hizmetlerinde bölge insanı ile göçmen arasında ayırım yapmaksızın yerine getirdikleri sonucuna varılmıştır. Yerel yönetimlerin sunmuş oldukları bu hizmet dâhilinde yetkiden ziyade eksik kalan bütçenin artırılması yönündeki talepleri onların karar verici olmaktan çok uygulayıcı bir organ olmak istediklerinin bir sonucudur.
Zeynep ÖZTÜRK, 2017	ÇAdana, 2017	400 Suriyeli göçmen üzerine Anket yapılmıştır.	-Araştırmanın sonucunda demografik, sosyal ve ekonomik faktörlerden cinsiyet, yaş, göç edilen yeri tercih nedeni ve memlekete dönme düşüncesi ile göç hareketliliği arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.
Mehmet DURUEL, 2017	Hatay, 2017	984 kişi üzerine Anket Çalışması Yapılmış, basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmış.	- Hatay ilinde yaşayanların Suriye sınırına yakın olması ve halkın Arapça konuşması dil ve iletişim problemini en aza indirmiş - Hatay halkının Suriyeli insanların kültürüne benzer bir kültüre sahip olması Hatay'da yaşayan Suriyeli göçmenlerin ciddi problemler yaşamasını azaltmaktadır. - Suriyeli göçmenlerin en fazla tarım ve inşaat sektöründe çalıştıkları görülmüştür.
Sibel CANAN, 2017	Yüksekova İlçesi, Haziran-Kasım 2016	1028 kişi üzerine anket çalışması yapılmış	- yoksulluğun; güvenlik, eğitim ve göç sorunlarına sebep olduğudur.
Orhan KOÇAK, Abdurrahman KESKİN ve Hakan YILDIZ, 2017	Yalova, 2017	180 Suriyeli Göçmene Anket Çalışması yapılmış	-Aileleri ile gelen ve iş bulan Suriyeli göçmenler geri dönmeyi düşünmedikleri -Yeni gelen ve iş bulan Suriyeli göçmenler Suriye'den ailelerini getirmeyi düşündükleri ortaya çıkmıştır.

Zeliha GÜRLER, 2017	2013 yılından bu yana	Farklı yıllarda yapılan saha araştırmalarından elde edilen verilerle yapılmış	-İncelemeler sonucunda Türkiye'nin çeşitli sebeplerle farklı sosyo-kültürel özelliklere sahip göçmenlerin tarafından tercih edilen bir ülke olduğu görülmüştür.
Abdul Hannan DOĞHAN, 2018	Tokat'ın Yeşilyurt ilçesi ile Konya'nın Tatlıcak köyünde yaşayan Türkmenlerle sınırlandırılmıştır.	55 kişi üzerine Anket Çalışması Yapılmış	- Sosyal ve ekonomik alanda değişime uğramışlar - Dericilik ve dikim alanlarında iş kurmuşlar - başlık parası gibi birçok örf ve adetleri yok edilmiş.
Ali Kemal GÜMÜŞ, 2018	Gaziantep, Kasım 2014- Şubat 2015	10 yerel halk ve 300 Suriyeli göçmen üzerine anket çalışması yapılmıştır.	-Suriyeli göçmenler buldukları durumdan memnun, ancak nüfusları diğer illere göre fazla olduğu için bazı problemlerle karşı karşıyadır. -Gaziantep halkı Suriyeli göçmenlere karşı ötekileştirme tavrına girmemiştir. -halkın önemli kısmı Suriyelilerin kalıcı olmalarından endişe duymaktadır.
Hasan Hüseyin AYGÜL, 2018	Türkiye, 2018	Araştırma	Ucuz ve güvencesiz bir görünüme sahip olan mülteci emeğinin, yerli işgücünün istihdam ilişkilerini etkilediğini; ancak Türkiye açısından ekonomik büyümenin önünü açabilecek bir anahtar da olduğu tespit edilmiştir.
Sinem YILDIRIMALP, Emel İSLAMOĞLU ve Cemal İYEM, 2017	İstanbul, 2017	30 sığınmacı ile biçimsel mülakat gerçekleştirilmiştir.	-Araştırmaya göre Suriyeli göçmenlerin yasal konularda sıkıntı yaşamadığı ve uyum sağladığı görülmekte ancak geçici misafir olmaktan çıkıp kalıcı duruma geçmeleri nedeniyle, ekonomik ve sosyo-kültürel uyumla ilgili birçok sorunla karşı karşıya kalmaktadır.

Dünya genelinde göç hareketinden en derinden etkilenen ülkelerden birisi Türkiye'dir. Türkiye son yıllarda Özellikle 2011 yılından sonra Suriye'de çıkan savaştan sonra göçmen akımına maruz kalmıştır. Göçmenlerin gittikleri ülkelerde bir takım olumlu ve olumsuz etkiler ortaya çıkmaktadır. Son yıllarda Türkiye'de gelen göçmenlerin gelme sebeplerini, sosyoekonomik ve sosyo kültürel özelliklerini araştırmak için birçok makale ve tez yazılmıştır.

Öztürk (2017), Adana ilinde yaşayan Suriyeli göçmenlerin sosyo-ekonomik durumlarının incelemektedir. Bu çalışmada Adana özelinde yaşayan 400 Suriyeli göçmen üzerinde anket çalışması yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda göçmenlerin cinsiyet, yaş, göç edilen yeri tercih etme sebepleri ve ülkelere geri dönme düşüncesi ile göç hareketi arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

Gümüş (2018), Gaziantep özelinde Suriyeli göçmenlerin sosyoekonomik ve sosyo kültürel yansımalarını incelemiştir. Bu çalışmada anket yöntemine başvurmuştur. Göçmenlerin çoğunun bekâr olması, çoğunun ilköğretim mezunu olması, çoğunun 18-30 yaş arasında olması, savaşın bitmesi durumunda ülkelere geri dönmek

istedikleri anlaşılmıştır. Gaziantep’te yaşayan göçmenlerin büyük çoğunluğunun aylık ortalama gelirleri 500 TL ile 1000 TL arasındadır.

Taşkın (2018), Çanakkale’nin Ayvacık ilçesine yaşayan Suriyeli göçmenlerin mekânsal etkilerini ve yerel hakla uyumlarını incelemektedir. Anket çalışması sonucunda Suriyeli göçmenlerin Ayvacık ilçesine kendilerinden önce gelen akrabaları sebep olduğu anlaşılmıştır. Diğer elde edilen önemli bulgu ise Ayvacık ilçesinin sakinlerinin diğer büyük şehir sakinlerine göre daha hoşgörülü olmalarıdır. Ayvacık’ta ücretlerin daha yüksek olması Suriyeli göçmenlerin daha memnun kılmaktadır.

Yapılan araştırmalar sonucunda göçmenlerin bazı konularda problem yaşadıkları görülse de birçoğunun uyum sağlayabildikleri gözlemlenmiştir. Göçmenler çoğunlukla kendi tanıdıkları ve akrabalarının yaşadıkları şehirlere yerleştiklerinden dolayı daha kolay uyum sağlayabilmişlerdir. Suriyeli göçmenlerin uyum sağlayabilmelerini etkileyen diğer bir faktör ise Suriye sınırına yakın şehirlere yerleşmeleridir. Suriye sınırına yakın şehirlerde ikamet eden Türklerin büyük çoğunluğu Arapçayı rahat bir şekilde konuşabilmekte ve bu Suriyeli göçmenlerin her anlamda daha kolay ve daha rahat bir şekilde uyum sağlayabilmelerine yardımcı olmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SAHA ÇALIŞMASI VE UYGULAMA

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bölgelerde çıkan iç savaş, çatışma, ekonomik istikrarsızlık ve işsizlik gibi birçok faktör insanların yerinden ayrılmaya mecbur etmektedir. Göç sonucunda göç ettikleri ülkelerde doğal olarak o ülkenin, halkı, kültürü, örf ve adetleriyle uyum sağlamak ilk başlarda zor görünse de zaman geçtikçe bazı göçmenler hayatlarını daha iyi yaşayabilmek için o ortama uyum sağlamakta, bazıları ise uyum sağlayamamaktadır. Göçmenler gittikleri ülkede gerek geçici gerek kalıcı bir statü sahibi olsalar da çalışmak zorunda kalmaktadır. Dolayısıyla hem ekonomik hem de sosyal ve kültürel yaşamı etkilemektedir. Bu bağlamda bu çalışmada Türkiye'nin Denizli ilinde yaşayan Afgan, İranlı ve Suriyeli göçmenlerin Denizli'deki sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel özelliklerinin belirlenmesi ve aynı zamanda yaşam memnuniyet analizlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Denizli üzerinde farklı uyruklar bazında ilk araştırma olmasından dolayı önem arz etmekte ve gelecekteki çalışmalara öncü bir çalışma olacağı değerlendirilmektedir.

3.2. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın yöntemi genel olarak; görüşme formları aracılığı ile veri toplanması, analiz edilmesi ve raporlanması sürecinde gerçekleşmektedir. Bu amaçla Denizli ilinde ikamet eden göçmenlerle anket yapılmıştır. Anket çalışması 15.04.2019-15.09.2019 tarihleri arasında göçmenlerin daha çok yaşadığı mahallelerde ve göçmenlerin idari işlemlerinin yaptırmak maksadıyla geldiği göç idaresi çevresinde yapılmıştır. Afgan göçmenlerle Darıca, Peştuca, Özbekçe dillerinde, İranlı göçmenlerle Farsça dilinde ve Suriyeli göçmenlerle Arapça dilinde yüz yüze görüşme yapılmıştır. Saha çalışmasında Denizli ilinde en fazla bulunan 4 farklı göçmen grubu üzerine yapılmayı hedeflenmiştir, ancak yeterli sayıda Iraklı göçmenlerin ülkede ve Denizli ilinde çok az sayıda olduğu tespit edilmiş, o nedenle Iraklı göçmenler araştırmaya dâhil edilmemiştir. Bu saha çalışmasında Afgan, İranlı ve Suriyeli göçmenler dâhildir.

3.3. Bulgular

Tablo 23'te bakıldığında ankete katılan 150 kişinin 3 farklı uyruğa eşit bir şekilde dağıldığı görülmektedir. Toplam 150 kişinin %64'ünü (96 kişi) erkekler, %36'sını (54 kişi) ise kadınlar oluşturmaktadır.

Ankete katılan Afgan göçmenlerin %70'ni (35 kişi) erkekler, %30'unu (15) kadınlar oluşturmaktadır. Görüştüğümüz İranlı göçmenlerin %60'ı (30) erkek ve geri kalan %40'ı (20 kişi) kadınlardan meydana gelirken, Suriyeli göçmenlerin %62'sini (31 kişi) erkekler, geri kalan %19'unu (19 kişi) kadınlar oluşturmaktadır.

		Cinsiyetiniz?		Toplam
		Erkek	Kadın	
Afganistan	Sayı	35	15	50
	Uyruk	%70	%30	%100
	Cinsiyet	%36,5	%27,8	%33,3
İran	Sayı	30	20	50
	Uyruk	%60	%40	%100
	Cinsiyet	%31,3	%37	%33,3
Suriye	Sayı	31	19	50
	Uyruk	%62	%38	%100
	Cinsiyet	%32,3	%35,2	%33,3
Toplam	Sayı	96	54	150
	Uyruk	%64	%36	%100
	Cinsiyet	%100	%100	%100

Görüşme dâhilinde olan göçmenlerin yaş grupları Tablo 24'te verilmiştir. Verilere göre 17 kişi (%11,3) 18-20 yaş arasında olduğunu, 36 kişi (%24) 21-25 yaş arasında olduğunu, 29 kişi (%19,3) 26-30 yaş arasında olduğunu beyan etmiştir. Diğer 22 kişi (%14,7) 31-35 yaş arasında olduğunu, 25 kişi (%16,7) 36-40 yaş arasında olduğunu ve 21 kişi (%14) ise 41-100 yaş arasında olduğunu beyan etmiştir.

Yaş dağılımı uyruklara göre incelendiğinde Afgan göçmenlerin %12'si 18-20 yaş arasında, %32'si 21-25 yaş arasında, %26'sı 26-30 yaş arasında, %6'sı 31-35 yaş arasında, %14'u 36-40 yaş arasında ve %10'u 41-100 yaş arasında olduğu görülmektedir.

İranlı göçmenlerin %2'si 18-20 yaş arasında, %12'si 21-25 yaş arasında, %16'sı 26-30 yaş arasında, %26'sı 31-35 yaş arasında, %24'ü 36-40 yaş arasında ve %20'si 41-100 yaş arasında olduğu öğrenilmiştir.

Suriyeli göçmenlerin %20'si 18-20 yaş arasında, %28'i 21-25 yaş arasında, %16'si 26-30 yaş arasında, %12'si 31-35 yaş arasında, %12'si 36-40 yaş arasında ve %12'si 41-100 yaş arasında olduklarını beyan etmişlerdir.

Tablo 24. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Yaş Grupları

		Kaç Yaşındasınız?			
		Uyruk			Toplam
		Afganistan	İran	Suriye	
18-20	Sayı	6	1	10	17
	Yaş Grubu	%35,3	%5,9	%58,8	%100
	Uyruk	%12	%2	%20	%11,3
21-25	Sayı	16	6	14	36
	Yaş Grubu	%44,4	%16,7	%38,9	%100
	Uyruk	%32	%12	%28	%24
26-30	Sayı	13	8	8	29
	Yaş Grubu	%44,8	%27,6	%27,6	%100
	Uyruk	%26	%16	%16	%19,3
31-35	Sayı	3	13	6	22
	Yaş Grubu	%13,6	%59,1	%27,3	%100
	Uyruk	%6	%26	%12	%14,7
36-40	Sayı	7	12	6	25
	Yaş Grubu	%28	%48	%24	%100
	Uyruk	%14	%24	%12	%16,7
41-100	Sayı	5	10	6	21
	Yaş Grubu	%23,8	%47,6	%28,6	%100
	Uyruk	%10	%20	%12	%14
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Yaş Grubu	%33,3	%33,3	%33,3	%100
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Araştırma alanına dâhil olan 150 kişinin medeni durumu incelendiğinde bunlardan 78 kişi (%52) evli olduğunu, 54 kişi (%36) bekâr olduğunu, 5 kişi (%3,3) ayrı yaşadığını, 6 kişi (%4) dul olduğunu ve 7 kişi (%4,7) ise boşandığını beyan etmiştir.

Uyruklarına göre medeni durumları incelendiğinde Afgan göçmenlerin %52'sinin evli, %42'sinin bekâr ve %6'sının boşandığı anlaşılmıştır.

İranlı göçmenlerin %46'sinin evli olduğu, %44'ünün bekâr olduğu, %6'sının ayrı yaşadığı ve %4'ünün boşandığı görülmektedir.

Suriyeli göçmenlerin %58'i evli olduğunu, %22'si bekâr olduğunu, %4'ü ayrı yaşadığını, %12'si dul olduğunu ve %4'ü boşandığını ifade etmiştir.

Tablo 25. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Medeni Durumları

		Medeni durumunuz?			Toplam
		Uyruk			
		Afganistan	İran	Suriye	
Evli	Sayı	26	23	29	78
	Medeni durum	%33,3	%29,5	%37,2	%100
	Uyruk	%52	%46	%58	%52
Bekâr	Sayı	21	22	11	54
	Medeni durum	%38,9	%40,7	%20,4	%100
	Uyruk	%42	%44	%22	%36
Ayrı	Sayı	0	3	2	5
	Medeni durum	%0	%60	%40	%100
	Uyruk	%0	%6	%4	%3,3
Dul	Sayı	0	0	6	6
	Medeni durum	%0	%0	%100	%100
	Uyruk	%0	%0	%12	%4
Boşanmış	Sayı	3	2	2	7
	Medeni durum	%42,9	%28,6	%28,6	%100
	Uyruk	%6	%4	%4	%4,7
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Medeni durum	%33,3	%33,3	%33,3	%100
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Tablo 26'da verilen verilere göre ankete katılan 150 kişiden 49 kişi (%32,7) Türkiye sınırlarına yasal bir şekilde giriş yaptığını beyan ederken, geri kalan 101 kişi (%67,3) ise yasal olmayan yollarla Türkiye sınırlarını aşarak Türkiye'ye geldiklerini ifade etmiştir.

Türkiye'ye giriş şekilleri uyruk bazında incelendiğinde Afgan göçmenlerinin %100'ü yasal olmayan bir şekilde Türkiye'ye geldikleri görülmektedir. Görüşme alanına dâhil olan İranlı göçmenlerin %86'sı yasal bir şekilde, %14'ü yasal olmayan yollarla Türkiye'ye geldiğini beyan etmiştir. Suriyeli göçmenlerin %32,7'lik kısmı yasal bir şekilde ve %67,3'lük kısmı yasal olmayan yollardan Türkiye'ye giriş yaptığını beyan etmiştir.

Tablo 26. Göçmenlerin Türkiye'ye Giriş Şekilleri

		Uyruk			Toplam
		Afganistan	İran	Suriye	
Legal	Sayı	0	43	6	49
	Uyruk	%0	%86	%12	%32,7
İllegal	Sayı	50	7	44	101
	Uyruk	%100	%14	%88	%67,3
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Araştırmaya dâhil olan göçmenlere ne zamandan bu yana Denizli'desiniz diye sorulduğunda aşağıdaki tablo 27'de verilen veriler elde edilmiştir. Bu verilere göre göçmenlerin 16 tanesi (%10,7) 1-12 ay arasında, 16 tanesi (%10,7%) 13-20 ay arasında, 28 tanesi (%18,7) 21-30 ay arasında, 22 tanesi (%14,7) 31-40 ay arasında Denizli'de olduklarını ifade etmişlerdir. 28 tanesi (%18,7) 41-50 ay arasında, 22 tanesi (%14,7) 51-60 arasında ve 15 tanesi (%12) ise 61-84 ay arasından bu yana Denizli'de olduklarını beyan etmişlerdir.

Cevaplayanların uyruk dağılımlarına bakıldığında Afgan göçmenlerin %18'i 1-12 aya arasında, %20'si 13-20 ay arasında, %24'ü 21-30 arasında, %14'ü 31-40 arasında, %10'ü 41-50 arasında, %6'si 51-60 ay arasında ve %8'i 61-54 ay arasında Denizli'de yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

İranlı göçmenlere bakıldığında ise bunların %8'i 1-12 ay arasında, diğer %8'i 13-20 arasında, %20'si 21-30 arasında, %12'si 31-40 arasında, %20'si 41-50, %16'sı 51-60 arasında ve diğer %16'sı 61-84 ay arasında Denizli'de kaldıklarını beyan etmişlerdir.

Suriyeli göçmenlerin %6'sı 1-12 ay arasında, %4'ü 13-20 arasında, %12'si 21-30 arasında, %18'i 31-40 arasında, %26'sı 41-50 arasında, %22'si 51-60 arasında ve %12'si 61-84 ay arasında Denizli'de kaldıklarını beyan etmişlerdir.

Tablo 27. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Denizli’de Yaşadıkları Süre

		Uyruk			Toplam
		Afganistan	İran	Suriye	
1-12	Sayı	9	4	3	16
	Denizli’de İkamet Ettiği Süre	%56,3	%25	%18,8	%100
	Uyruk	%18	%8	%6	%10,7
13-20	Sayı	10	4	2	16
	Denizli’de İkamet Ettiği Süre	%62,5	%25	%12,5	%100
	Uyruk	%20	%8,0	%4	%10,7
21-30	Sayı	12	10	6	28
	Denizli’de İkamet Ettiği Süre	%42,9	%35,7	%21,4	%100
	Uyruk	%24	%20	%12	%18,7
31-40	Sayı	7	6	9	22
	Denizli’de İkamet Ettiği Süre	%31,8	%27,3	%40,9	%100
	Uyruk	%14	%12	%18	%14,7
41-50	Sayı	5	10	13	28
	Denizli’de İkamet Ettiği Süre	%17,9	%35,7	%46,4	%100
	Uyruk	%10	%20	%26	%18,7
51-60	Sayı	3	8	11	22
	Denizli’de İkamet Ettiği Süre	%13,6	%36,4	%50	%100
	Uyruk	%6	%16	%22	%14,7
61-84	Sayı	4	8	6	18
	Denizli’de İkamet Ettiği Süre	%22,2	%44,4	%33,3	%100
	Uyruk	%8	%16	%12	%12
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Denizli’de İkamet Ettiği Süre	%33,3	%33,3	%33,3	%100
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Tablo 28’de ankete dâhil olan göçmenlere Türkiye dâhilinde birinci dereceden toplam aile sayıları sorulmuştur. 47 kişi (%31,3) Türkiye genelinde 0-1 arasında aile sayısı yaşadığını ifade ederken, 44 kişi (%29,3) 2-4 kişi arasında olduğunu, 35 kişi (%23,3) 5-8 kişi arasında ve 24 kişi (%16) ise 9-30 kişi arasında Türkiye’de yaşayan birinci dereceden ailesi olduğunu ifade etmiştir.

Afgan göçmenlerin %44’ü Türkiye’de yaşayan birinci dereceden aile sayısı 0-1 arasında olduğunu, %22’si 2-4 kişi arasında olduğunu, %22’si 5-8 kişi arasında olduğunu ve %12’si 9-30 kişi arasında olduğunu ifade etmiştir.

İranlı göçmenler Türkiye’de yaşayan birinci dereceden aile sayılarının 0-1 arasında olduğunu söyleyenler %40’ı, 2-4 kişi arasında olduğunu söyleyenler %46’ı, 5-8 kişi arasında olduğunu söyleyenler %10’u ve 9-30 kişi arasında olduğunu söyleyenler ise %4’ü oluşturmaktadır.

Suriyeli göçmenlerin Türkiye’de yaşayan birinci dereceden aile sayılarına bakıldığında %10’u Türkiye’de yaşayan aile fertlerinin 0-1 arasında olduğunu ifade ederken, %20’si 2-4 kişi arasında olduğunu, %38’i 5-8 kişi arasında olduğunu ve %32’si 9-30 kişi arasında olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 28. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Türkiye’de Yaşayan Birinci Dereceden Aile Sayıları
Ailenizden Türkiye’de Toplam Kaç Kişi Yaşıyor?

		Uyruk			Toplam
		Afganistan	İran	Suriye	
0-1	Sayı	22	20	5	47
	Türkiye’de Yaşayan Birinci Derce Aile	%46,8	%42,6	%10,6	%100
	Uyruk	%44	%40	%10	%31,3
2-4	Sayı	11	23	10	44
	Türkiye’de Yaşayan Birinci Derce Aile	%25	%52,3	%22,7	%100
	Uyruk	%22	%46	%20	%29,3
5-8	Sayı	11	5	19	35
	Türkiye’de Yaşayan Birinci Derce Aile	%31,4	%14,3	%54,3	%100
	Uyruk	%22	%10	%38	%23,3
9-30	Sayı	6	2	16	24
	Türkiye’de Yaşayan Birinci Derce Aile	%25	%8,3	%66,7	%100
	Uyruk	%12	%4	%32	%16
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Türkiye’de Yaşayan Birinci Derce Aile	%33,3	%33,3	%33,3	%100
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Denizli’de yaşayan ve ankete yer alan göçmenlerin okul çağında çocuklarının olup olmadığı sorulduğunda bunların %6’si okul çağında sadece 1 çocuğunu olduğunu, %14,7’si okul çağında 2 çocuğunun olduğunu beyan etmiştir. Göçmenlerin %4,7’lik kısmı okul çağında 3 çocuğunun olduğunu, %1,3’ü okul çağında 2 çocuğunu olduğunu, %1,3’ü okul çağında 5 çocuğu olduğunu ifade etmiştir. 150 kişinin %72’si okul çağında çocuklarının olmadığını beyan etmişlerdir.

Uyruk bazında incelendiğinde Afgan göçmenlerin %4,0’ünün okul çağında sadece 1 çocuğu, %22’sinin 2 çocuğu, %4’ünün 3 çocuğu olduğu, %2’sinin 1 çocuğu olduğu ve 68’inin okul çağında çocukları olmadığı anlaşılmıştır.

İranlı göçmenlerin %8’sinin okul çağında 1 çocuğu, %12’sinin 2 çocuğa olduğu ve %80’inin okul çağında çocukları olmadığı anlaşılmıştır.

Suriyeli göçmenlere bakıldığında bunların %6'sinin okul çağında 1 çocuğu olduğu, %10'unun 2 çocuğu olduğu, %10'unun 3 çocuğu olduğu, %4'ünün 4 çocuğu olduğu, %2'sinin 5 çocuğu olduğu ve %68'inin okul çağında çocukları olmadığı anlaşılmıştır.

Tablo 29. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Okul Çağında Çocuk Sayıları

Okul Çağında Kaç Çoğunuz var?					
		Uyruk			Toplam
		Afganistan	İran	Suriye	
1	Sayı	2	4	3	9
	Okul Çağında Çocuk Sayısı	%22,2	%44,4	%33,3	%100,0
	Uyruk	%4	%8	%6	%6
2	Sayı	11	6	5	22
	Okul Çağında Çocuk Sayısı	%50	%27,3	%22,7	%100
	Uyruk	%22	%12	%10,0	%14,7
3	Sayı	2	0	5	7
	Okul Çağında Çocuk Sayısı	%28,6	%0	71,4	%100
	Uyruk	%4	%0	10,0	%4,7
4	Sayı	0	0	2	2
	Okul Çağında Çocuk Sayısı	%0	%0	100,0	%100
	Uyruk	%0	%0	4,0	%1,3
5	Sayı	1	0	1	2
	Okul Çağında Çocuk Sayısı	%50	%0	50,0	%100
	Uyruk	%2	%0	%2,0	%1,3
Yok	Sayı	34	40	34	108
	Okul Çağında Çocuk Sayısı Yok	%31,5	%37	%31,5	%100
	Uyruk	%68	%80	%68,0	%72
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Okul Çağında Çocuk Sayısı	%33,3	%33,3	%33,3	%100
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Aşağıda verilen tabloda göçmenlerin okul çağındaki çocuklarının kaç tanesini okula gittiği sorulmaktadır. Anketi cevaplayan göçmenlerin %6'sinin sadece 1 çocuğu okula giderken, %14'ünün 2 çocuğunun okula gittiği öğrenilmiştir. 3 çocuğu okula gidenler %6,7'lik bir orana sahipken, 4 çocuğu okula gidenlerin oranı ise %0,7 olarak anlaşılmıştır.

Göçmenlerin uyruklarına göre dağılımlarına bakıldığında Afgan göçmenlerin okul çağında olan çocuklarından sadece 1 tanesi okula gidenler %4'ü, 2 tanesi okula gidenler %20'yi, 3 tanesi okula gidenleri %6'ı ve okul çağındaki çocuğu olmayan ya da olup okula gitmeyenler %70'i oluşturmaktadır.

İranlı göçmenlerin %8'inin okul çağındaki çocuklarının 1 tanesinin okula gittiği, %12'sinin okul çağındaki çocuklarının 2 tanesinin okula gittiği ve %80'inin okul çağında çocuklarının olmadığı anlaşılmıştır.

Suriyeli göçmenlerin %6'sının okul çağında çocuklarından 1 tanesinin okula gittiği, %10'unun okul çağında çocuklarından 2 tanesinin okula gittiği, %14'ünün okul çağında çocuklarından 3 tanesinin okula gittiği öğrenilmiştir. Suriyeli göçmenlerin %2'sinin okul çağındaki çocuklarından 4 tanesi okula gittiği ve %68'inin okul çağında çocuklarının olmadığı anlaşılmıştır.

Tablo 30. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Okul Çağındaki Çocuklarının Okula Gidenlerinin Sayısı
Okul Çağında olan Çocuklarımızın Kaçı Okula Gidiyor?

	Uyruk			Toplam	
	Afganistan	İran	Suriye		
1	Sayı	2	4	3	9
	Okula Giden Okul Çağında Çocuk Sayısı	%22,2	%44,4	%33,3	%100
	Uyruk	%4	%8	%6	%6
2	Sayı	10	6	5	21
	Okula Giden Okul Çağında Çocuk Sayısı	%47,6	%28,6	%23,8	%100
	Uyruk	%20	%12	%10	%14
3	Sayı	3	0	7	10
	Okula Giden Okul Çağında Çocuk Sayısı	%30	%0	%70	%100
	Uyruk	%6	%0	%14	%6,7
4	Sayı	0	0	1	1
	Okula Giden Okul Çağında Çocuk Sayısı	%0	%0	%100	%100
	Uyruk	%0	%0	%2	%0,7
Yok	Sayı	35	40	34	109
	Okula Giden Okul Çağında Çocuk Sayısı	%32,1	%36,7	%31,2	%100
	Uyruk	%70	%80	%68	%72,7
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Okula Giden Okul Çağında Çocuk Sayısı	%33,3	%33,3	%33,3	%100
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Ankete katılan göçmenlerin eğitim durumları Tablo 31'de verilmiştir. Eğitimle ilgili frekans dağılımına göre %8'i okuma yazma bilmediğini, %16,7'si ilkokul mezunu olduğunu, %16'sı ortaokul mezunu olduğunu, %34,7'si lise mezunu olduğunu, %6'si ön lisans mezunu olduğunu, %15,3'ü lisans mezunu olduğunu ve %3,3'ü ise lisansüstü mezunu olduğunu belirtmiştir.

Göçmenlerin uyruklarını temel alarak eğitim düzeylerine bakıldığında Afgan göçmenlerin %20'sini okuma yazması olmayanlar, %18'ini ilkokul mezunu olanlar,

%18'ini ortaokul mezunu olanlar, %38'ini lise mezunu olanlar ve %6'sını lisans mezunu olanlar oluşturmaktadır.

İranlı göçmenlerin ise %6'sını ortaokul mezunları, %36'sını lise mezunları, %16'sını ön lisans mezunları, %32'sini lisans mezunları ve %10'unu lisansüstü mezunları oluşturmaktadır.

Suriyeli göçmenlerin dağılımına bakıldığında ise %4'ünü okuma yazması olmayanlar, %32'sini ilkokul mezunları, %24'ünü ortaokul mezunları, %30'ünü lise mezunları, %2'sini ön lisans mezunları, %8'ini lisans mezunları oluşturmaktadır. Elde edilen verilere göre anketi cevaplayan göçmenlerin arasında İranlı göçmenlerin eğitim düzeylerinin diğer iki uyruğa göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 31. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Eğitim Durumları

		Eğitim durumu			Toplam
		Uyruk			
		Afganistan	İran	Suriye	
O.Y yok	Sayı	10	0	2	12
	Uyruk	%20	%0	%4	%8
İlkokul	Sayı	9	0	16	25
	Uyruk	%18	%0	%32	%16,7
Ortaokul	Sayı	9	3	12	24
	Uyruk	%18	%6	%24	%16
Lise	Sayı	19	18	15	52
	Uyruk	%38	%36	%30	%34,7
Ön Lisans	Sayı	0	8	1	9
	Uyruk	%0	%16	%2	%6
Lisans	Sayı	3	16	4	23
	Uyruk	%6	%32	%8	%15,3
Lisansüstü	Sayı	0	5	0	5
	Uyruk	%0	%10	%0	%3,3
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Tablo 32'te göçmenlerin eğitim durumları ile baba, anne ve eşlerinin eğitim durumları arasında bir anlamlı ilişki olup olmadığı incelenmektedir. Bu verilere göre göçmenlerin eğitim durumlarıyla babalarının, annelerinin ve eşlerinin eğitim durumu arasında anlamlı ve kuvvetli bir ilişki bulunmaktadır.

Tablo 32. Göçmenlerin Eğitim Durumları İle Baba, Anne ve Eşlerinin Eğitim Durumları Arasındaki İlişki

		Eğitim durumu	Babasının eğitim durumu	Annesinin eğitim durumu	Eşinin eğitim durumu	
Spearman's rho	Eğitim durumu	K. Katsayısı	1,000	,369**	,335**	,322**
		P	.	,000	,000	,000
		N	150	150	150	150
	Babasının eğitim durumu	K. Katsayısı	,369**	1,000	,508**	,147
		P	,000	.	,000	,072
		N	150	150	150	150
	Annesinin eğitim durumu	K. Katsayısı	,335**	,508**	1,000	,221**
		P	,000	,000	.	,007
		N	150	150	150	150
	Eşinin eğitim durumu	K. Katsayısı	,322**	,147	,221**	1,000
		P	,000	,072	,007	.
		N	150	150	150	150

Not: K. Katsayısı: Korelasyon Katsayısı, P: p değeri, N: Örneklem Sayısı,

Ankete katılan göçmenlere “Türkiye’ye geliş sebebiniz?” diye sorulduğunda tablo 33’teki sonuçlar ortaya çıkmıştır. 150 göçmenin toplam 20 tanesi (%13,3) ekonomik sebeplerden dolayı göç ettiklerini ibraz ederken, 54 tanesi (%36,0) ülkelerindeki savaştan dolayı göç etmek mecburiyetinde olduklarını ifade etmiştir. Ailevi sebeplerden dolayı Türkiye’ye gelenlerin sayısı ise toplam 10 kişidir (%6,7). Sosyal sebeplerden dolayı kendi ülkesini terk etmek zorunda kalan 22 kişi (%14,7) mevcuttur. 11 kişi (%7,3) siyasi meselelerden dolayı geldiklerini, 25 kişi (%16,7) dini inanışlarından dolayı, 5 kişi (%3,3) cinsel tercihlerinden dolayı ve 3 kişi (%2,0) ise geliş sebeplerini söylemeyenlerden oluşmaktadır.

Türkiye’ye geliş sebepleriyle uyruk dağılımına bakıldığında Afgan göçmenlerin %34’u ekonomik sebeplerden dolayı geldiklerini ifade ederken, %18’lik bir kısmı ise ülkelerindeki savaştan dolayı geldiklerini ifade etmiştir. Ailevi sebeplerden gelen Afgan göçmenler %12’lik kısmı, sosyal sebeplerden gelen Afgan göçmenler %14’lük kısmı, siyasi sebeplerden dolayı gelmek zorunda kalanlar %18’lik kısmı, dini ve diğer sebeplerden dolayı gelenler ise %4’lük kısmı oluşturmaktadır.

İranlı göçmenlere bakıldığında ailevi sebeplerden gelenler %8’lik kısmı, sosyal nedenlerden gelenler %30’luk kısmı, siyasi nedenlerden gelenler %4’luk kısmı, dini sebeplerde gelenler %48’lik kısmı ve cinsel tercihlerinden dolayı gelmek zorunda kalanlar ise %10’luk kısmı oluşturmaktadır.

Suriyeli göçmenlerin %6’sı ekonomik sebeplerden, %90’ı savaştan ve %4’u diğer nedenlerden dolayı Türkiye’ye geldiklerini ifade etmişlerdir.

Afgan A görüşmeci

“ Ben Türkiye’de çalışmak için geldim, Afganistan’da nişanlandım, Afganistan’da iş imkânları kısıtlı olduğu için mecburen başlık parasını ayarlayabilmek için Türkiye’ye geldim.”

İranlı B görüşmeci

“ Ben bir eşcinselim, İran’da eşcinsel olduğum için ailem ve çevrem tarafından dışlandım, bu dışlanmalar sonucunda Partnerim olan şahsın yanına geldim.”

Afgan C kadın görüşmeci

“ Afganistan’dan İran’a gittim ailemle yıllarca orada yaşadım, orada evlendim ancak evliliğimiz istediğimiz şekilde devam etmedi, boşanmak istedim, ailem ve eşim boşanmamı istemiyorlardı nihayetinde eşimden kaçarak çocuğumla birlikte Türkiye’ye geldik ve sığınmaya başvurduk.”

Afgan D kadın görüşmeci

“ Ben İran’da dünya ’ya geldim. Babam Afgan, annem ise İranlı. Babam Afgan olduğu için bana ulusal kimlik vermediler, kimliğim olmadan herhangi bir idari işlem yapamazdım ve hakkımı savunamazdım. Bu yüzden Türkiye’ye sığındım.

İranlı E görüşmeci

“ İran’da din değiştirdim. İran’da din değiştirmek suçtur ve idama mahkûm edilmekten korktuğum için Türkiye’ye geldim ve sığınmaya başvurdum.”

Tablo 33. Uyruklarına Göre Türkiye Geliş Sebepleri

Türkiye'ye geliş sebebiniz?					
		Uyruk			Toplam
		Afganistan	İran	Suriye	
Ekonomi	Sayı	17	0	3	20
	Uyruk	%34	%0	%6	%13,3
Savaş	Sayı	9	0	45	54
	Uyruk	%18	%0	%90	%36
Ailevi	Sayı	6	4	0	10
	Uyruk	%12	%8	%0	%6,7
Sosyal	Sayı	7	15	0	22
	Uyruk	%14	%30	%0	%14,7
Siyasi	Sayı	9	2	0	11
	Uyruk	%18	%4	%0	%7,3
Dini	Sayı	1	24	0	25
	Uyruk	%2	%48	%0	%16,7
Cinsel tercih	Sayı	0	5	0	5
	Uyruk	%0	%10	%0	%3,3
Diğer	Sayı	1	0	2	3
	Uyruk	%2	%0	%4	%2
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Tablo 34’da cevaplayan göçmenlerin uyruk bazında yerleşim yerlerinin dağılımı verilmiştir. En fazla ikamet ettikleri mahallelere bakıldığında Afgan göçmenlerin 9 tanesi İncilipınar mahallesinde ikamet ettiğini, İranlı göçmenlerin 10 tanesi Pelitlibağ mahallesinde ikamet ettiğini ve Suriyeli göçmenlerin 14 tanesinin Karşıyaka mahallesinde ikamet ettiğini izhar etmiştir. Genel olarak yerleşim yerlerini ele aldığımızda Göçmenlerin 18 tanesi İncilipınar mahallesinde, 17 tanesi Pelitlibağ mahallesinde, 14 tanesi Dokuzkavaklar mahallesinde, 14 tanesi Karşıyaka Mahallesinde ve 10 tanesi Kınıklı mahallesinde ikamet ettikleri öğrenilmiştir.

Tablo 34. Uyruklarına Göre Göçmenlerin Yaşadıkları Mahalleler

	Uyruk			Toplam
	Afganistan	İran	Suriye	
Acıpayam İlçesi	1	0	0	1
Akhan Mahallesi	0	0	1	1
Akkonak Mahallesi	3	0	1	4
Altıntop Mahallesi	1	1	0	2
Anafartalar Mahallesi	1	0	2	3
Atalar Mahallesi	1	1	0	2
Bağbaşı Mahallesi	0	5	2	7
Bakırlı Mahallesi	0	0	2	2
Çaybaşı Mahallesi	0	0	1	1
Değirmenönü Mahallesi	2	0	1	3
Deliktaş Mahallesi	3	0	2	5
Dokuzkavaklar Mahallesi	3	0	11	14
Fatih Mahallesi	1	0	2	3
Fesleğen Mahallesi	4	2	0	6
Gültepe Mahallesi	0	0	1	1
Hacıkaplanlar Mahallesi	3	1	0	4
İlbadi Mahallesi	1	0	1	2
İncilipınar Mahallesi	9	9	0	18
Karşıyaka Mahallesi	0	0	14	14
Kayıhan Mahallesi	1	1	0	2
Kınıklı Mahallesi	1	8	1	10
Mehmetçik Mahallesi	0	2	0	2
Muratdede Mahallesi	1	0	0	1
Onbeş Mayıs Mahallesi	1	0	0	1
Pelitlibağ Mahallesi	5	10	2	17
Sırapınar Mahallesi	0	0	1	1
Siteler Mahallesi	3	1	1	5
Sümer Mahallesi	1	0	0	1
Tavas İlçesi	0	0	2	2
Topraklık Mahallesi	3	1	2	6
Yunus Emre Mahallesi	1	3	0	4
Zeytinköy Mahallesi	0	5	0	5
Toplam	50	50	50	150

Aşağıdaki tablonun verilerine göre görüşmesi yapılan göçmenlerin aylık kira giderleri elde edilmiştir. Bu verilere göre %1,3’lük kısmın kira giderleri olmadığı ortaya çıkmıştır. Kira giderleri olmayan 2 kişiden birisinin kendi adına evi olduğu ve diğer birisinin ise çalıştığı kişiyi yanına kaldığı öğrenilmiştir. Göçmenlerin 76 tanesi (%50,7)

aylık 1-500 TL arasında kira ödediğini söylerken, 46 kişi (%30,7) ise 500-750 TL arasında kira giderlerinin olduğunu ifade etmektedirler. 19 kişi (%12,7) 750-1000 TL, 5 kişi (%3,3) 1000-1250 TL ve 2 kişi (%1,3) de 1250-1500 arasında aylık kira giderleri olduğunu ifade etmiştir.

Araştırma uyruk bazında incelendiğinde Afgan göçmenlerin %4'ü kira giderleri olmadığını, %56'si aylık 1-500 TL arasında , %32'si 500-750 TL arasında , %6'sı 750-1000 TL arasında ve %2'si 1000-1250 TL arasında kira giderlerinin olduğunu ifade etmişlerdir.

İranlı göçmenlerin %20'si 1-500 TL, %42'si 500-750 TL, %28'i 750-1000 TL, %8'i 1000-1250 TL ve %2'si aylık kira giderlerinin 1250-1500 TL olduğunu beyan etmiştir.

Suriyeli göçmenlerin %76'si 1-500 TL, %18'i 500-750 TL, %4'ü 750-1000 TL ve %2'si aylık kira giderlerinin 125-1500 TL arasında olduğunu ifade etmiştir.

F görüşmeci

“ İlk geldiğimiz yıllarda ev kiralari daha uygundu. Ancak son yıllarda göçmenlerin artması kira fiyatlarını oldukça yükseltti.”

G görüşmeci

“ Bugünlerde göçmenlere ev kiralamiyorlar, bu konuda ciddi problemler yaşamaktayız, ayrıca kiralsalar bile yerli kişilerden aldıkları kiranın daha fazlasını istemektedirler.”

H görüşmeci

“ Aylık fazla kira giderim yoktur. Bir evde yaklaşık 6 kişi yaşamaktayız. Bundan dolayı kira giderimiz çok az.”

Göçmenler uyruk bazında incelendiğinde, araştırmaya dâhil olan Afgan göçmenlerin ortalama %74,6'sının çalışarak, %7'sinin eşi çalışarak, %1,6'sinin çocukları çalışarak, %5,6'sının ailesi tarafından desteklendiği, %2'si birikimlerini harcayarak, %8,2'si vakıflardan yardım alarak ve %1'i ise memleketten destek alarak ihtiyaçlarını karşıladığı anlaşılmıştır.

İranlı göçmenlerin %64,6'sı çalışarak, %9,6'sının eşi çalışarak, %7,4'ü aile desteği alarak, %6'sı birikimlerin harcayarak, %1,2'si vakıflardan yardım alarak ve %11,2'si memleketten destek alarak ihtiyaçlarını gidermektedir.

Suriyeli göçmenler %53,3'ü çalışarak, %17,6'sının eşi çalışarak, %11'inin çocukları çalışarak, %4,74'ü aile desteği alarak ve %13,3'ü vakıflardan yardım alarak Türkiye'de ihtiyaçlarını giderebilmektedirler.

Tablo 37. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Türkiye’de İhtiyaçlarını Karşılama Yüzdesi

Uyruk		%Çalışıyorum	%Eşim	%Çocuk	%Aile	%Birikim	%Vakıf	%Memleket
Afganistan	N	Sayı	50	50	50	50	50	50
		Hata	0	0	0	0	0	0
	Ortalama	74,6000	7,0000	1,60000	5,6000	2,0000	8,2000	1,0000
	Standart Hata	37,03060	22,33785	11,313708	20,11802	14,14214	15,57602	7,07107
	Minimum	,00	,00	,000	,00	,00	,00	,00
	Maksimum	100,00	100,00	80,000	100,00	100,00	60,00	50,00
İran	N	Sayı	50	50	50	50	50	50
		Hata	0	0	0	0	0	0
	Ortalama	64,6000	9,6000	,00000	7,4000	6,0000	1,2000	11,2000
	Standart Hata	41,80665	25,47187	,000000	22,66076	23,98979	7,18275	26,39109
	Minimum	,00	,00	,000	,00	,00	,00	,00
	Maksimum	100,00	100,00	,000	100,00	100,00	50,00	100,00
Suriye	N	Sayı	50	50	50	50	50	50
		Hata	0	0	0	0	0	0
	Ortalama	53,3600	17,6000	11,00000	4,7400	,0000	13,3000	,0000
	Standart Hata	47,04525	36,32675	28,589280	18,10718	,00000	25,64694	,00000
	Minimum	,00	,00	,000	,00	,00	,00	,00
	Maksimum	100,00	100,00	100,000	100,00	,00	100,00	,00

Göçmenlerin harcama dağılımları uyruk bazında incelendiğinde Afgan göçmenler harcamalarının %43,2'li kısmını Gıda'ya, %9,2'lik kısmını giyime, %2,7'lik kısmını eğitime, % 0,2'lik kısmını seyahate, %44,5'lik kısmını ev kirası ve faturalara ve % 0,2'sinin diğer giderlere dağıldığını ifade etmektedirler.

İranlı göçmenler harcamalarının %34,2'lik kısmını gıdaya, %6,9'luk kısmını giyime, %1,7'lik kısmın eğitime, %0,5'lik kısmın seyahate, %53,3'luk kısmını ev kirası ve faturalara ve %3,4'lük kısmının diğer giderler harcadığını ifade etmişlerdir.

Suriyeli göçmenler harcamalarını %47,2'lik kısmını gıdaya, %3,4'lük kısmını giyime, %1,5'lik kısmını eğitime, %,2'lik kısmını seyahate, %44,1'lik kısmını ev kirası ve faturalara ve %3,6'lık kısmını diğer giderlere dağıldığını ifade etmişlerdir.

Tablo 38. Göçmenlerin Uruklara Göre Harcama Dağılımlarının Yüzdesi

Uyruk		%Gıda	%Giyim	%Eğitim	%Seyahat	%Ev Kirası + Faturalar	%Diğer Giderler	
Afganistan	N	Sayı	50	50	50	50	50	
		Hata	0	0	0	0	0	
		Ortalama	43,2000	9,2000	2,7000	0,2000	44,5000	0,2000
		Standart Hata	15,04280	8,47325	6,07857	0,98974	16,51375	1,41421
		Minimum	20,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Maksimum	100,00	40,00	25,00	5,00	80,00	10,00
	İran	N	Sayı	50	50	50	50	50
		Hata	0	0	0	0	0	
		Ortalama	34,2000	6,9000	1,7000	0,5000	53,3000	3,4000
		Standart Hata	11,12820	6,99052	4,58591	2,08248	14,76379	10,22402
		Minimum	10,00	0,00	0,00	0,00	15,00	0,00
		Maksimum	60,00	30,00	20,00	10,00	90,00	60,00
Suriye		N	Sayı	50	50	50	50	50
		Hata	0	0	0	0	0	
		Ortalama	47,2000	3,4000	1,5000	0,2000	44,1000	3,6000
		Standart Hata	11,95911	4,56696	4,07206	,98974	12,02421	6,31163
		Minimum	10,00	0,00	0,00	0,00	20,00	0,00
		Maksimum	70,00	15,00	20,00	5,00	70,00	20,00

“Geldiğiniz ülkede Mülkünüz var mı?” sorusunu cevaplayan göçmenlerin %77,3’ünün herhangi bir mülkünü olmadığı, %1,3’ünün sadece arabası olduğu ortaya çıkmıştır. %10,7’lik kısım ülkesinde evinin olduğunu, %4,7’lik kısım arsası olduğunu, %1,3’lük kısım hem ev hem de arsası olduğunu ve % 4,7’lik kısım de araba, ev ve arsası olduğunu beyan etmiştir.

Uyruk bazında bakıldığında ise Afgan göçmenlerin %12’sinin evi olduğu, %4’unun arsası olduğu, %2’sinin evi ve arsası olduğu ve %6’sının araba, ev ve arsa sahibi oldukları öğrenilmiştir. Herhangi bir mülkü olmayanlar ise %76’lık bir orana sahiptir.

İranlı göçmenlerin %4’ünün arabası olduğu, %6’sının evi olduğu, %8’inin arsası olduğu ve %8’inin araba, ev ve arsası olduğu öğrenilmiştir. İran’da herhangi bir mülkü olmayanların oranı ise %74’tür.

Suriyeli göçmenlerin %14,0’u evi olduğunu, %2,0’si arsası olduğunu, %2’si arsası olduğunu ve diğer %2’si ev ve arsası olduğu ve %82’sinin herhangi bir mülkü olmadığını anlaşılmıştır.

Tablo 39. Göçmenlerin Uyrukların Göre Ülkelerinde Mülklerinin Olup Olmadığı

		Geldiğiniz ülkede mülkünüz var mı?			
		Uyruk			Toplam
		Afganistan	İran	Suriye	
Hayır	Sayı	38	37	41	116
	Uyruk	%76	%74	%82	%77,3
Araba	Sayı	0	2	0	2
	Uyruk	%0	%4	%0	%1,3
Ev	Sayı	6	3	7	16
	Uyruk	%12	%6	%14	%10,7
Arsa	Sayı	2	4	1	7
	Uyruk	%4	%8	%2	%4,7
Ev-Arsa	Sayı	1	0	1	2
	Uyruk	%2	%0	%2	%1,3
Araba-Ev-Arsa	Sayı	3	4	0	7
	Uyruk	%6	%8	%0	%4,7
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Saha araştırmasına dâhil olan göçmenlere hangi sektörde çalıştıkları sorulmuştur. Göçmenlerin %1,3’ü Ahşap ve Mobilya sektöründe, %0,7’si Bilgisayar ve iletişim sektöründe ve %7,3’ü çalışmadıklarını beyan etmişlerdir. Eğitim ve öğretim sektöründe aynı zamanda elektrik ve elektronik sektöründe çalışanların yüzdelik oranı ise %1,3 iken

finans sektöründe çalışanların oranı %1,3'tür. Göçmenlerin %16,7'sinin çalışmıyor/ev hanımı olduğu ortaya çıkmıştır. Gıda ve hizmet sektöründe çalışanların her birinin oranı %8'iken, inşaat ve kuaförler sektöründe çalışanların oranı sırasıyla %20 ve %2'dir. Mağaza sahibi olanlar, Otomotiv sektöründe çalışanlar ve pazarlama sektöründe çalışanların yüzdelik oranı 0.7'dir. 2.7'lik bir kısım sanayi sektöründe çalıştıklarını ifade ederken, sinema, spor ve sağlık ve tarım ve hayvancılık sektöründe çalışanların her birinin oranı %2'dir. Tekstil sektöründe çalışanların oranı %18,7 iken, tercüme sektöründe çalışanların oranı ise %1,3'tür. Turizm ve ulaştırma sektöründe çalışanların her birinin oranı %0,7'dir.

Tablo 40. Göçmenlerin çalıştıkları sektörler

Hangi sektörde çalışıyorsunuz?				
	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Ahşap ve Mobilya Sektörü	2	1,3	1,3	1,3
Bilgisayar İletişim	1	0,7	0,7	2,0
Çalışmıyorum	11	7,3	7,3	9,3
Eğitim Öğretim Sektörü	2	1,3	1,3	10,7
Elektrik ve Elektronik Sektörü	2	1,3	1,3	12,0
Ev Hanımı	25	16,7	16,7	28,7
Finans Sektörü	2	1,3	1,3	30,0
Gıda Sektörü	12	8,0	8,0	38,0
Hizmet Sektörü	12	8,0	8,0	46,0
İnşaat Sektörü	30	20,0	20,0	66,0
Kuaförler	3	2,0	2,0	68,0
Mağaza Sahibi	1	0,7	0,7	68,7
Otomotiv Sektörü	1	0,7	0,7	69,3
Pazarlama Sektörü	1	0,7	0,7	70,0
Sanayi Sektörü	4	2,7	2,7	72,7
Sinema& Müzik& Sanat& Resim Sektörü	3	2,0	2,0	74,7
Spor Sağlık Sektörü	3	2,0	2,0	76,7
Tarım ve Hayvancılık Sektörü	3	2,0	2,0	78,7
Tekstil Sektörü	28	18,7	18,7	97,3
Tercüme Sektörü	2	1,3	1,3	98,7
Turizm Sektörü	1	0,7	0,7	99,3
Ulaştırma Sektörü	1	0,7	0,7	100,0
Toplam	150	100,0	100,0	

Araştırma alanına dâhil olan göçmenlere ülkelerindeki meslekleri sorulduğunda, bunların %3,3 Ahşap ve mobilya sektöründe, %1,3'ü avukat, %0,7'si bilgisayar ve iletişim sektöründe ve %5,3'ü de çalışmadığını ifade etmiştir. Göçmenlerin %3,3'ü devlet memuru olduğunu, %17,3'ü eğitim ve öğretim sektöründe çalıştıklarını, %0,7'si elektrik ve elektronik sektöründe ve %17,3'ü ise ev hanım olduklarını beyan etmişlerdir. Gıda

sektöründe çalışanlar %1,3'ü, hizmet sektöründe çalışanlar %2,7'yi, inşaat sektöründe çalışanlar %8'i, kuaförleri sektöründe çalışanlar %2'i ve %6'sı mağaza sahibi olduklarını beyan etmişlerdir. Mühendislerin oranı %4, otomotiv sektöründe çalıştıklarını ifade edenlerin oranı ise %0,7'dir. Pazarlama sektöründe çalıştıklarını beyan edenlerin oranı %2,7'dir. Sanayi, tercüme, turizm ve yönetmenlik sektöründe çalıştıklarını iddia edenlerin her biri %0,7'lik bir orana sahiptir. Sinema sektöründe çalışanlar %1,3'ü teşkil ederken, spor ve sağlık sektöründe çalışanların oranı %4,7, tarım ve hayvancılık sektöründe çalışanların oranı %4,7, tekstil sektöründe çalışanların oranı %6 ve ulaştırma sektöründe çalışanların oranı %4'dir.

Araştırmaya dâhil olan göçmenlerin uyruklarına göre meslek gruplarına bakıldığında ise Afgan göçmenlerin %2'si ahşap ve mobilya sektöründe, %10'u çalışmadığını, %4'ü devlet memuru olduğunu, %20'si eğitim ve öğretim sektöründe çalıştıklarını, %2'si elektrik ve elektronik sektöründe çalıştıklarını ifade etmişlerdir. %10'u hanımı, %6'sı hizmet sektöründe, %10'u inşaat sektöründe, %6'sı mağaza sahibi, %2'si otomotiv sektöründe, %2'si sinema sektöründe, %12'si tarım ve hayvancılık sektöründe çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Tekstil sektöründe çalışanların oranı %10 iken ulaştırma sektöründe oranı ise %4'dir.

İranlı göçmenlerin istatistiklerine bakıldığında bunların %4'ü ahşap ve mobilya sektöründe, avukat %4, bilgisayar ve iletişim sektöründe çalışanlar %2 iken bunların %4'ü çalışmadıklarını ifade etmişlerdir. Devlet memuru olanlar %4'ü, eğitim ve öğretim sektöründe çalışanlar %16'yı ve ev hanımı olanlar %2'yi oluşturmaktadır. Gıda sektöründe çalışanlar %2'yi, hizmet sektöründe çalışanlar %2'yi, inşaat sektöründe çalışanlar %6'yı ve kuaförler sektöründe çalışanlar %2'yi oluşturmaktadır. İranlı göçmenlerin %12'si mağaza sahibi olduklarını, %12'si mühendisler sektöründe olduklarını, %6'sı pazarlama sektöründe olduklarını, %2'si sinem sektöründe, %12'si spor ve sağlık sektöründe olduklarını ifade etmişlerdir. Tekstil sektöründe çalışanlar %2'yi, tercüme sektöründe çalışanlar %2'yi, turizm sektöründe çalışanlar %2'yi, ulaştırma sektöründe çalışanlar %2'yi ve yönetmen olarak çalıştığını söyleyen %2'dir.

Suriyeli göçmenlerin meslek gruplarına bakıldığında ise bunların %4'u ahşap ve mobilya sektöründe, %2'si avukat, %2'si çalışmadığını, %2'si devlet memuru olduğunu, %16'sı eğitim ve öğretim sektöründe çalıştıklarını ifade etmişlerdir.

Suriyeli göçmenlerin %40'ı çalışmıyor/ev hanımı olduklarını, %2'si gıda sektöründe çalıştıklarını, %8'i inşaat sektöründe, %4'ü kuaför, %2'si pazarlama sektöründe ve %2'si sanayi sektöründe çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Spor ve sağlık sektöründe çalışanlar %2'yi, tarım ve hayvancılıkla ilgilendiklerini söyleyenler %2'yi, tekstil sektöründe çalışanlar %6'yi ve ulaştırma sektöründe çalıştıklarını ifade edenlerin oranı ise %6'dır.

Tablo 41. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Ülkerindeki Meslekleri

		Ülkenizde mesleğiniz neydi?			
		Afganistan	Uyruk İran	Suriye	Toplam
Ahşap ve Mobilya Sektörü	Sayı	1	2	2	5
	Uyruk	%2	%4	%4	%3,3
Avukatlar	Sayı	0	1	1	2
	Uyruk	%0	%2	%2	%1,3
Bilgisayar İletişim	Sayı	0	1	0	1
	Uyruk	%0	%2	%0	%0,7
Çalışmıyordum	Sayı	5	2	1	8
	Uyruk	%10	%4	%2	%5,3
Devlet Memuru	Sayı	2	2	1	5
	Uyruk	%4	%4	%2	%3,3
Eğitim Öğretim Sektörü	Sayı	10	8	8	26
	Uyruk	%20	%16	%16	%17,3
Elektrik ve Elektronik Sektörü	Sayı	1	0	0	1
	Uyruk	%2	%0	%0	%0,7
Ev Hanımı	Sayı	5	1	20	26
	Uyruk	%10	%2	%40	%17,3
Gıda Sektörü	Sayı	0	1	1	2
	Uyruk	%0	%2	%2	%1,3
Hizmet Sektörü	Sayı	3	1	0	4
	Uyruk	%6	%2	%0	%2,7
İnşaat Sektörü	Sayı	5	3	4	12
	Uyruk	%10	%6	%8	%8
Kuaförler	Sayı	0	1	2	3
	Uyruk	%0	%2	%4	%2
Mağaza Sahibi	Sayı	3	6	0	9
	Uyruk	%6	%12	%0	%6
Mühendisler	Sayı	0	6	0	6
	Uyruk	%0	%12	%0	%4
Otomotiv Sektörü	Sayı	1	0	0	1
	Uyruk	%2	%0	%0	%0,7
Pazarlama Sektörü	Sayı	0	3	1	4
	Uyruk	%0	%	%2	%2,7

Sanayi Sektörü	Sayı	0	0	1	1
	Uyruk	%0	%0	%2	%0,7
Sinema& Müzik& Sanat& Resim Sektörü	Sayı	1	1	0	2
	Uyruk	%2	%2	%0	%1,3
Spor& Sağlık Sektörü	Sayı	0	6	1	7
	Uyruk	%0	%12	%2	%4,7
Tarım ve Hayvancılık Sektörü	Sayı	6	0	1	7
	Uyruk	%12	%0	%2	%4,7
Tekstil Sektörü	Sayı	5	1	3	9
	Uyruk	%10	%2	%6	%6
Tercüme Sektörü	Sayı	0	1	0	1
	Uyruk	%0	%2	%0	%0,7
Turizm Sektörü	Sayı	0	1	0	1
	Uyruk	%0	%2	%0	%0,7
Ulaştırma Sektörü	Sayı	2	1	3	6
	Uyruk	%4	%2	%6	%4
Yönetmen	Sayı	0	1	0	1
	Uyruk	%0	%2	%0	%0,7
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Göç ettikleri ülkede de hayatlarını devam ettirebilmeleri için çalışma gereksinimi duymaktadırlar. Bazı göçmenler uzman oldukları işlerde istihdam edilemediği için diğer işleri yapmaktadırlar. Denizli ilinde yapılmış olan saha çalışmasında göçmenlerin uzman oldukları işlerde mi yoksa uzman olmadıkları işlerde mi çalıştıkları mercek altına alınmıştır. 150 göçmenin verdiği cevaplara göre 46 kişi (%30,7) uzman olduğu işlerde çalıştığını, 88 kişi (%58,7) uzman olmadığı işlerde çalıştığını ve 16 kişi (%10,7) ise kısmen uzman olduğu işlerde çalıştığını ifade etmiştir.

Afgan göçmenlerin yanıtlarına göre 10 kişi (%20) kendi meslek grubuna dâhil olan işlerde, 31 kişi (%62) meslekleriyle ilgili olmayan işlerde ve 9 kişi (%18) ise kısmen meslekleriyle ilgili olan işlerde çalıştığını ifade etmiştir.

İranlı göçmenlerin 8 tanesi (%16) kendi meslekleriyle ilgili olan işlerde, 38 tanesi (%76) kendi meslekleriyle ilgili olmayan işlerde ve 4 tanesi (%8) kendi meslekleriyle kısmen ilgili olan işlerde çalıştıklarını beyan etmiştir.

Suriyeli göçmenlerin 28 tanesi (%56) kendi meslekleriyle ilgili olan işlerde, 19 tanesi (%38) kendi meslekleriyle ilgili olmayan işlerde ve 3 tanesi (%6) de kendi meslekleriyle kısmen ilgili olan işlerde çalıştığını beyan etmiştir.

Tablo 42. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Ülkelerindeki Meslekleriyle Şimdiki Mesleklerinin Birbiriyle İlgili Olup Olmadığı

		Uyruk			Toplam
		Afganistan	İran	Suriye	
Evet	Sayı	10	8	28	46
	Uyruk	%20	%16	%56	%30,7
Hayır	Sayı	31	38	19	88
	Uyruk	%62	%76	%38	%58,7
Kısmen	Sayı	9	4	3	16
	Uyruk	%18	%8	%6	%10,7
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Tablo 43'te göçmenlerin aylık ortalama gelirleri sorulmuştur. Cevaplayanların %3,3'ü aylık ortalama 500-1000 TL, %29,3'ü aylık ortalama 1000-1500 TL, %37,3'ü aylık ortalama 1500-2000 TL arasında gelirlerinin olduğunu beyan etmiştir. Diğer kalan %14'ü aylık ortalama 2000-2500 TL, %4,7'si aylık ortalama 2500-3000 TL, %4'ü aylık ortalama 3000-3500 TL, %1,3'ü aylık ortalama 3500-4000 TL ve %6'si aylık ortalama 4000 TL ve üzerinde bir gelire sahip olduklarını ibraz etmişlerdir.

Afgan göçmenlerin %22'si ortalama aylık gelirlerinin 1000-1500 TL arasında, %46'sı 1500-2000 TL, %16'sı 2000-2500 TL, %6'sı 2500-3000 TL, %2'si 3000-3500 TL, %2'si 3500-4000 ve %6'sı 4000 TL ve üzerinde olduğunu ifade etmişlerdir.

İranlı göçmenlerin %6'sı aylık ortalama gelirlerinin 500-1000 TL, %34'ü 1000-1500 TL, %30'ü 1500-2000 TL, %12'si 2000-2500 TL, %6'sı 2500-3000 TL, %2'si 3000-3500 TL, %2'si 3500-4000 TL ve %8'i 4000 TL ve üzeri olduğunu ifade etmiştir.

Suriyeli göçmenlerin %4'ü aylık ortalama gelirlerinin 500-1000 TL, %32'si 1000-1500 TL, %36'sı 1500-2000 TL, %14'ü 2000-2500 TL, %2'si 2500-3000 TL, %8'i 3000-3500 TL ve %4'ü 4000 TL ve üzerinde olduğunu belirtmiştir.

Tablo 43. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Aylık Ortalama Gelirleri

		Uyruk			Toplam
		Afganistan	İran	Suriye	
500-1000	Sayı	0	3	2	5
	Uyruk	%0	%6	%4	%3,3
1000-1500	Sayı	11	17	16	44
	Uyruk	%22	%34	%32	%29,3
1500-2000	Sayı	23	15	18	56
	Uyruk	%46	%30	%36	%37,3
2000-2500	Sayı	8	6	7	21
	Uyruk	%16	%12	%14	%14
2500-3000	Sayı	3	3	1	7
	Uyruk	%6	%6	%2	%4,7
3000-3500	Sayı	1	1	4	6
	Uyruk	%2	%2	%8	%4
3500-4000	Sayı	1	1	0	2
	Uyruk	%2	%2	%0	%1,3
4000>	Sayı	3	4	2	9
	Uyruk	%6	%8	%4	%6
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Tablo 44'te Göçmenlerin göç öncesi ve göç sonrası ekonomik durumlarının verileri verilmektedir. Göçmenlerin %8'i göç ettiklerinden sonra ekonomik durumlarını çok kötü olduğunu, %57,3'ü kötü olduğunu, %8,7'si aynı olduğunu, %24'u iyi olduğunu ve %2'si çok iyi olduğunu ifade etmiştir.

Afgan göçmenlerin %50'si göç sonrası ekonomik durumlarının göç öncesi ekonomik durumlarına göre daha iyi olduğunu söylemiştir.

İranlı göçmenlerin %70'i göç sonrası ekonomik durumlarının göç öncesi ekonomik durumlarına göre kötü olduğunu ve Suriyeli Göçmenlerin %70'i de göç sonrası ekonomik durumlarının kötü olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 42'de Göçmenlerin Türkiye'ye geliş sebepleri sorulmuştur. Afgan göçmenler %34'u Türkiye'ye ekonomik sebeplerden daha doğrusu Türkiye'ye çalışmak için geldiklerini ifade etmiştir. Bundan dolayı doğal olarak Afgan göçmenlerin göç sonrası ekonomik durumlarının iyi olması beklenmektedir. Ancak İranlı göçmenlerin %48'inin geliş sebeplerini dini inanışları ve Suriyeli göçmenlerin %90'ınının geliş sebeplerini savaş oluşturduğu için doğal olarak göç sonrası ekonomik durumlarının göç öncesi ekonomik durumlarına göre iyi olmadığı beklenmektedir.

Tablo 44. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Göç Öncesi ve Göç Sonrası Ekonomik Durumları
Göç etmeden önceki durumunuzla kıyasla göç ettikten sonraki ekonomik durumunuz nasıl?

		Uyruk			Toplam
		Afganistan	İran	Suriye	
Çok Kötü	Sayı	3	8	1	12
	Uyruk	%6	%16	%2	%8
Kötü	Sayı	16	35	35	86
	Uyruk	%32	%70	%70	%57,3
Aynı	Sayı	6	6	1	13
	Uyruk	%12	%12	%2	%8,7
İyi	Sayı	25	1	10	36
	Uyruk	%50	%2,0	%20	%24
Çok İyi	Sayı	0	0	3	3
	Uyruk	%0	%0	%6	%2
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Türkiye'ye gelen göçmenlerin çalışan ve çalıştığı işten elde ettiği gelirin bir kısmını ailesine daha doğrusu yurtdışına gönderen göçmenler paralarını hangi şekilde havale ettikleri konusu araştırılmıştır. Tablo 45'te verilen cevaplara göre %4,2'lik kısmı bankalardan gönderdiğini ifade etmiştir. Göçmenlerin %87,5'i paralarını yabancı mağazalardan gönderdiklerini ifade ederken, %8,3'luk kısmı diğer şekilde havale ettiğini beyan etmiştir.

I Göçmen Görüşü

“ Ben aylık aldığım paranın bir kısmını eve gönderiyorum, Denizli'de bulunan birkaç Afgan mağaza bulunmaktadır. Bu mağazalardan az miktarda komisyon karşılığında aileme para havale etmekteyim.”

Tablo 45. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Göç Yurtdışına Paralarını Nasıl Gönderdikleri

		Uyruk			Toplam
		Afganistan	İran	Suriye	
Bankadan	Sayı	1	0	0	1
	Uyruk	%5,6	%0	%0	%4,2
Yabancı mağazalardan	Sayı	17	2	2	21
	Uyruk	%94,4	%100	%50	%87,5
Diğer	Sayı	0	0	2	2
	Uyruk	%0	%0,0	%50	%8,3
Toplam	Sayı	18	2	4	24
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Anketi cevaplayan göçmenlerin %32'si gelir ve gider bakımından son bir yılda borçlandığını ifade ederken, %16'sı tasarruf ettiğini, %6,7'si tasarruflarını harcadığını ifade etmiştir. %45,3'ü aylık elde ettikleri gelirleriyle geçinebildiğini söylemiştir.

Afgan göçmenlerin %22'si borçlandığını, %30'u tasarruf ettiğini, %8'i tasarruflarını harcadığını ve %40'ı aylık elde ettikleri gelirle geçinebildiklerini ifade etmiştir.

İranlı göçmenlerin %38'i borçlandığını, %6'sı tasarruf ettiğini, %6'sı tasarruflarını harcadığını ve %50'si aylık elde ettikleri gelirle geçindiklerini beyan etmiştir.

Suriyeli göçmen grubuna bakıldığında bunların %36'sı borçlandığını, %12'si tasarruf ettiğini, %6'sı tasarruflarını harcadığını ve %46'sı tasarruflarını harcamadan geçinebildiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 46. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Son Bir Yılın Gelir/Gider Sonucu

Son Bir Yıl Gelir/Harcama Bakımından Sizin İçin Nasıldı?					
		Uyruk			Toplam
		Afganistan	İran	Suriye	
Borçlandım	Sayı	11	19	18	48
	Uyruk	%22	%38	%36	%32
Tasarruf ettim	Sayı	15	3	6	24
	Uyruk	%30	%6	%12	%16
Tasarruflarımı harcadım	Sayı	4	3	3	10
	Uyruk	%8	%6	%6	%6,7
Tasarruflarımı harcamadan geçindim	Sayı	20	25	23	68
	Uyruk	%40	%50	%46	%45,3
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Tablo 47'de uyruk bazından göçmenlerin Denizli'ye gelmelerindeki en önemli faktör sorulmuştur. Anketi cevaplayanların %22'si Denizli'yi çalışma imkânlarından dolayı tercih ettiklerini söylemiştir. Aile bireyleri Denizli'de yaşadığı için Denizli'yi tercih edenler ise %13,3 oranındadır. Göçmenlerin %15,3'ü ise akrabaları, diğer %15,3'ü ise arkadaşlarının olduğu için tercih etmişlerdir. Sadece %2,7'lik kısım Denizli'nin ikliminden dolayı geldiklerini ve %24,7'si ise Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ve Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından Denizli'ye gönderildiklerini

ifade etmişlerdir. %0,7'si Denizli'de Partnerlerinin olması sebebiyle ve %6'sı diğer sebeplerden dolayı Denizli'ye geldiklerini beyan etmişlerdir.

Afgan göçmenlerin %26'sı Denizli'yi çalışma olanaklarından dolayı, %10'u ailesinin Denizli'de yaşadığı için, %16'sı akrabası olduğu için ve %16'sı arkadaşı olduğu için tercih ettiklerini beyan etmişlerdir. Denizli'yi ikliminden dolayı tercih edenler %4'ü ve BMMYK/Göç kararı tarafından gönderilenler %28'i oluşturmaktadır.

İranlı göçmenlerin %2'si çalışma olanaklarından, %12'si ailesinin olmasından dolayı, %4'ü arkadaşını olduğu için tercih etmişlerdir. İranlı göçmenlerin %2'lik kısmı ikliminden dolayı, %46'sı BMMYK/Göç kararı, %2'si Partnerinin olmasından dolayı ve %2'si diğer nedenlerden dolayı Denizli'yi tercih ettiklerini açıklamıştır.

Suriyeli göçmenlere bakıldığında bunların %38,0'i çalışma olanaklarından, %18,0'i ailesinin olduğu için, %26,0'sının akrabası olduğu için, %2,0'si ikliminden ve %16,0'sı diğer nedenlerden dolayı Denizli'ye geldiklerini beyan etmişlerdir.

Tablo 47. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Denizli'yi Tercih Etme Sebepleri

Denizli'yi tercih etmenizdeki etkili olan en önemli etken?					
		Uyruk			Toplam
		Afganistan	İran	Suriye	
Çalışma olanakları	Sayı	13	1	19	33
	Uyruk	%26	%2	%38	%22
Ailem	Sayı	5	6	9	20
	Uyruk	%10	%12	%18	%13,3
Akraba	Sayı	8	2	13	23
	Uyruk	%16	%4	%26	%15,3
Arkadaş	Sayı	8	15	0	23
	Uyruk	%16	%30	%0	%15,3
İklim	Sayı	2	1	1	4
	Uyruk	%4	%2	%2	%2,7
BMMYK/Göç Kararı	Sayı	14	23	0	37
	Uyruk	%28	%46	%0	%24,7
Partner	Sayı	0	1	0	1
	Uyruk	%0	%2	%0	%0,7
Diğer	Sayı	0	1	8	9
	Uyruk	%0	%2	%16	%6
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Göçmenlere “Türkiye’ye ilk yerleştiğiniz il Denizli miydi” diye sorulduğunda, cevaplayanların %80’i evet derken, %20’si sonradan Denizli’ye geldiklerini ifade etmişlerdir.

Afgan göçmenlerin %94’ünün ilk yerleştiği il Denizli iken, %6’sı başka bir ilden Denizli’ye gelmişlerdir.

İranlı göçmenlerin %84’ünün ilke yerleştiği il Denizli’yken %16’sı daha sonra Denizli’ye gelmiştir.

Suriyeli göçmenlerin %62’si ilk yerleştiği il Denizli, %38’i ise daha sonradan Denizli’ye geldiğini ifade etmiştir.

Tablo 48. Göçmenlerin Uruklarına Göre Türkiye’ye Yerleştikleri İlk İl

Türkiye’ye geldiğiniz zaman ilk yerleştiğiniz il Denizli miydi?					
		Uyruk			Toplam
		Afganistan	İran	Suriye	
Evet	Sayı	47	42	31	120
	Uyruk	%94	%84	%62	%80
Hayır	Sayı	3	8	19	30
	Uyruk	%6	%16	%38	%20
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Tablo 49’da göçmenlerin sonradan Denizli’ye gelmelerinin arkasına yatan nedenler araştırılmaktadır. Cevaplayanların %16,7’si aileleri olduğundan, %23,3’ü akrabaları olduğundan ve %3,3’ü tedavi olmak için Denizli’ye geldiklerini beyan etmişlerdir. Denizli’ye sonradan gelenlerin %6,7’si arkadaşlarından, %3,3’ü ise güvenlik tehditlerinden, %43,3’ü çalışma imkânlarından ve %3,3’ü ise diğer sebeplerden dolayı sonradan Denizli’ye geldiklerini beyan etmişlerdir.

Afgan göçmenlerin %33,3’lük kısmı akrabaları olduğu için, %33,3’lük kısmı güvenlikten dolayı ve %33,3’lük kısmı çalışma imkânlarından dolayı sonradan Denizli’ye geldiklerini beyan etmiştir.

İranlı göçmenlerin %25’i ailesinden dolayı, %12,5’i tedavi olmak için, %12,5’i arkadaşı olduğu için, %37,5’i çalışma olanaklarında ve %12,5’i diğer sebeplerden dolayı daha sonra Denizli’ye gelmişlerdir.

Suriyeli göçmen grubunun %15,3'ü aile faktöründen dolayı, %31,6'si akrabası olduğu, %5,3'ü arkadaşı olduğu için, 47,4'ü Denizli'ye çalışma olanaklarından dolayı daha sonradan Denizli'ye geldiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 49. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Başka İlden Denizli'ye Gelmelerinin Sebepleri

		Uyruk			Toplam
		Afganistan	İran	Suriye	
Ailem	Sayı	0	2	3	5
	Uyruk	%0	%25	%15,8	%16,7
Akraba	Sayı	1	0	6	7
	Uyruk	%33,3	%0	%31,6	%23,3
Tedavi	Sayı	0	1	0	1
	Uyruk	%0	%12,5	%0	%3,3
Arkadaş	Sayı	0	1	1	2
	Uyruk	%0	%12,5	%5,3	%6,7
Güvenlik	Sayı	1	0	0	1
	Uyruk	%33,3	%0	%0	%3,3
Çalışma olanakları	Sayı	1	3	9	13
	Uyruk	%33,3	%37,5	%47,4	%43,3
Diğer	Sayı	0	1	0	1
	Uyruk	%0	%12,5	%0	%3,3
Toplam	Sayı	3	8	19	30
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

“ Türkiye’de göçmen olduğunuz için dışlandınız mı? ” diye sorulduğunda cevaplayanların %46,7’si evet, %35,3’ü hayır ve %18’i bazen dışlandıklarını ifade etmiştir.

Afgan göçmenlerin %36’sı dışlandıklarını, %44’ü dışlanmadıklarını ve %22’si bazen dışlanmaya maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir.

İranlı göçmenlerin %74’ü dışlandıklarını, %10’u dışlanmadıklarını ve %16’si bazen dışlandıklarını beyan etmişlerdir.

Suriyeli göçmenlerin %30’u dışlanmaya maruz kaldıklarını, %52’si dışlanmaya maruz kalmadıklarını ve %18’i bazen dışlanmaya maruz kaldıklarını ifade etmiştir. Üç farklı göçmen grubu içinde %74’lük oranla en fazla dışlanmaya maruz kalan İranlı göçmenler ve %52’lik bir oranla dışlanmaya maruz kalmayan Suriyeli göçmenlerdir.

Tablo 50. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Türkiye’de Dışlanmaya Maruz Kalma/Kalmama Durumları

Türkiye’de göçmen olduğunuzdan dolayı dışlandınız mı?					
		Uyruk			Toplam
		Afganistan	İran	Suriye	
Evet	Sayı	18	37	15	70
	Uyruk	%36	%74	%30	%46,7
Hayır	Sayı	22	5	26	53
	Uyruk	%44	%10	%52	%35,3
Bazen	Sayı	10	8	9	27
	Uyruk	%20	%16	%18	%18
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Tablo 51’de göçmenlere dini inanışların hayatlarına ne kadar önem arz ettiği sorulmuştur. 150 kişiyi %7,3’ü dini inanışın kendileri için hiç önemli olmadığını, %4’ü önemsiz olduğunu, %4,7’si Nötr olduğunu, %26’si önemli olduğunu ve %58’i çok önemli olduğunu vurgulamıştır.

Afgan göçmenlerin %6’si için dini inanış hiç önemli değilken, %6’si için Nötr, %22’si için önemli ve %66’ısı için çok önemli olduğu öğrenilmiştir.

İranlı göçmen grubuna bakıldığında bunların %16’si için dinin hiç önemli olmadığı, %10’u için önemli olduğu, %4’ü için Nötr olduğu, %26’si için önemli olduğu ve %44’ü için çok önemli olduğu ortaya çıkmıştır.

Suriyeli göçmenlerin %2’si için dini inanışın önemsiz olduğu, %4’ü için Nötr olduğu, %30’u için önemli olduğu ve %64’ü için çok önemli olduğu öğrenilmiştir.

Tablo 51. Göçmenlerin Uyruklarına Göre İnanışları Dini İnanışın Önemi

Sizin için dini inanış önemli mi?					
		Uyruk			Toplam
		Afganistan	İran	Suriye	
Hiç Önemli Değil	Sayı	3	8	0	11
	Uyruk	%6	%16	%0	%7,3
Önemsiz	Sayı	0	5	1	6
	Uyruk	%0	%10	%2,	%4
Nötr	Sayı	3	2	2	7
	Uyruk	%6	%4	%4	%4,7
Önemli	Sayı	11	13	15	39
	Uyruk	%22	%26	%30	%26
Çok önemli	Sayı	33	22	32	87
	Uyruk	%66	%44	%64	%58
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Araştırma alanına dâhil olan göçmenlere “Türkiye’den başka bir ülkeye gitmeyi düşünüyor musunuz?” diye sorulduğunda, göçmenlerin %64’ü evet, %31,3’ü hayır ve %4,7’si kararsız olduklarını ifade etmişlerdir.

Afgan göçmenlerin %68’i başka bir ülkeye gitmek istediklerini, %22’si başka bir ülkeye gitmeyi düşünmediklerini ve %10’u henüz kararsız olduklarını ifade etmişlerdir.

İranlı göçmenlerin %100’ü Türkiye’den başka bir ülkeye gitmek istediklerini beyan etmişlerdir.

Suriyeli göçmenlerin %24’ü Türkiye’den başka bir ülkeye gitmeyi düşündüklerini, %72,0’si başka bir ülkeye gitmeyi düşünmediklerini ve %4’ü kararsız olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 52. Göçmenlerin Uyruk Dağılımlarına Göre Türkiye’den Başka Bir Ülkeye Gitme Düşünceleri

Türkiye’den başka bir ülkeye gitmeyi düşünüyor musunuz?					
		Uyruk			Toplam
		Afganistan	İran	Suriye	
Evet	Sayı	34	50	12	96
	Uyruk	%68	%100	%24	%64
Hayır	Sayı	11	0	36	47
	Uyruk	%22	%0	%72	%31,3
Kararsızım	Sayı	5	0	2	7
	Uyruk	%10	%0	%4	%4,7
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Görüşülen göçmen gruplarına “Türkiye vatandaşlığına geçmeyi düşünüyor musunuz?” diye sorulduğunda, bunların %59,3’ü Türk vatandaşlığına geçmeyi düşündüklerini, %30’u düşünmediklerini ve %10,7’si kararsız olduklarını beyan etmişlerdir.

Afgan göçmenlerin %76’si Türk vatandaşlığına geçmeyi düşündüklerini, %18’i Türk vatandaşlığına geçmeyi düşünmediklerini ve %6’si bu konuda henüz kararsız olduklarını ifade etmişlerdir.

İranlı göçmenlerin %18’i Türk vatandaşlığına geçmeyi düşündüklerini, %64’i Türk vatandaşlığına geçmeyi düşünmediklerini ve %18’i henüz kararsız olduklarını ifade etmişlerdir.

Suriyeli göçmenlerin %84'ü Türk vatandaşı olmayı düşündüklerini, %8'i düşünmediklerini ve %8'i kararsız olduklarını ifade etmişlerdir.

İranlı İ görüşmeci

“Aslında Türk vatandaşı olmayı düşünmüyorum. İlk hedefim Avrupa'ya gitmek, eğer Avrupa ülkeleri kabul etmezse Türkiye'de kalmayı tercih ederim.”

Tablo 53. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Türkiye Vatandaşı Olmak İsteyen/İstemeyen

		Türk vatandaşlığına geçmeyi düşünmüyor musunuz?			
		Uyruk			Toplam
		Afganistan	İran	Suriye	
Evet	Sayı	38	9	42	89
	Uyruk	%76	%18	%84	%59,3
Hayır	Sayı	9	32	4	45
	Uyruk	%18	%64	%8	%30
Kararsızım	Sayı	3	9	4	16
	Uyruk	%6	%18	%8	%10,7
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Türkiye'de dini inanışların yerine getirebiliyor musunuz diye sorulduğunda ise Tablo 54 elde edilmiştir. Tablo 54'te görüldüğü üzere göçmenlerin %4'ü inandıkları dinin yaşama derecesini çok kötü olduğunu, %4,7'lik kısım ise kötü, %14'lük kısım ise orta olduğunu, %18'lik kısım iyi olduğunu ve %59,3'lük kısım çok iyi olduğunu ifade etmiştir.

Göçmenler uyruk bazında incelendiğinde Afgan göçmenlerin dini inanışlarını yaşama derecesini kötü olduğunu söyleyenlerin yüzdesi %2'dir. %6'luk kısım orta olduğunu, %16'luk kısım iyi olduğunu ve %76'sı ise çok iyi olduğunu dile getirmiştir.

İranlı göçmenlerin %12'si çok kötü olduğunu, %12'si kötü olduğunu, %30'u orta olduğunu, %26'sı iyi olduğunu ve %20'si çok iyi olduğunu ifade etmiştir.

Suriyeli göçmenlerin %6'sı orta, %12'si iyi ve %82'si çok iyi olduğunu beyan etmiştir.

J görüşmeci

“İnanığım dini yaşamakta zorluk çekiyorum, Denizli dindar bir il”

K görüşmeci

“Denizli halkı için din çok önemli olsa gerek, çünkü çalıştığım yerde benim başka bir dine tabi olduğumu öğrendikleri zaman işten çıkardılar.”

Tablo 54. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Türkiye'de İnanıtları Dini İnanışı Yaşama Dereceleri
Türkiye'de inandığınız dini inancı yaşama dereceniz?

		Uyruk			Toplam
		Afganistan	İran	Suriye	
Çok kötü	Sayı	0	6	0	6
	Uyruk	%0	%12	%0	%4
Kötü	Sayı	1	6	0	7
	Uyruk	%2	%12	%0	%4,7
Orta	Sayı	3	15	3	21
	Uyruk	%6	%30	%6	%14
İyi	Sayı	8	13	6	27
	Uyruk	%16	%26	%12	%18,0
Çok İyi	Sayı	38	10	41	89
	Uyruk	%76	%20	%82	%59,3
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Ankete katılan göçmenlerin Türkçeyi ne düzeyde bildikleri sorulmuştur. Göçmenlerin %20'si Türkçe seviyelerinin hiç denilecek kadar çok kötü olduğunu, %13,3'ü kötü olduğunu, %24,0'ü orta olduğunu, %23,3'ü iyi olduğunu ve %19,3'ü Türkçe seviyelerinin çok iyi olduğu anlaşılmıştır.

Uyruk halinde Türkçe seviyelerine bakıldığında Afgan göçmenlerin %18'lik kısmının Türkçesi çok kötü, %14'lük kısmının kötü, %44'lük kısmının orta, %12'sinin iyi ve %12'sinin çok iyi olduğu anlaşılmıştır.

İranlı göçmenlerin %12'lik kısmını Türkçe seviyesi çok kötü, %16'lık kısmının kötü, %18'lik kısmını orta, %34'lük kısmının iyi ve %20'lik kısmını Türkçe seviyeleri çok iyi olduğu anlaşılmıştır.

Suriyeli göçmenlerin %30'lük kısmının Türkçe seviyesi çok kötü, %10'lük kısmın Türkçe seviyesi kötü olduğu, %10'lük kısmının orta, %24'lük kısmının iyi olduğu ve %26'lık kısmının Türkçe seviyesi çok iyi olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 55. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Türkçe Seviyeleri

		Türkçeniz nasıl?			
		Uyruk			Toplam
		Afganistan	İran	Suriye	
Çok kötü	Sayı	9	6	15	30
	Uyruk	%18	%12	%30	%20
Kötü	Sayı	7	8	5	20
	Uyruk	%14	%16	%10	%13,3
Orta	Sayı	22	9	5	36
	Uyruk	%44	%18	%10	%24
İyi	Sayı	6	17	12	35
	Uyruk	%12	%34	%24	%23,3
Çok İyi	Sayı	6	10	13	29
	Uyruk	%12	%20	%26	%19,3
Toplam	Sayı	50	50	50	150
	Uyruk	%100	%100	%100	%100

Tablo 56’da İl-ülke memnuniyet ortalamasına bakıldığında erkeklerin kadınlara göre daha fazla memnun oldukları ortaya çıkmıştır. Uyum sağlama konusunda erkekler kadınlara göre daha fazla uyum sağlayabilmiştir. Hizmetlerden memnun musunuz sorusunun ortalamasına göre erkekler kadınlara göre hizmetlerden memnun oldukları anlaşılmıştır. Yaşam memnuniyet ortalamasına göre de erkeklerin kadınlara göre daha çok memnun oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 56. Göçmenlerin Medeni Durumlarına Göre Yaşam Memnuniyeti Analizi

	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Hata	Standart Hata Ortalaması
İl-ülke Memnuniyeti P=0,05	Erkek	96	3,5938	1,26140	,12874
	Kadın	54	3,1852	1,20258	,16365
Uyum Sağlama P=0,05	Erkek	96	2,7344	,43500	,04440
	Kadın	54	2,4907	,61805	,08411
Hizmetlerden Memnuniyet P=0,05	Erkek	96	3,7628	,52882	,05397
	Kadın	54	3,6790	,50765	,06908
Yaşam Memnuniyeti P=0,05	Erkek	96	3,1235	,85730	,08750
	Kadın	54	2,8519	,76149	,10363

Memnuniyet analizleri göçmenlerin uyruklarına göre incelendiğinde, İl-ülke memnuniyet analizinde bakıldığında Suriyeli göçmenlerin diğer iki farklı göçmen grubuna göre daha çok memnun oldukları görülmektedir. İl-ülke memnuniyeti göçmen uyruklarına göre sıralandığında Suriyeli göçmene grubu birinci sırada yer alırken, Afgan göçmen grubu ikinci ve İranlı göçmen grubu üçüncü sırada yer almaktadır.

Uyum sağlama konusunda elde edilen veriler ışığında göçmenlerin uyruk bazında incelendiğinde, Suriyeli göçmen grubu birinci sırada yer alırken, Afgan göçmen grubu ikinci sırada ve İranlı göçmen üçüncü sırada yer almaktadır.

Hizmetlerden memnuniyet analizinde Afgan göçmen grubunun diğer göçmen gruplarına göre daha çok memnun oldukları anlaşılmıştır. Hizmetlerden memnuniyet sırlamasında Afgan göçmen grubu birinci sırada yer alırken, Suriyeli göçmen grubu ikinci sırada ve İranlı göçmen grubu üçüncü sırada yer almaktadır.

Tablo 57. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Memnuniyet Farklılık Dağılımı

		N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	Ortalama %95 Güven Aralığı		En Düşük	En Yüksek
						Alt Sınır	Üst Sınır		
İl-ülke Memnuniyeti p=0,000	Afganistan	50	3,8700	1,05854	,14970	3,5692	4,1708	1,00	5,00
	İran	50	2,3700	1,10107	,15571	2,0571	2,6829	1,00	5,00
	Suriye	50	4,1000	,79539	,11249	3,8740	4,3260	2,00	5,00
	Toplam	150	3,4467	1,25204	,10223	3,2447	3,6487	1,00	5,00
Uyum Sağlama p=0,002	Afganistan	50	2,7400	,45446	,06427	2,6108	2,8692	1,50	3,00
	İran	50	2,4400	,61146	,08647	2,2662	2,6138	1,00	3,00
	Suriye	50	2,7600	,41943	,05932	2,6408	2,8792	1,00	3,00
	Toplam	150	2,6467	,51990	,04245	2,5628	2,7305	1,00	3,00
Hizmetlerden Memnuniyet p=0,000	Afganistan	50	3,9647	,39449	,05579	3,8526	4,0768	3,00	4,67
	İran	50	3,3767	,48889	,06914	3,2377	3,5156	2,17	4,67
	Suriye	50	3,8567	,48094	,06802	3,7200	3,9933	2,83	5,00
	Toplam	150	3,7327	,52115	,04255	3,6486	3,8167	2,17	5,00
Yaşam Memnuniyeti p=0,000	Afganistan	50	3,2086	,75770	,10715	2,9932	3,4239	1,71	4,71
	İran	50	2,5143	,87112	,12320	2,2667	2,7619	1,00	4,43
	Suriye	50	3,3543	,60004	,08486	3,1838	3,5248	1,57	5,00
	Toplam	150	3,0257	,83185	,06792	2,8915	3,1599	1,00	5,00

Tablo 58’de göçmenlerin eğitim düzeyleriyle memnuniyet analizleri yapılmıştır. Bu yapılan araştırmalar sonucunda elde edilen veriler ışığında il-ülke memnuniyet konusunda okuma yazması olmayan göçmenler diğer farklı eğitim düzeyine sahip olan göçmenlere göre daha fazla memnun olduğu görölmektedir.

Uyum sağlama konusunda ilkokul mezunları diğer göçmenlere göre daha iyi uyum sağlayabildikleri ortaya çıkmıştır.

Hizmetlerden memnun musunuz sorusuna katılan 150 göçmenin cevaplarının analizi sonucunda okuma yazması olmayan göçmenlerin diğer göçmen grubuna göre daha memnun oldukları anlaşılmıştır. İlkokul mezunları diğer farklı eğitim düzeyli göçmenlere göre yaşamlarından daha memnun oldukları görölmüştür.

Tablo 58. Göçmenlerin Eğitim Durumlarına Göre Memnuniyet Farklılık Dağılımı

	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	%95 Ortalama Güven Aralığı		En Düşük	En Yüksek	
					Alt Sınır	Üst Sınır			
İl-tilke Memnuniyeti p=0,000	O.Y yok	12	4,1667	,98473	,28427	3,5410	4,7923	2,50	5,00
	İlkokul	25	4,1000	,72169	,14434	3,8021	4,3979	2,00	5,00
	Ortaokul	24	3,6458	1,17473	,23979	3,1498	4,1419	1,50	5,00
	Lise	52	3,3558	1,28466	,17815	2,9981	3,7134	1,00	5,00
	Ön Lisans	9	2,5556	1,35657	,45219	1,5128	3,5983	1,00	4,50
	Lisans	23	3,0870	1,19328	,24882	2,5709	3,6030	1,00	5,00
	Lisansüstü	5	1,7000	1,09545	,48990	,3398	3,0602	1,00	3,50
	Toplam	150	3,4467	1,25204	,10223	3,2447	3,6487	1,00	5,00
Uyum Sağlama p=0,043	O.Y yok	12	2,8333	,32567	,09401	2,6264	3,0403	2,00	3,00
	İlkokul	25	2,8400	,42622	,08524	2,6641	3,0159	1,00	3,00
	Ortaokul	24	2,6875	,48482	,09896	2,4828	2,8922	1,50	3,00
	Lise	52	2,5962	,56913	,07892	2,4377	2,7546	1,00	3,00
	Ön Lisans	9	2,2222	,61802	,20601	1,7472	2,6973	1,00	3,00
	Lisans	23	2,6304	,48189	,10048	2,4221	2,8388	2,00	3,00
	Lisansüstü	5	2,4000	,54772	,24495	1,7199	3,0801	2,00	3,00
	Toplam	150	2,6467	,51990	,04245	2,5628	2,7305	1,00	3,00
Hizmetlerden Memnuniyet p=0,011	O.Y yok	12	4,0556	,42837	,12366	3,7834	4,3277	3,50	5,00
	İlkokul	25	3,8400	,39814	,07963	3,6757	4,0043	3,00	5,00
	Ortaokul	24	3,8681	,42557	,08687	3,6884	4,0478	3,00	4,83
	Lise	52	3,7128	,54000	,07488	3,5625	3,8632	2,33	4,67
	Ön Lisans	9	3,5000	,57735	,19245	3,0562	3,9438	2,17	4,17

	Lisans	23	3,5435	,48257	,10062	3,3348	3,7522	2,83	4,67
	Lisansüstü	5	3,2667	,92496	,41366	2,1182	4,4152	2,17	4,67
	Toplam	150	3,7327	,52115	,04255	3,6486	3,8167	2,17	5,00
Yaşam Memnuniyeti p=0,008	O.Y yok	12	3,1905	,60097	,17348	2,8086	3,5723	2,29	4,29
	İlkokul	25	3,4400	,71894	,14379	3,1432	3,7368	1,57	5,00
	Ortaokul	24	3,0298	,70236	,14337	2,7332	3,3263	1,43	4,14
	Lise	52	2,9341	,84892	,11772	2,6977	3,1704	1,14	4,71
	Ön Lisans	9	2,3492	,74953	,24984	1,7731	2,9253	1,00	3,71
	Lisans	23	3,1056	,90578	,18887	2,7139	3,4973	1,00	4,57
	Lisansüstü	5	2,3429	1,05269	,47078	1,0358	3,6499	1,00	3,29
	Toplam	150	3,0257	,83185	,06792	2,8915	3,1599	1,00	5,00

SONUÇ

İnsanlar ilk çağlarda daha çok yeme, barınma gereksinimlerini giderebilmek amacıyla yer değiştirirken, 21. Yüzyılda daha çok ekonomik, siyasi, sosyal, dini, cinsel tercihlerinden dolayı göç etmektedirler. Ülkeler arasındaki gelir dağılımının eşitsizliği, ücret düzeylerinin farklılaşması, insanların daha yüksek düzeyli ücret piyasasına sahip olan ülkelere göç etmesine neden olmaktadır. Aynı zamanda ülkelerinde yaşanan savaş, sosyal ve siyasal haklarını kullanamadıkları, cinsel tercihlerini ve dinini özgürce yaşayamadıkları için de göç etmektedirler.

Türkiye cumhuriyeti ilk başlarda göç veren bir ülke konumundayken, özellikle 2011 yılından itibaren Suriyeli göçmenlerin Türkiye'ye gelmesinden sonra göç alan bir ülke konumunda gelmiştir. Göç hareketi ekonomik, sosyal, kültürel hayatı ve demografik yapıyı derinden etkilemiştir. Bu tez çalışmasında Türkiye'nin Denizli ilinde yaşayan üç farklı göçmen grubun sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik özellikleri tanımlayıcı istatistiklerle belirlenmeye çalışılmış ve anket verilerinin sonucunda yaşam memnuniyet analizleri incelenmiştir. Anket çalışması sonucunda elde edilen önemli bulgular aşağıda özetlenmiştir.

Araştırmaya dâhil olan 150 göçmenin 96'sı erkeklerden ve 54'ü kadınlardan oluşmaktadır. Görüşmeye katılan Denizli'de yaşayan göçmenlerin %52,0'sinin evli ve %36,0'sı bekârdır. Uyrak bazında bakıldığında Afgan, İranlı ve Suriyeli göçmenlerin çoğunun evli olduğu anlaşılmıştır.

Türkiye'ye hangi yollarla geldikleri sorulduğunda göçmenlerin %32,7'si yasal olmayan yollarla ve %67,3'ü yasal yollardan Türkiye'ye girmişlerdir. Afgan göçmenlerin %100'ü yasal olmayan yollarla Türkiye'ye giriş yapmıştır.

Denizli'de yaşamakta olan göçmen grubu en fazla 21-25 yaş arasındadır. En az bulunan göçmen grubu 31-35 yaş arasındadır.

Denizli'de yaşamakta olan göçmen grubunun eğitim durumlarına bakıldığında en fazla lise mezunları oluşturmaktadır. Uyrak bazında da incelendiğinde üç farklı grubun eğitim durumunda en fazla lise mezunları oluşturmaktadır. Göçmenlerin eğitim durumlarıyla babalarının, annelerinin ve eşlerinin eğitim durumu arasında anlamlı ve

kuvvetli bir ilişki bulunmuştur. İranlı göçmenlerin eğitim durumları diğer iki göçmen grubuna göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Genel olarak bakıldığında görüşmesi yapılan Afgan göçmenlerin %34,0'luk kısmı ekonomik sebeplerden dolayı geldiklerini belirtmişlerdir. Diğer taraftan araştırmaya dâhil olan İranlı göçmenlerin %48,0'luk kısmı dini inanışlarından dolayı geldiklerini ifade etmişlerdir. Suriyeli göçmenlerin %90'ı Suriye'de çıkan savaştan dolayı ülkelerini terk edip Türkiye'ye gelmek zorunda kaldıklarını dile getirmişlerdir.

Göçmenlerin çoğunun aylık kira giderlerinin 1-500 TL arasında olduğu tespit edilmiştir. Uyruk bazında farklılık göstermektedir. Afgan ve Suriyeli göçmenlerin aylık kira giderlerinin 1-500 TL arasında olduğu ancak İranlı göçmenlerin aylık kira giderlerinin 500-750 TL arasında olduğu tespit edilmiştir.

Göçmenlerin çoğu inşaat sektöründe çalıştıklarını izah etmişlerdir. Uyruklarına göre bakıldığında;

- Afgan göçmenlerin çoğu tekstil sektöründe,
- İranlıların çoğu gıda sektöründe,
- Suriyelilerin çoğu ev hanımı/çalışmıyor olduğu ortaya çıkmıştır.

Göçmenlerin ülkelerinde çalıştıkları en fazla eğitim ve öğretim sektöründe çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Uyruk bazında bakıldığında;

- Afgan göçmenlerin çoğu eğitim sektöründe,
- İranlı göçmenleri çoğu eğitim sektöründe,
- Suriyeli göçmenlerin çoğunun ev hanımı/çalışmıyor ortaya çıkmıştır.

Göçmenlerin diğer önemli bulgulardan biri aylık ortalama gelirleridir. Göçmenlerin çoğunun 1501-2000 TL arasında aylık ortalama geliri olduğu ortaya çıkmıştır. Uyruk bazında incelendiğinde de farklılık göstermemektedir.

Göçmen grubunun çoğu çalıştıkları işle ülkelerindeki meslekleri arasında bir bağlantı olmadığının ifade etmektedirler. Uyruk bazında bakıldığı zaman da farklılık göstermemektedir.

Göçmenlerin ekonomik durumunu incelemek amacıyla göç öncesi ve göç sonrası ekonomik durumları sorulmuştur. Araştırmaya dâhil olan 150 kişiden İranlı ve Suriyeli

göçmenlerin göç sonrası ekonomik durumlarını göç öncesi ekonomik durumlarına göre kötü olduğunu ifade etmişlerdir. Uyruk bazında incelendiğinde;

- Afgan göçmenlerin çoğu, ekonomik durumlarının iyi olduğunu,
- İranlı göçmenlerin çoğu ekonomik durumlarını kötü olduğunu,
- Suriyeli göçmenlerin çoğu ekonomik durumlarını kötü olduğunu ifade etmişlerdir.

Göçmenlere uyruk bazında geliş sebepleri sorulduğunda, Afgan göçmenlerinin çoğunun kötü ekonomik durumlarından dolayı Türkiye'ye çalışmak amacıyla geldiklerini ifade etmişlerdir. Bu analiz sonucunda Afgan göçmenlerinin göç sonrası ekonomik durumlarının göç öncesi ekonomik durumlarına göre daha iyi olması beklenmektedir.

İranlı göçmenlerin çoğunun dini inanışlarında dolayı ve Suriyeli göçmenlerin çoğunun savaştan dolayı geldikleri için göç sonrası ekonomik durumlarının iyi olması beklenemez.

Diğer önemli bulgulardan olan gelir/gider hesabıdır. Göçmenlerin son bir yılını ekonomik değerlendirilmesi sorulmuştur. Cevaplayan göçmenlerin çoğunu son bir yılda elde ettikleri aylık gelirleriyle geçinebildiklerini beyan etmişleridir. Uyruk bazında incelendiğinde de üç farklı grubun tümünün son bir yılda elde ettikleri aylık gelirleri ile geçinebildiklerini beyan etmişlerdir.

Göçmenlerin çoğunun Denizli'yi tercih etmelerindeki en etkili faktör BMYK/Göç kararıdır. Uyruk bazında incelendiğinde;

- Afgan göçmenlerin çoğunu BMYK/Göç kararı,
- İranlı göçmenlerin çoğunu BMYK/Göç kararı,
- Suriyeli göçmenlerin çoğu is Denizli'yi çalışma olanaklarından dolayı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Göçmenlerin çoğunu Türkiye sınırları içerisinde göçmen oldukları için dışlanmaya maruz kaldığı öğrenilmiştir. Uyruk bazında incelendiğinde;

- Afgan göçmenlerinin çoğu dışlanmaya maruz kalmadıklarını,
- İranlı göçmenlerin çoğu dışlanmaya maruz kaldıklarını,

- Suriyeli göçmenlerin çoğu dışlanmaya maruz kalmadıklarını belirtmişlerdir.

Göçmenlerin çoğunun Türkiye'den başka bir ülkeye gitme düşüncesi olduğu öğrenilmiştir. Denizli'de yaşayan göçmenlerin uyruk bazında bakıldığında;

- Afgan göçmenlerin çoğu Türkiye'den başka bir ülkeye gitme düşünceleri olduğunu ifade etmişlerdir.
- İranlı göçmenlerin %100'ü Türkiye'den gitmek istediklerini beyan etmişlerdir.
- Suriyeli göçmen grubu diğer iki göçmen grubun aksine Türkiye'den başka bir ülkeye gitme düşünceleri olmadığını beyan etmişlerdir.

Göçmenlerin çoğu Türkiye'den başka bir ülkeye gittikten sonra herhangi bir amaçla Türkiye'ye geleceklerini ifade etmişlerdir. Uyruk bazında incelendiğinde;

- Afgan göçmenlerinin çoğu Türkiye'ye geleceklerini,
- İranlı göçmenlerin çoğu Türkiye'ye gelmeyeceklerini,
- Suriyeli göçmenlerinin çoğu Türkiye'ye geleceklerini ifade etmişlerdir.

Araştırma alanına giren göçmenlerin çoğunun Türkçesi orta düzeydedir. Uyruk bazında incelendiğinde;

- Afgan göçmenlerin çoğunu Türkçesi orta düzeyde,
- İranlı göçmenlerin çoğunun Türkçesi iyi düzeyde,
- Suriyeli göçmenlerin Türkçesi orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Göçmenlerin medeni durumlarına göre memnuniyet farklılık analizi yapılmıştır. Göçmenlerin **erkekleri kadınlara** göre,

- İl-Ülke memnuniyet analizine daha memnun,
- Hizmetlerden memnun,
- Uyum sağlama konusunda daha iyi uyum sağlayabilmişler,
- Yaşam Memnuniyet analizinde daha memnun, oldukları görülmüştür.

Göçmenlerin **uyruklarına** göre memnuniyet farklılık dağılımlarına bakıldığında;

- İl-ülke memnuniyeti konusunda, en fazla memnun olan Suriye göçmen grubudur.
- Uyum sağlama konusunda en fazla uyum sağlayabilen göçmen grubu Suriyeli göçmenlerdir.
- En fazla hizmetlerden memnun olan göçmen grubu ise Afgan göçmen grubudur.
- Yaşamlarından memnun olan göçmen grubu ise Suriyeli göçmen grubudur.

Göçmenlerin **eğitim durumlarına göre memnuniyet** analizleri incelendiğinde;

- İl-Ülke Memnuniyet analizinden en fazla memnun olan göçmenler, okuma yazması olmayan göçmenleridir.
- En iyi uyum sağlayan göçmenler, okuma yazması olmayan göçmenlerdir.
- Hizmetlerden memnun olan göçmenlerin eğitimi durumuna bakıldığında okuma yazması olmayan göçmen grubudur.
- Yaşamlarından memnun olan göçmen grubunun eğitim seviyelerine bakıldığında, ilkokul mezunlarının yaşamlarında daha memnun oldukları görülmüştür.

Göçün; göç veren ve göç alan ülke her iki ülke için de olumlu ve olumsuz etkileri olmaktadır. Genel olarak literatüre bakıldığında göçün etkileri; göç alan ve veren ülkedeki istihdam ve işgücü piyasasına etkileri, işçi dövizlerinin yarattığı refah etkileri ve ticaret etkileri olarak gruplandırılabilir. Bu etkiler göçün türüne ve niteliğine olumlu ve olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir.

Neo-klasik göç teorisi ve modernleşme teorileri göçmen havaleleri, sermaye, teknoloji transferi gibi unsurların göç veren ülkeye akışının ekonomik kalkınmayı teşvik ederek göç veren ülkenin kalkınmasında büyük itici rol oynadığını savunmaktadır. Diğer taraftan göç veren ülkenin kaybettiği beşeri sermaye ve emek faktörünün bu ülkelerde daha fazla geri kalmışlığa neden olduğu da savunulmaktadır.

Göçün göç alan ülkedeki istihdam etkilerine bakıldığında yine iki yönlü etki ortaya çıkmaktadır. Vasıfsız emek göçü, göç alan ülkedeki düşük ücretli çalışanların gelirleri üzerinde baskı yaratırken; beyin göçü olarak da nitelendirilen beşeri sermaye

göçü ülkedeki verimliliği ve yenilik yaratma kapasitesini artırarak refahı artırabilmektedir. İşçi dövizleri gelişmekte olan ülkelere istikrarlı bir fon kaynağı sağlarken aynı zamanda küresel gelir adaletsizliğinin azaltılmasına da katkı sağlamaktadır. Görülen İşçi döviz transferi gerçekleştiren ve alan ilk 10 ülkeye bakıldığında yüksek gelir düzeyine sahip ABD, Almanya, İsviçre gibi ülkelere düşük ve orta gelir düzeyine sahip Hindistan, Çin, Meksika, Filipinler gibi gelişmekte olan ülkelere doğru bir gelir transferi gerçekleşmekte olduğu görülmektedir (Dünya Bankası,2019). Göçün ödemeler bilançosu ve ticaret üzerine etkisini analiz eden çalışmalara bakıldığında göç alan ülkedeki sosyo kültürel çeşitlilik bu ülkedeki firmaların göç veren ülkeye daha fazla doğrudan yatırım yapmasına neden olduğu ve bu durumun karşılıklı dış ticareti artırdığını ortaya koymaktadır (Bratti vd., 2014: 557-594). Sonuç olarak göç artan küreselleşme ile ülkelerin hem iç dinamiklerini hem de uluslararası ilişkilerini sosyal, siyasi ve ekonomik hayatını derinden etkilemektedir.

Bu tezde göç analizi yapan teorilerden ve Dünya ve Türkiye göç istatistiklerinden kısaca bahsedildikten sonra Denizli’de yaşayan Afgan, Suriyeli ve İranlı göçmenlerin demografik faktörlerinin belirlenmesi ve yaşam memnuniyet analizi araştırılmıştır. 150 göçmenle yapılan birebir derinlemesine mülakat ve anket çalışmalarından elde edilen sonuç siyasi, sosyal ve ekonomik nedenlerden dolayı zorunlu yaşanan göçün sadece göç edilen ülkenin sosyal, siyasal ve ekonomik hayatında değil göçmenler üzerinde de ciddi etkiler yarattığını ortaya koymuştur. Yaşam memnuniyeti araştırması kapsamında yapılan derinlemesine mülakatta anketörün aşağıda verdiği cevap bu durumu özetler niteliktedir.

L görüşmeci

“Eğer hayata bir daha gelsem hemen hemen her şeyi değiştirdim, bir daha mülteci olmak istemezdim.”

Zorunlu nedenlerle yapılan göç bireyde ve sosyal çevresinde çok büyük zorluklara ve travmaya neden olmaktadır. Bu nedenle göçün sosyal ve ekonomik sonuçlarının analiz edilmesi ve olumsuz etkilerinin bertaraf edilmesi için genel geçer göç politikalarından ziyade her bir ülke ve sektöre göre spesifik elde edilen göç verisi üzerinden analiz yapılmasının ve o sektöre ve göç demografisine uygun politikalar üretilmesinin daha yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Ağır, O. ve Sezik, M. (2015). "Suriye'den Türkiye'ye Yaşanan Göç Dalgasından Kaynaklanan Güvenlik Sorunları", *Birey ve Toplum*, Cilt: 5/9, s.95-123.
- Akan Y., Arsalan İ. (2008). *Gç Ekonomisi Türkiye zerine Bir Uygulama*, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Ankara.
- Akgür, Z. (1997). *Türkiye'de Kırsal Kesimden Kente Gç ve Bölgeler Arası Dengesizlik (1970-1993)*, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Akıncı, B., Nergiz, A. ve Gedik, E. (2015). "Uyum Süreci zerine Bir Değerlendirme: Güç ve Toplumsal Kabul", *Gç Araştırmalar Dergisi*, Cilt:1/2, s. 58-83.
- Akkayan, T. (1979). *Güç ve Değişme*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Aksoy Z. (2012). "Uluslararası Gç ve Kültürlerarası İletişim", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt:5/20, s. 292-303.
- Apak, H. (2014). *Suriyeli Göçmenlerin Uyum ve Gelecek Beklentileri: Mardin rneği*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mardin
- Atım, R. (2016). *Yasadışı Göç Olayında Transit lke Türkiye*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Aydın, O. O. (2018). *Gç Hareketlerinin Sosyal ve Ekonomik Etkilerinin Analizi: Erzincan İli rneği*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Aygl H. H. (2018). "Mülteci Emeğinin Türkiye İşgücü Piyasalarındaki Görünümü ve Etkileri", *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, Cilt: 9/20, s. 68-82.
- Bahar, O. ve Korkmaz, F. B. (2010). "Türkiye'de İç Göç Hareketlerinin İstihdam ve İşgücü Piyasalarına Etkileri", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt:15/2, s. 43-61.
- Başel H. (2011). "Türkiye'de Nüfus Hareketlerinin ve İç Göçün Nedenleri", *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, Cilt: 1/53, s. 516-542.
- Bauer, T. ve Zimmermann, K. F. (1999). "Assessment of Possible Migration Pressure and İts Labour Market İmpact Following EU Enlargement to Central and Eastern Europe." A study for the Departement of education and Employment, UK. *IZA Research Report No. 3. July*.
- Bayhan, V. (1997). *Türkiye'de İç Gçler ve Anomik Kentleşme Toplum ve Güç*, s. 178 - 193, Ankara.
- Bayraklı, C. (2007). *Dış Göçün Sosyo-Ekonomik Etkileri: Görece Göçmen Konutlarında (İzmir) Yaşayan Bulgaristan Göçmenleri rneği*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın
- Bostan H. (2018). "Geçici Koruma Statüsündeki Suriyelilerin Uyum, Vatandaşlık ve İskân Sorunu" *Gç Araştırmalar Dergisi*, Cilt:4/2, s. 38-88.

- Bratti, M., Benedictis, LD. and Santoni, G. (2014). “On the pro trade effects of immigrants”, *Review of World Economics*, 150/2, s. 557-594
- Bülbül, S. ve Köse, A. (2010), “Türkiye’de Bölgelerarası İç Göç Hareketinin Çok Boyutlu Ölçekleme Yöntemi ile İncelenmesi”, *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, Cilt: 39/1, s.75-94.
- Canan, S. (2017). *Yoksulluk ve Göç İlişkisi: Yüksekova Örneği*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siirt.
- Castels, S. ve Miller, M. J. (2008). *Göçler Çağı Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri*, (çev. Bülent Uğur BAL ve İbrahim AKBULUT), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Çağlayan S. (2006). “Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi”, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*, Sayı:17, s. 67-91.
- Çakır S. (2001). “Geleneksel Türk Kültüründe Göç ve Toplumsal Değişme”, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:24, s. 129-142.
- Çerçi, R. (2017). *Uluslararası Göç ve Entegrasyonda Yerel Yönetimler: Hatay Örneği*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay
- Demirhan, Y. ve Aslan, S. (2015). “Türkiye’nin Sınır Ötesi Göç Politikaları ve Yönetimi”, *Birey ve Toplum Dergisi*, Cilt:5/9, s. 23-62.
- Deniz, A. (2012). *Rusya’dan Antalya’ya Uluslararası Göç ve Bu Göçün Sosyo Mekansal Sonuçları*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Deniz, A. ve Özgür, E. M. (2010). “Rusya’dan Türkiye’ye Uluslararası Göç: Antalya’daki Rus Göçmenler”, *Ege Coğrafya Dergisi*, Cilt: 19/1, s. 13-30.
- Doghan, A. (2018). *1980 Sonrası Dönemde Türkiye’ye Yerleşen Afgan Türkmenlerinin Göç Süreçleri ve İntibak Problemleri*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Doğanay, H. (1994), *Türkiye Beşerî Coğrafyası*, Gazi Büro Yayınevi, Ankara.
- Duruel M. (2017). “Suriyeli Sığınmacıların Karşılaştıkları Temel Sorunlar, Algı ve Beklentiler: Hatay Örneği”, *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, Sayı 62, s. 57-79.
- Dustmann, C. and Glitz, A. (2005). *Immigration, Jobs and Wages: Theory, Evidence and Opinion*. Centre for Research and Analysis of Migration, CEPR, London.
- Dücan E. (2016). “Türkiye’de İç Göçün Sosyo-Ekonomik Nedenlerinin Bölgesel Analizi”, *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 12/2, s. 167-183.
- Dünya Bankası (2019). Migration and Remittances, Recent Developments and Outlook. *Knomad*, s. 1-45.
- Ekmekçiler, Ü. S. (2011). *Kırsal Göç Hareketlerinin Ekonomik ve Sosyal Etkileri: Diyarbakır İli Örneği*, (Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

- Fichter, J. (1966). *Sosyoloji*. (Çev. N. Çelebi), 3. Baskı, Atilla Kitabevi, Ankara.
- Gezgin, M. F. (1991). “İşgücü Göçü Teorileri”, *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Konferansları Dergisi*, s. 31-50.
- Global Migration Indicators 2018,
https://publications.iom.int/system/files/pdf/global_migration_indicators_2018.pdf
- Güllüpınar F. (2012). “Göç Olgusunun Ekonomi-Politigi ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirme”, *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:4, s. 53-85.
- Gümüş, A.K. (2018). *Suriye’den Türkiye’ye Göçün Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yansımaları (Gaziantep Örneği)*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Günay, E., Atılğan, D. ve Serin, E., (2017). “Dünya’da ve Türkiye’de Göç Yönetimi”, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 7/2, s. 7-60.
- Güreşçi E. (2010). “Türkiye’de Kentten-Köye Göç Olgusu”, *Doğu Üniversitesi Dergisi*, Cilt: 11/1, s. 77-86.
- Gürler, Z. (2017). *2000 Yılı Sonrası Türkiye’ye Gelen Göçmenlerin Sosyo-Kültürel Özellikleri*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Kırıkkale.
- Güzel, S. “Göçmen Çocuklar ve Denizli’de Yaşam Koşulları”, *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, s. 1-36.
- İnliceliler, N.D. (2019). *1923 Yılından Bugüne Türkiye’nin Uluslararası Göç Politikaları ve Sosyo-Ekonomik Etkileri*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- International Migration Report (2017),
https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationReport2017_Highlights.pdf
- Kandemir, O. (2010). *İktisadi Gelişme Sürecinde Göç Olgusu*, (Basılmamış Doktora Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya
- Kara, P. ve Korkut, R. (2010), “Türkiye’de Göç, İltica Ve Mülteciler”, *Türk İdari Dergisi*, Sayı: 467, s. 153-162.
- Kara, Y. (2008), *Uluslararası Göç ve İşçi Dövizlerinin Belirleyicileri: Türkiye Örneği*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Kars, Y. (2018). *Siirt İlinin Göç ve Sosyo-Ekonomi Bilgileri*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siirt.
- Kayapk, Ş. ve Bimay, M. (2016). “Suriye Savaşı Nedeniyle Yaşanan Göçün Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Etkileri: Batman Örneği”, *Yaşam Bilimleri Dergisi*, Cilt: 6/1, s. 84-110.
- Kaygalk, S. (2009), *Kentin Mültecileri Neoliberalizm Koşullarında Zorunlu Göç ve Kentleşme*, Dipnot Yayınları, Ankara.

- Kınık K. (2017). “Göç, Sürgün ve İltica”, *HayatSağlık*, s.36-39.
- King R. (2012). “Theories And Typologies Of Migration: An Overview And A Primer”, *Working Paper*, Cilt:3/12, Willy Brandt Chair, Malmo University, Sweden.
- Koçak, O., Keskin, A. ve Yıldız, H., (2017). “Suriyeli Göçmenlerin Türkiye Emek Piyasasına Etkileri ve Yalova Örneği”, *Route Educational and Social Science Journal*, Cilt:4/3, s. 59-74.
- Köşk, U. (2018). *Uluslararası Göçler ve Toplumsal Cinsiyet Eksenli İstihdam Biçimleri*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Kurekova L. (2011). Theories of migration, Conceptual review and empirical testing in the context of the EU East-West flows, *İnterdisciplinary conference on Migration. Economics Change, Social Challenge*, p. 1-37.
- Kutlu, E. (1992). *Uluslararası İşgücü Hareketi Teorisi Çerçevesinde Türkiye'den AT'ye İşgücü Göçünün Türkiye Ekonomisi Üzerindeki Etkilerinin Analizi*, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 656, Eskişehir.
- Kurt H. (2006). “Göç Eğilimleri ve Olası Etkileri”, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt: 4/1, s. 148-178
- Lee E. S. (1966). “A Theory Of Migration”, *Demography*, vol:3/1, p. 47-57.
- Lewis, W. A. (1954). “Economic Development with Unlimited Supplies of Labour”, *The Manchester School of Economic and Social Studies*, C. 22, s. 139-191.
- Lewis, A. W. (1966). *Sınırsız Emek Arzı ile İktisadi Kalkınma*, (Çev. Metin Berk), İktisadi Kalkınma Seçme Yazılar, ODTÜ, İİBF, Ankara, s. 89-131.
- Mabogunje A.L. (1970) “Systems Approach to the Theory of Rural-Urban Migration”, *Geographical Analysis*, 2, s. 1-18.
- Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Kouacı, A., Pellegrino, A. ve Taylor, J. E. (1993). Theories of International Migration: A Review and Appaisal. *Population and Development Review*, 19/3, p. 431-461.
- Memiş H. (2015). “İç Savaş Nedeniyle Kilis'te Yaşayan Suriyelilerin Oluşturduğu Sosyo-Ekonomik Algıların Üzerin Bir Araştırma”, *Elektronik sosyal bilimler dergisi*, Cilt:14/52, s. 100-114.
- Migration Data Portal, <https://migrationdataportal.org/themes/labour-migration>. (19.08.2019).
- Murat S. (1998) “Gelişmekte Olan Ülkelerde Gençlerin Sosyo-Demografik, İstihdam ve Eğitim Özellikleri”, *İ.Ü. İktisat Fakültesi Mecmuası*, 46 (38), s. 317-340.
- Nasırova, G. (2016). İşgücü Göçü ve İktisadi Büyüme İlişkisi: Türkiye Örneği, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ogunleye, B. (2016). *Uluslararası İşgücü Göçü, İşsizlik ve Ekonomik Büyüme: OECD Ülkeleri Üzerine Panel Veri Çalışması*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

- Öner N. A. Ş. (2016). *Küreselleşme Çağında Göç Kavramlar, Tartışmalar, İletişim Yayınları*, İstanbul.
- Özcan, E. D. E. (2016). “Çağdaş Göç Teorileri Üzerine Bir Değerlendirme”, *İş ve Hayat*, Cilt: 2/4, s. 183-215.
- Özer, İ. (2004). *Kentleşme Kentlileşme ve Kentsel Değişme*, Ekin Kitabevi, Bursa.
- Özkalp, E. (2008). *Sosyolojiye Giriş*, 16.baskı, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Öztürk, Z. (2017). *Suriye’den Adana İline Gelen Göçmenlerin Sosyo-Ekonomik Durumunun Analizi*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Pazarcık, S. F. (2010). *Beyin Göçü Olgusu ve Amerika Birleşik Devletleri Üniversitelerinde Çalışan Türk Sosyal Bilimciler Üzerine Bir Araştırma*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Pazarlıoğlu M. V. (2007). “İzmir Örneğinde İç Göçün Ekonometrik Analizi”, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, Cilt:14/1, s. 121-135.
- Perruchoud R. and Cross, R. J. *Göç Terimleri Sözlüğü*, IOM Yayın Evi. https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml31_turkish_2ndedition.pdf
- Petersen W. (1958). “A General Typology of Migration”, *Amerikan Sociological Review*, Vol: 23.
- Piore, M. J. (1979) *Birds of Passage. Migrant Labor and Industrial Societies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ravenstein E. G. (1885). “The Laws of Migration”, *Journal of the Statistical Society of London*, 48/2, 42 - 43.
- Robinson, R. (2005). *Beyond The State-Bounded Immigrant Incorporation Regime: Transnational Migrant Communities: Their Potential Contribution to Canada’s Leadership Role and Influence in A Globalized World*. The North-South Institute: Ottawa.
- Sağbaş, S. M. (2009). *Beyin Göçünün Ekonomik ve Sosyal Etkileri: Türkiye Örneği*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sağlam S. (2006). “Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme”, Hacettepe Üniversitesi *Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, s. 33-44.
- Sezgin, A. A. ve Yolcu, T. (2016). “Göç ile Gelen Uluslararası Öğrencilerin Sosyal Uyum ve Toplumsal Kabul Süreci”, *Humanitas*, Cilt: 4/7, s. 471-436.
- Sıroyan, G. (2001). *Migration Processes In Transition Economies From Plan To Market: The Case Of Armenia*, Master Thesis, University Of Macedonia.
- Siklon, F. S. (2010). *İzmit’e Göç ile Gelenlerin İzmit ile Etkileşimi*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Stark, O. and Bloom, D. E. (1985). “The new economics of labor migration”, *The American Economic Review*, 75/2, p. 173-178.

- Şafak, M. (2013). *Yasadışı Göç Olgusunda Türkiye: Bir Geçiş Bölgesi olarak Trakya'nın Analizi*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trakya.
- Şahin C. (2001). "Yurt Dışı Göçün Bireyin Psikolojik Sağlığı Üzerindeki Etkisine İlişkin Kuramsal Bir İnceleme", *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:21/2, s. 57-67.
- Şen M. (2014). "Türkiye'de İç Göçlerin Neden ve Sonuç Kapsamında İncelenmesi", *Çalışma ve Toplum*, 2014/1, s. 231-256.
- Şimşek, D. (2018). *Göç Oranı-Enflasyon-Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişki: En Fazla Göç Alan Sekiz Ülkenin Araştırılması*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Taşkın, K. (2018). *Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacıların Göç Süreçleri, Mekansal Etkileri ve Yerel Halkla Uyumları: Ayvacık Örneği*. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Todaro, M. P. (1969). "A Model of Labor Migration and Urban Unemployment in Less Developed Countries", *American Economic Review*, 59/1, p. 138- 148.
- Tokatlı, O. D. (2011). *Küreselleşme Sürecinde Uluslararası Göç Hareketlerinin İşgücü Piyasalarına Etkisi*. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Toksöz, G. (2006). *Uluslararası Emek Göçü*, 1.Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Tümtaş, M. S. ve Ergun, C. (2016). "Göçün Toplumsal ve Mekânsal Yapı Üzerindeki Etkileri", *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt:21/4, s. 1347-1359.
- Türkyılmaz A. (1998). *Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan Terör Nedeniyle Göç Eden Ailelerin Sorunları*, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayını, Ankara.
- Ulukan, N. C. (2008). *Göçmenler ve İşgücü Piyasası: Bursa'da Bulgaristan Göçmenleri Örneği*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Unat, N. A. (2017). *Bitmeyen Göç Konuk İşçilikten Ulus-Ötesi Yurttaşlığa*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- United Nations, Departement Of Economic and Social Affairs, Population Division, International Migration*, <https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/estimates17.asp>. (07.10.2019).
- United Nations, Departement Of Economic and Social Affairs*, <https://www.un.org/development/desa/publications/international-migration-report-2017.html> (07.10.2019).
- Üçdoğruk, Ş. (2002). "İzmir'deki İç Göç Hareketin Çok Durumlu Logit Teknikle İncelenmesi", *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi*, Cilt:17/1, s. 157-183.

- Ündücü, C., Erdoğan, M. ve Işık, Ö. (2009). “Avrupa’da Uluslararası Emeklilik Göçü ve Bütünleşme Kapsamında Yönetime Katılım Üzerine İnceleme”, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt:7/1, s. 159-188.
- Vertovec S. (2002). “Transnational networks and skilled labor Migration”. Paper given at the conference: Ladenburger Diskurs “Migration” Gottlieb Daimler- und Karl Benz- Stiftung, *Ladenburg*, s. 14-15.
- Wallerstein, I. (1974). *The Modern World System: Capitalist Agriculture And The Origins Of The European World Economy In The Sixteen Century*, New York: Academic Press.
- Web_1. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. Uluslararası Koruma İstatistiği <https://www.goc.gov.tr/uluslararasi-koruma-istatistikler> (25.10.2019)
- Web_2. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. Geçici Koruma İstatistiği <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> (07.11.2019).
- Web_3. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. Giriş-Çıkış Yapan Yabancıların İstatistiği <https://www.goc.gov.tr/giris-cikis> (25.10.2019).
- Web_4. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. İkamet İzini İstatistiği <https://www.goc.gov.tr/ikamet-izinleri> (07.11.2019).
- Web_5. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. Düzensiz Göç İstatistiği <https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler> (06.11.2019).
- Web_6. World Bank Open Data <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL> (14.11.2019).
- Web_7. Türk Dil Kurumu Sözlüğü <https://sozluk.gov.tr/?kelime> (28.10.2019)
- Web_8. Yaancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6458.pdf> (20.10.2019).
- Yakar, M. ve Temurçin, K. (2013). “Yurtdışından Türkiye’ye Kim, Nereye Göç Ediyor?”, *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, Cilt:5/1, s. 217-231.
- Yalçın, C. (2004) *Göç Sosyolojisi*, Anı Yayıncılık: Ankara.
- Yavuz, A. ve Dikmen, S. (2015). “Doğal Afetlerin Zararlarının Finansmanında Kullanılan Afet Öncesi Finansal Araçlar”, *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, Cilt: 3/2, s. 303-322.
- Yıldırım, S., İslamoğlu, E. ve İyem, C. (2017). “Suriyeli Sığınmacıların Toplumsal Kabul ve Uyum Sürecine İlişkin Bir Araştırma”, *Bilgi*, s. 107-126.

EKLER

Ek 1. Cinsiyetlerine Göre Memnuniyet Farklılık Analizi T Testi

		Levene'nin Varyans Eşitliği Testi		Ortalamaların eşitliği için t-testi						
		F	Sig.	t	Df	p	Ortalama Frak	Standart Hata Farkı	%95 farkın güven aralığı	
								Alt	Üst	
İl-ülke Memnuniyeti	Varsayılan eşitlikler	,004	,949	1,936	148	,055	,40856	,21104	-,00847	,82560
	Varsayılmayan eşitlikler			1,962	114,445	,052	,40856	,20822	-,00390	,82103
Uyum Sağlama	Varsayılan eşitlikler	13,594	,000	2,818	148	,005	,24363	,08644	,07281	,41446
	Varsayılmayan eşitlikler			2,562	83,054	,012	,24363	,09511	,05448	,43279
Hizmetlerden Memnuniyet	Varsayılan eşitlikler	,131	,718	,945	148	,346	,08383	,08868	-,09141	,25908
	Varsayılmayan eşitlikler			,956	113,795	,341	,08383	,08767	-,08983	,25750
Yaşam Memnuniyeti	Varsayılan eşitlikler	,098	,754	1,938	148	,055	,27166	,14021	-,00541	,54873
	Varsayılmayan eşitlikler			2,003	121,155	,047	,27166	,13563	,00316	,54016

Ek 2. Göçmenlerin Uyruklarına Göre Memnuniyet Farklılık Analizi

		Kareler Toplamı	Df	Ortalama	F	P
İl-ülke Memnuniyeti	Gruplar İçinde	88,263	2	44,132	44,645	,000
	Gruplar Dışında	145,310	147	,989		
	Toplam	233,573	149			
Uyum Sağlama	Gruplar İçinde	3,213	2	1,607	6,373	,002
	Gruplar Dışında	37,060	147	,252		
	Toplam	40,273	149			
Hizmetlerden Memnuniyet	Gruplar İçinde	9,797	2	4,898	23,477	,000
	Gruplar Dışında	30,671	147	,209		
	Toplam	40,468	149			
Yaşam Memnuniyeti	Gruplar İçinde	20,148	2	10,074	17,851	,000
	Gruplar Dışında	82,957	147	,564		
	Toplam	103,105	149			

Ek 3. Göçmenlerin Medeni Durumlarına Göre Memnuniyet Farklılık Analizi

		Kareler Toplamı	df	Ortalama	F	P
İl-ülke Memnuniyeti	Gruplar İçinde	14,203	4	3,551	2,347	,057
	Gruplar Dışında	219,371	145	1,513		
	Toplam	233,573	149			
Uyum Sağlama	Gruplar İçinde	2,378	4	,594	2,275	,064
	Gruplar Dışında	37,895	145	,261		
	Toplam	40,273	149			
Hizmetlerden Memnuniyet	Gruplar İçinde	,854	4	,214	,782	,539
	Gruplar Dışında	39,614	145	,273		
	Toplam	40,468	149			
Yaşam Memnuniyeti	Gruplar İçinde	3,992	4	,998	1,460	,217
	Gruplar Dışında	99,113	145	,684		
	Toplam	103,105	149			

Ek 4. Anket Formu

DENİZLİ'DE YAŞAYAN GÖÇMENLER ÜZERİNE YAPILAN ANKET ÇALIŞMASI

Kısaltmalar			
K	<i>Kadın</i>	BMMYK	<i>Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği</i>
E	<i>Erkek</i>	GİGM	<i>Göç İdaresi Genel Müdürlüğü</i>
OY	<i>Okuma Yazma</i>	GMK	<i>Geçici Mülteci Kampı</i>
Gİ	<i>Göç İdaresi</i>	DiGYSY	<i>Diğer İllere Göre Yaşam Standartları Yüksek</i>
İDH	<i>İşlemlerin Daha Hızlı</i>	ÇE	<i>Çocukların Eğitimi</i>

1	Nerelisiniz?	() Afganistan () Irak () Suriye () İran
2	Cinsiyetiniz?	() Erkek () Kadın () Cevap vermek istemiyorum
3	Kaç yaşındasınız?	()
4	Medeni durumunuz?	() Evli () Bekâr () Ayrı () Dul () Boşanmış
5	Ailenizden Denizli'de kaç kişi yaşıyor?	()
6	Türkiye'ye nasıl giriş yaptınız?	() Legal () İlegal
7	Ne zamandan bu yana Denizli'desiniz(Ay olarak)?	()
8	Ailenizden Türkiye'de toplam kaç kişi yaşıyor?	()
9	Okul çağında kaç çocuğunuz var?	()
10	Okul çağında olan çocuklarınızın kaç okula gidiyor	()
11	Ailenizden Türkiye'de olanlar kimler?	() Anne () Baba () Kardeşler () Çocuklar () Eş
12	Ülkenizde ailenizden kalan kişiler?	() Anne () Baba () Kardeşler () Çocuklar () Eş

13	Eğitim durumunuz?	() O.Y Yok () İlkokul () Ortaokul () Lise () Ön Lisans () Lisans () Lisansüstü
14	Babanızın eğitim durumu?	() O.Y Yok () İlkokul () Ortaokul () Lise () Ön Lisans () Lisans () Lisansüstü
15	Annenizin eğitim durumu?	() O.Y Yok () İlkokul () Ortaokul () Lise () Ön Lisans () Lisans () Lisansüstü
16	Eşinizin eğitim durumu?	() O.Y Yok () İlkokul () Ortaokul () Lise () Ön Lisans () Lisans () Lisansüstü
17	Türkiye'ye geliş sebebiniz?	() Ekonomi () Savaş () Ailevi () Sosyal () Siyasi () Dini () Cinsel tercih () Diğer
18	Nasıl bir yerde kalıyorsunuz?	() Evim var () Kiralık evde () Pansiyonda () Mülteci kampında () Ailemle () Diğer
19	Hangi Mahallede Yaşıyorsunuz?	

20	Aylık kira gideriniz (TL)?	() 1-500 () 500-750 () 750-1000 () 1000-1250 () 1250-1500 () 1500-1750 () 1750-2000 () 2000 ve üzeri
21	Türkiye’de ihtiyaçlarınızı nasıl karşılıyorsunuz?	(%) Çalışıyorum (%) Eşim çalışıyor (%) Çocuklar çalışıyor (%) Aile desteği (%) Birikimim var (%) Vakıf (%) Memleketten destek () Birden çok işaretlenebilir.
22	Harcamalarınızın dağılımı nedir?	(%) Gıda (%) Giyim (%) Eğitim (%) Seyahat (%) Ev Kirası+ Faturalar () Birden çok işaretlenebilir.
23	Geldiğiniz ülkede mülkünüz var mı?	() Hayır () Araba () Ev () Arsa

24	Hangi Sektörde Çalışıyorsunuz	
25	Babanız hangi sektörde çalışıyor?	()
26	Anneniz hangi sektörde çalışıyor?	()
27	Eşiniz hangi sektörde çalışıyor?	()
28	Ülkenizde mesleğiniz neydi?	()

29	Aylık ortalama geliriniz ne kadar? TL	() 500-1000 () 1000-1500 () 1500-2000 () 2000-2500 () 2500-3000 () 3000-3500 () 3500-4000 () 4000 Ve Üzeri
30	Mesleğiniz şimdi çalıştığınız işle birbiriyle ilgili mi?	() Evet, () Hayır () Kısmen
31	Göç etmeden önceki durumunuzla kıyasla göç ettikten sonraki ekonomik durumunuz nasıl?	() Çok Kötü () Kötü () Aynı () İyi () Çok İyi
32	Bir yılda (Ayda) ailenize çalıştığınız işten elde ettiğiniz gelirin ne kadarını gönderiyorsunuz?	(%) Tamamını (%) Yarısını (%) Bir kısmını (%) Göndermiyorum
33	Paranızı hangi şekilde yurtdışına gönderiyorsunuz?	() Bankadan () Yabancı Mağazalardan () Diğer
34	Son bir yıl gelir/harcama bakımından sizin için nasıldı?	() Borçlandım () Tasarruf ettim () Tasarruflarımı harcadım () Tasarruflarımı harcamadan geçindim
35	Denizli’ye gelmenize etkili olan en önemli etken?	() Çalışma Olanakları () Ailem () Akraba () Arkadaş () İklim () BMYK/GİGM Kararı () Partner () Diğer
36	Türkiye’ye geldiğiniz zaman ilk yerleştiğiniz il Denizli miydi?	() Evet () Hayır
37	Başka ilden Denizli’ye geldiyse sebepini öğrenebilir miyim?	() Ailem () Partner () İklim () Eğitim () Akraba () Tedavi () Arkadaş () Güvenlik () Çalışma Olanakları () Ç.E () GMK’ın kapatılması () DİGYYS olması () Gİ’inde İDH yapılması

38	Türkiye’de göçmen olduğunuzdan dolayı dışlandınız mı?	☐ Evet, ☐ Hayır ☐ Bazen
39	Sizin için dini inanış önemli mi?	☐ Hiç önemli değil ☐ Önemli ☐ Nötr ☐ Önemli ☐ Çok önemli
40	Türkiye’den başka bir ülkeye gitmeyi düşünüyor musunuz?	☐ Evet, ☐ Hayır ☐ Kararsızım
41	Hedef ülkeye gittiğinizde Türkiye’ye herhangi bir amaçla geri gelmeyi düşünüyor musunuz?	☐ Evet, ☐ Hayır ☐ Kararsızım
42	Türk vatandaşlığına geçmeyi düşünmüyor musunuz?	☐ Evet, ☐ Hayır ☐ Kararsızım
43	Boş zamanlarınızda neler yapıyorsunuz?	☐ Sosyal Medya ☐ Evdeyim ☐ Kitap ☐ Tiyatro ☐ Sinema ☐ Spor ☐ Seyahat ☐ Park ☐ Alışveriş ☐ Diğer ☐ Birden çok şık işaretlenebilir
44	Türkiye’de yaşamaktan ne kadar memnun musunuz?	☐ Hiç memnun değilim ☐ Memnun değilim ☐ Nötr ☐ Memnunum ☐ Çok memnun
45	Denizli’de yaşamaktan memnun musunuz?	☐ Hiç memnun değilim ☐ Memnun değilim ☐ Nötr ☐ Memnunum ☐ Çok memnun
46	Denizli’de en çok hangi alanda sıkıntı yaşadınız?	☐ Yaşamadım ☐ Çalıştığım yerde ☐ Barınma ☐ Güvenlik ☐ Sağlık ☐ Eğitim ☐ Ekonomik ☐ Türk halkının bize karşı bakış açısı ☐ Göç İdaresi ☐ Dil ☐ Birden çok işaretlenebilir.
47	Türk mutfağına uyum sağlayabildiniz mi?	☐ Hiç sağlayamadım ☐ Zaten aynı ☐ Sağlayabildim
48	Türk giyimine uyum sağlayabildiniz mi?	☐ Hiç sağlayamadım ☐ Zaten aynı ☐ Sağlayabildim

		1	2	3	4	5
49	Türkiye’de inandığınız dini inanışı yaşama dereceniz?	Çok Kötü	Kötü	Orta	İyi	Çok İyi
50	Türkçeniz nasıl?					
51	Mahalle sakinlerinin size karşı tavırları nasıl?					
52	Denizli’nin sağlık hizmetini nasıl değerlendiriyorsunuz?					
53	Denizli’nin sosyal hizmetini nasıl değerlendiriyorsunuz?					
54	Denizli’nin güvenlik hizmetini nasıl değerlendiriyorsunuz?					
55	Denizli’nin parklar ve yeşil alanlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?					
56	Denizli il göç idaresinin göçmenlere verdiği hizmeti nasıl buluyorsunuz?					
57	Denizli büyükşehir belediyesini verdiği hizmet doğrultusunda nasıl değerlendiriyorsunuz?					

		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Tarafsızım	Katılıyorum	Tamamamen katılıyorum
58	Hayatım birçok yönden ideale yakındır					
59	Hayat koşullarım çok iyidir.					
60	Hayatımdan memnunum.					
61	Şimdiye kadar, hayatımda istediğim önemli şeyleri elde ettim.					
62	Eğer hayata bir daha gelseydim hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmezdim.					
63	Türkiye'ye geldiğim için mutluyum					
64	Denizli'ye geldiğim için mutluyum					

Değerli zamanınızı ayırdığınız için teşekkür ederim.....

ÖZ GEÇMİŞ

KİMLİK BİLGİLERİ

Adı Soyadı: Sayed Alawadin MAQUL

Doğum Yeri: Faryab/Afganistan

Doğum Tarihi: 24.04.1995

E-posta: alawadin.maqul@gmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

Lisans: Pamukkale Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü, 2013-2017

Yüksek Lisans: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, 2017- 2019 (Tez Dönemi)

Yabancı Dil ve Düzeyi: Farsça/Darica İleri Derece, Türkçe İleri Derece, Özbekçe ana dil

İŞ DENEYİMİ

2014-2015: Denizli Emniyet Müdürlüğü Yabancılar Şubesi, Farsça Tercüman

2015-31.07.2019: Denizli İl Göç İdaresi Müdürlüğü, Farsça Tercüman